

Oulun koulun kohteet

INVENTOINTI OULUN KOULUN ARKKITEHTUURIN
KOHTEISTA OULUSSA 2020

OHJAUSRYHMÄ

Paula Paajanen, yleiskaavapäällikkö, kaavoitus
Pia Krogius, kaavoitusarkkitehti, kaavoitus
Anja Röpelin, kaavoitusarkkitehti, kaavoitus
Suvi Korpinen, kaavoitusarkkitehti, kaavoitus
Eini Vasu, kaavoitusarkkitehti, kaavoitus
Veera Sanaksenaho, maisema-arkkitehti, Oulun Infra -liikelaitos
Janne Rajala, kaupunginarkkitehti, Rakennusvalvonta
Anneli Paakkari, tarkastusarkkitehti, Rakennusvalvonta
Pasi Kovalainen, kulttuuriperintötyön johtaja, Pohjois-Pohjanmaan museo
Anita Yli-Suutala, rakennustutkija, Pohjois-Pohjanmaan museo
Juha Kaisanlahti, hankepääällikkö, Oulun Tilapalvelut -liikelaitos
Ville Laitinen, rakennuttajapäällikkö, Oulun Tilapalvelut -liikelaitos
Sakari Kela, isännöitsijä, Maa ja mittaus

ASIAANTUNTIJAT

Jari Heikkilä
Martti Karsikas
Reijo Lammasniemi
Jouko Leskinen
Kari Niskasaari
Anna-Maija Ylimaula

TAITTO

Elina Piirainen, TkK, arkkitehtioppiilas
Pia Krogius

VALOKUVAT

Elina Piirainen

KARTAT JA ILMAKUVAT

Teemakartat: Mira Varis, kaavoitusassistentti
Viistoilmakuvat 62-83: Google maps

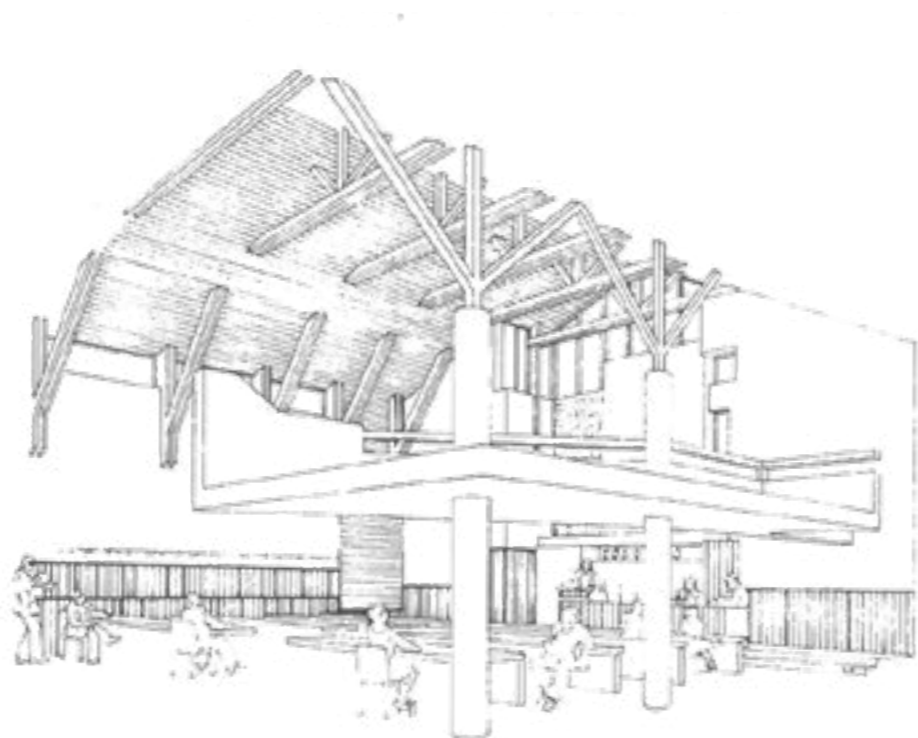
Oulun kaupunkisuunnittelu Sarja A 226
ISSN 0357-8194

Kiitokset

Tämän Oulun koulun kohteet -inventoinnin laatimiseen on osallistunut asiantuntijoita, jotka ovat olleet aikanaan suunnitteluasennetta synnyttämässä. On ollut upea seurata, miten he heittäytyivät muistelemaan Oulun koulun syntyvaiheita, asenteen kehittymistä, suunnittelijoita ja tekijöitä, sekä arvioimaan kohteiden nykytilaa. Paikallisesti merkittävä arkkitehtuuri on jotain, josta voimme olla ylpeitä - edelleen. Ja paikallisuus myös kiinnostaa - edelleen. Arkkitehtiopiskelijoiden järjestämä paikallista regionalismia käsittelevä tapahtuma tammikussa 2020 keräsi suuren yleisön niin kokeneita konkareita kuin nuoria opiskelijoitakin. Pohjoisella ulottuvuudella on yhä paljon annettavaa - jotain hyvää on vieläkin tulossa.

Suuret kiitokset mukana olleille!

Paula Paajanen, ohjausryhmän pj

Oulunsalon kunnantalo, valtuustosali, sisäperspektiivipiirros.

Sisällysluettelo

Inventointi	4
1.1 Selvityksen tausta ja tarkoitus	
1.2 Inventoinnin rajaus	
1.3 Kohteiden valintaperusteet	
1.4 Merkittävät kohteet Oulun ulkopuolella	
1.5 Inventoinnin toteutus ja vaiheet	
Näkökulma: Anna-Maija Ylimaula - <i>Oulun koulu elää?</i>	10
Arkkitehtuurin Oulun koulu	12
2.1 Arkkitehtuurin Oulun koulu	
2.2 Pohjoinen vastavoima	
2.3 Modernismin kritiikki	
2.4 1990-luvun lama	
Näkökulma: Kari Niskasaari - <i>Asenteena Oulun koulu</i>	20
Kohteet ja arvottaminen	26
3.1 Kohteet	
3.2 Arvottaminen	
Näkökulma: Jari Heikkilä - <i>Oulun koulun arkkitehtuuri, rakennustekniikka ja korjaus</i>	30
3.3 Oulun koulun kohteet 2020	32
3.Z Aluekohteet	
Näkökulma: Jouko Leskinen - <i>Oulun koulun arkkitehtuuri rakennuttajan näkökulmasta</i>	36
3.T Toimitila- ja palvelurakentaminen	
3.S Seurakuntatalot ja kappelit	
3.O Oppilaitokset	
3.P Päiväkodit	
3.A Asuminen	
3.AR Arkkitehtonit	
Lähteet	74

1

2

3

4

1 Inventointi

Oulussa syntyi 1980-luvulla arkkitehtuurisuuntaus, joka poikkesi aikansa arkkitehtuurista, herätti keskustelua ja tuotti omaleimaista rakennuskantaa. Rakennuksissa oli vinoja seiniä, rouhevia materiaaleja, tiilimuurreja, kekseliäitä yksityiskohtia ja tukevat kattorakenteet - parhaimmillaan näytti siltä, kuin rakennuksilla olisi ollut juuret.

Oulun arkkitehtuuriohjelmassa 2017 tavoitteeksi on asetettu hyödyntää alueidentiteetin lähtökohtana alueiden historiaa ja tarinoita. Oulun koulun arkkitehtuurilla on vahva tarina, joka on aika kertoa. Arvokasta on myös se, että vielä nyt ensi käden tietoa saadaan niiltä, jotka Oulun koulun arkkitehtuurisuuntausta kehittivät ja toteuttivat.

1.1 Selvityksen tausta ja tarkoitus

Tämä teemainventointi Oulun koulun arkkitehtuurista on käynnistetty yhtenä Kulttuuriympäristön teemayleiskaavan perusselvityksenä. Keväällä 2019 vireille tulleen teemayleiskaavan tavoitteena on tarkastella laajasti Oulun kaupungin kulttuuriympäristöjä. Erityisenä tavoitteena on nostaa esiin modernia rakennusperintöä ja sen arvoja. Aiemmin Oulun kaupungissa on tehty modernin rakennuskannan alueinventointeja moderneista 1960-luvun lähiöistä kuten Kaukovainio ja Puolivälinkangas.

Oulun koulun arkkitehtuuria edustava rakennuskanta on sellaista arvokasta modernia kulttuuriympäristöä, jota ei ole aikaisemmin näin kattavasti tutkittu. Oulun koulun arkkitehtuurista on toki kirjoitettu paljon mm. aikalaiskirjoituksissa, arkkitehtilehdissä ja väitöskirjoissa. Ajantasaista esitystä Oulun alueella sijaitsevista kohteista ja niiden nykytilasta ei kuitenkaan ole tehty. Nyt Kulttuuriympäristön teemayleiskaavan laatimisen yhteydessä se nähtiin tarpeelliseksi.

Kulttuuriympäristön teemayleiskaavan tavoitteena on kuvata kaupungin monimuotoista kulttuuriympäristöä ja tukea kulttuurihistoriallisten arvojen säilymistä. Tavoitteena on toteuttaa valtakunnallista kulttuuriympäristöstrategiaa ja vahvistaa paikallisidentiteettiä esittelemällä kulttuuriympäristö voimavarana ja lisäämällä tietoisuutta sen arvoista.

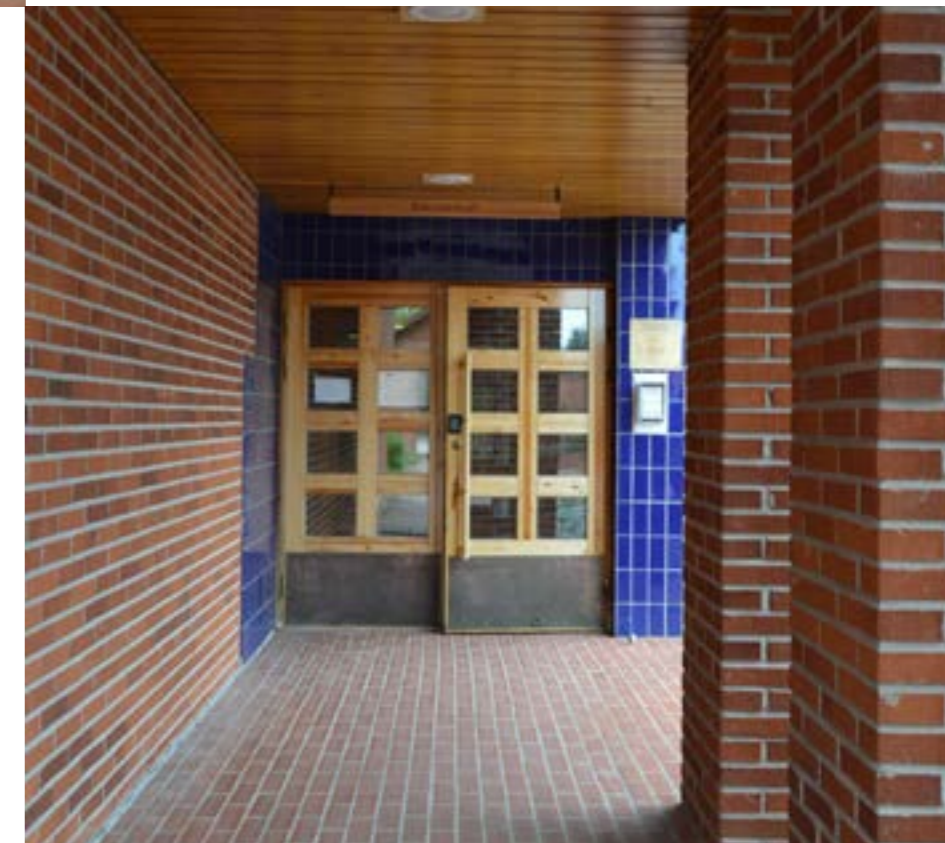
Myös kaupunginvaltuuston vuonna 2017 hyväksymässä Oulun arkkitehtuuriohjelmassa on asetettu tavoitteeksi kulttuuriympäristön arvojen tunnistaminen ajantasaisin inventoinnein. Suunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi edellytetään ajantasaista kulttuuriympäristön arvottamista.

Yleisesti joskus arkisina pidettyjen uudempien rakennusten arvot nähdään vähemmän ilmeisinä kuin harvinaisemmiksi jääneiden vanhempien rakennusten. 1980-luvun rakennuskantaa on paljon ja laatukin on kirjavaa - ehkä siksi tuon aikakauden arvokkaiden kohteiden tunnistaminen edellyttää päämäärätietoista työtä.

Nykyinen yhteiskunnallinen kehitys tulee muuttamaan laajan rakennusjoukon käyttöä. Muutokset palveluverkossa ja pyrkimys keskittää palveluita uusiin monitoimitaloihin ja suuriin yksiköihin vaikuttaa siihen, että osa aiemmin palvelukäytössä toimineista kouluista ja päiväkodeista jää vaille käyttöä. Koska 1980-luvulla palveluita vahvistettiin ja mm. peruskoulu-uudistuksen myötä tarvittiin paljon uusia koulurakennuksia, ovat useat Oulun koulun arkkitehtuuria edustavat rakennukset nimenomaan näitä palvelurakennuksia. Siten edellä mainitut muutokset kohdistuvat laajasti juuri Oulun koulua edustaviin rakennuksiin.

1980-luvun arkkitehtuuri ja rakennuskanta on lisäksi yleisesti tullut peruskorjausikään. Yhdessä palveluverkon muutokset ja korjaustarpeet muodostavat ajankohtaisen ja erittäin suuren haasteen useille Oulun koulun arkkitehtuuria edustaville rakennuksille.

Tässä raportissa nostetaan esiin Oulun koulun arkkitehtuurin tunnistettuja moderneja rakennuksia ja rakennuskokonaisuuksia. Kohteiden lisäksi raportissa kuvataan niitä ilmiöitä ja ideologioita, jotka ovat aikanaan vaikuttaneet arkkitehtuurisuuntauksen syntyyn ja suunnitteluun. Inventoinnin tulosten avulla pyritään vastaamaan niin kaupunkisuunnittelussa, täydennysrakentamisen suunnittelussa kuin korjaussuunnittelussakin esiin nouseviin kysymyksiin. Kohdeluettelo ei kuitenkaan ole listaus automaattisesti suojeltavista tai purettavista rakennuksista.

1.2 Inventoinnin rajaus

Tämä inventointi on teemallinen selvitys, jossa paneudutaan Oulun koulun arkkitehtuuriin ja rakennuskantaan koko Oulun kaupungin alueella.

Oulussa opiskelleiden ja Oulun koulun asenteen omaksuneiden arkkitehtien toimeksiannot tuottivat merkittävää rakennuskantaa muuallekin Suomeen. Erityisesti kunnat kokivat arkkitehtuuruusuntauksen omakseen. Merkittävimpiä kohteita ovat mm. Kiuruveden kunnantalo, Leirikeskus Lohenpyrstö Raahen Pattijoella sekä Gerbyn vanhusten palvelukoti Vaasassa.

Tässä inventoinnissa keskitytään Oulun nykyisen kuntarajan sisällä sijaitseviin kohteisiin. Kohdeluettelo on koostettu julkaistuissa lähteissä luetteloiduista Oulun koulun arkkitehtuuria edustavista kohteista ja asiantuntijoilta on pyydetty siihen täydennyksiä. Tavoitteena on ollut tarkastella mahdollisimman laajaa kohdejoukkoa, ja arvottamisen kautta nostaa esiin ne kohteet, joilla on eniten säilyneitä arvoja ja jotka parhaiten edustavat Oulun koulun arkkitehtuurin piirteitä.

Oulun koulun arkkitehtuuria edustavat rakennukset ajoittuvat pääsääntöisesti 1980-luvulle. Joitain 1990-luvun kohteita on otettu mukaan, mikäli niiden on edelleen katsottu edustavan Oulun koulun ominaispiirteitä.

1.3 Kohteiden valintaperusteet

- kohde rakennettu vuosien 1975-1990 aikana
- kohteen arkkitehtuuri perustuu suuntauksen periaatteisiin
- suunnittelija on opiskellut arkkitehtuuria Oulun yliopistossa

Näillä perusteilla tarkasteltiin yhteensä yli 100 kohdetta Oulun kaupungin alueella.

1.4 Merkittävät kohteet Oulun ulkopuolella

POHJOIS-SUOMI

Paavolan vanhustentalot

Siikajoki, 1980
Anna ja Lauri Louekari, Kaarlo Viljanen

Sotkamon metsäoppilaitos nyk. Leivolan koulu

Sotkamo, 1985
Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy

Leirikeskus Lohenpyrstö

Mikonkari, Raahen, 1986
Anna ja Lauri Louekari

Oulangan kansallispuiston neuvontarakennus

Kuusamo, 1987
Arkkitehtitoimisto Laatio Oy

Sotkamon vanhainkoti - Hoivakoti Himmeli

Sotkamo 1988
Arkkitehtitoimisto NVÖ

Hotelli Kalevala

Kuhmo, 1989
Ilpo Väisänen, Heikki Kukkonen

Vihannin kirjasto-kotiseutukeskus

Ukonpöytä, 1992
Aitoaho & Viljanen

LÄNSI-SUOMI

Törnävän siunauskappeli

Seinäjoki, 1979
Heikki Taskinen

Gerbyn vanhusten palvelutalo

Vaasa, 1986
Aitoaho & Viljanen

Alavuuden vanhusten talo

Alavus 1987
Arkkitehtitoimisto NVV

Merijärven terveysasema

Merijärvi, 1987
Arkkitehtitoimisto NVV

Toholammen kunnantalo

Toholampi, 1987
Arkkitehtitoimisto NVV

Maunulan palvelutalo

Toholampi, 1988
Arkkitehtitoimisto NVV

Lomakeskus Saukkoranta

Utterö, Vaasa, 1988
Aitoaho & Viljanen

Wasalandian huvipuisto

Vaasa, 1988
Aitoaho & Viljanen

Gerbyn seurakuntakoti

Vaasa, 1992
Aitoaho & Viljanen

ITÄ-SUOMI

Kiuruveden kunnantalo

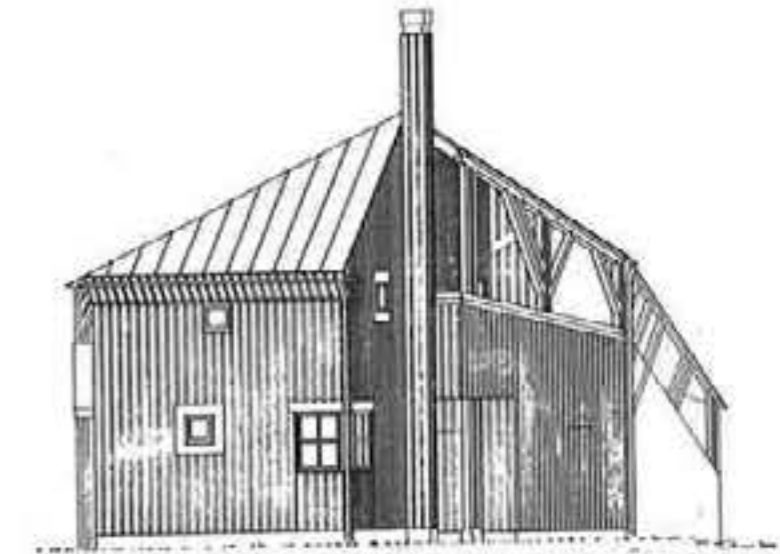
Kiuruvesi, 1984
Arkkitehtitoimisto NVÖ

Pyörön koulu

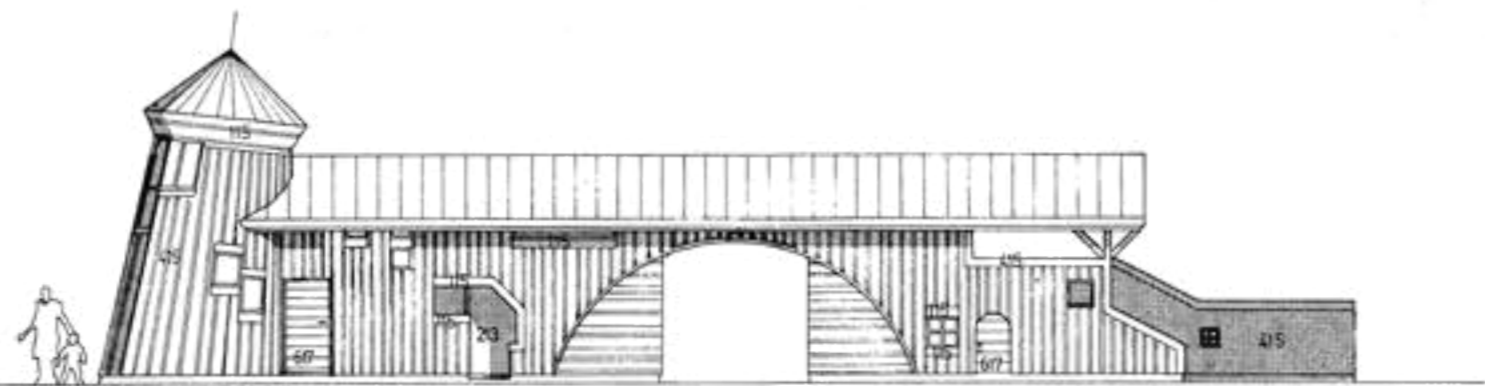
Petonen, Kuopio, 1990
Heikki Taskinen

Kiuruven vanhainkoti ja palvelukeskus Virranranta

Kiuruvesi, 1992
Arkkitehtitoimisto NVÖ

Gerbyn vanhustentalo palvelutalo, Arkkitehti 2/1988.

Oulunsalon kunnantalo, pohjapiirros 2.krs

Saloilan päiväkodin julkisivu, Arkkitehtitoimistot NVV ja Ilpo Väisänen OTPa.

1.5 Inventoinnin toteutus ja vaiheet

1

Inventoinnin alueellinen, ajallinen ja teemallinen rajaus määriteltiin. Määrittelyn perusteella laadittiin alustava kohdeluettelo. Kohteista haettiin mahdollisimman paljon tietoa eri lähteistä.

2

Inventoinnin maastotyöt suoritettiin kesällä 2019. Kaikki kohteet käytiin tarkistamassa ja valokuvaamassa ne ulkopuolelta. Tarkastelu suoritettiin kohteiden julkisivujen, arkkitehtonisten piirteiden, kaupunkikuvallisten ominaisuuksien ja säilyneisyyden kannalta.

3

Inventoinnin ja taustaselvitysten perusteella kohteista tuotettiin aineistoa ja raporttiluonnos arvottamisen helpottamiseksi. Arvottamistyöpajat suunniteltiin ja kohteille määriteltiin arvottamiskriteerit.

4

Kohteet arvotettiin asiantuntijatyöpajoissa. Rakennuskantaa tarkasteltiin aluekohteina sekä jaoteltuna käyttötarkoitusten mukaan. Inventoinnista laadittiin raportti.

Inventoinnin laatiminen aloitettiin keväällä 2019, ja työ kesti noin puoli vuotta. Käytännön työn suoritti Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden (YYP) kaavoitusyksikössä harjoittelijana työskennellyt arkkitehtiopiskelija Elina Piirainen.

Ohjausryhmäksi nimettiin Oulun kaupungin kulttuuriympäristötyöryhmä, jossa edustettuina ovat Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluista Kaa-voitus, Maa ja mittaus ja Rakennusvalvonta, Oulun Tilapalvelut -liikelaitos, Oulun Infra -liikelaitos sekä Pohjois-Pohjanmaan museo. Sama ohjausryhmä ohjaa käynnissä olevaa kulttuuriympäristön teemayleiskaavatyötä. Inventoinnin laatimisessa osallistettiin ohjausryhmän lisäksi lukuisia asiantuntijoita mm. Oulun yliopistosta ja yksityisistä arkkitehti-toimistoista.

Inventoinnin tuloksia käsiteltiin Kulttuuriympäristötyöryhmän kokouksissa viisi kertaa. Työpajoja, joihin kutsuttiin ohjausryhmän lisäksi asiantuntijoita, järjestettiin kaksi. Työpajoissa käytiin läpi kohdeluetteloa ja arvotettiin inventointikohteita kerätyn aineiston pohjalta. Työpajoissa saatua materiaalia täsmennettiin vielä ohjausryhmän kokouksissa.

Inventoinnissa ja tässä raportissa käytettyjä lähteitä ovat olleet aiheesta julkaistu kirjallisuus, selvitykset, näyttelyjulkaisut ja arkkitehtilehdet, Oulun kaupungin rakennusvalvonnan ja Tilapalveluiden arkistot sekä asiantuntijalähteet.

Aiheeseen perehtyneintä asiantuntijoita pyydettiin kirjoittamaan omin sanoin mm. Oulun koulun arkkitehtuuriaatteen synnystä, sen piirteistä ja rakennustekniikasta. Nämä tekstit on sijoitettu sellaisenaan osaksi raporttia.

ANNA-MAIJA YLIMAULA

Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto vsk 1971
Arkkitehti, Tekn.tri
Professori emerita, Arkkitehtuurin historia
Oulun yliopisto

Oulun koulu elää?

Kohta on puoli vuosisataa kulunut ja yhä puhutaan Oulun koulusta. Mitä siitä on jäänyt jäljelle muuta kuin nimi yliopiston opinahjolle, The Oulu School of Architecture? Tässä Oulun kaupungin laatimassa raportissa on pyrkimys listata Oulun koulun arkkitehtuuria, joka on konkreettisenä todisteena yhä nähtävissä. Ne ovat rakennuksia, jotka ovat kestäneet ajan kulumista ja täyttävät hyvin Vitruviuksen pari tuhatta vuotta sitten arkkitehtuurille asettamat kolme tärkeintä vaatimusta: kestävyys, käytökelpoisuus ja kauneus.

// "Oulun koulu" oli aluksi pilkkanimi. Sillä haluttiin vähätellä pohjoista regionalismia, joka syntyi vastustamaan steriiliä kansainvälistä modernismia. //

"Oulun koulu" oli aluksi pilkkanimi. Sillä haluttiin vähätellä pohjoista regionalismia, joka syntyi vastustamaan steriiliä kansainvälistä modernismia. Reima Pietilän professuurikausi Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla 1970-luvulla innosti protestoimaan tasakatto-arkkitehtuuria ja monotonista elementtituotantoa. Koska hän itsekkin tunsi olevansa maamme johtavan arkkitehtiestablishmentin ulkopuolella, sen pilkattu Muumi-pappa, Pietilä kannusti meitä keskusteluun ja kirjoittamaan, ympäröivän elämän ja vallitsevan arkkitehtuurikäsitteen kriittiseen tarkasteluun. Siitä syntyi Oulun koulua leimaava Täältä pesee -asenne.

Kyllä paikalla on väliä. Etäisyys pääkaupungista on eduksi. Oulun koordinaatit 65°01' N, 25°28' E selittävät mikä merkitys pohjoisuudella on, kesän valolla ja talven lumella, horisontin laajuudella, metsien läheisyydellä, meren ja jokien maisemilla eri vuodenaikoina. Ne eivät ole muuttuneet mihinkään. Suunnittelufilosofian lähtökohdatkin ovat edelleen toimivia: aidot luonnon materiaalit, perinteitä kunnioittavat rakenneratkaisut, inhimillinen mittakaava, paikan henki. Syvälinen yhteisymmärrys ihmisen ja ympäristön välillä. Silloin tuloksena parhaimmillaan on arkkitehtuurin runoutta.

// Arkkitehtuurissa tarkoitan identiteetillä sen keskeisintä ominaisuutta, jota ei voi menettää, muuttumatta muuksi. //

Oulun koulun arkkitehtuurissa on paljon hyvää ja kestävää. Vaikka virheitäkin on tehty, niin niistä on opittu. Periferiassa toimivien suunnittelijoiden mahdollisuudet seurata kansainvälisiä virtauksia on-line ovat nykyisin paljon paremmat, joten paikallisuuden huomioiminen ei johda nurkkakuntaisuuteen tai onnttojen postmodernien lainojen käyttöön. Meillä on täällä kaikki, mitä tarvitaan jatkossakin hyvään arkkitehtuuriin.

Onko Oulun koulun arkkitehtuurilla oma identiteetti, joka kestää aikaa? Paikan henkeä pohdittaessa kysytään helposti sen identiteettiä. Arkkitehtuurilla ja rakentamalla voi kyllä vahvistaa paikan henkeä, mutta ei luoda. Psykologiassa identiteetillä tarkoitetaan ihmisen käsitystä itsestään, suhdetta omaan itseensä. Pelätään identiteettivarkauksia. Ihminen ei menetä omaa identiteettiään, vaikka muuttaisi kuuhan. Identiteetti on meissä paljon syvemmällä, se on kielessämme, alkukuvissamme, kollektiivisessa muistissamme. Arkkitehtuurissa tarkoitan identiteetillä sen keskeisintä ominaisuutta, jota ei voi menettää, muuttumatta muuksi.

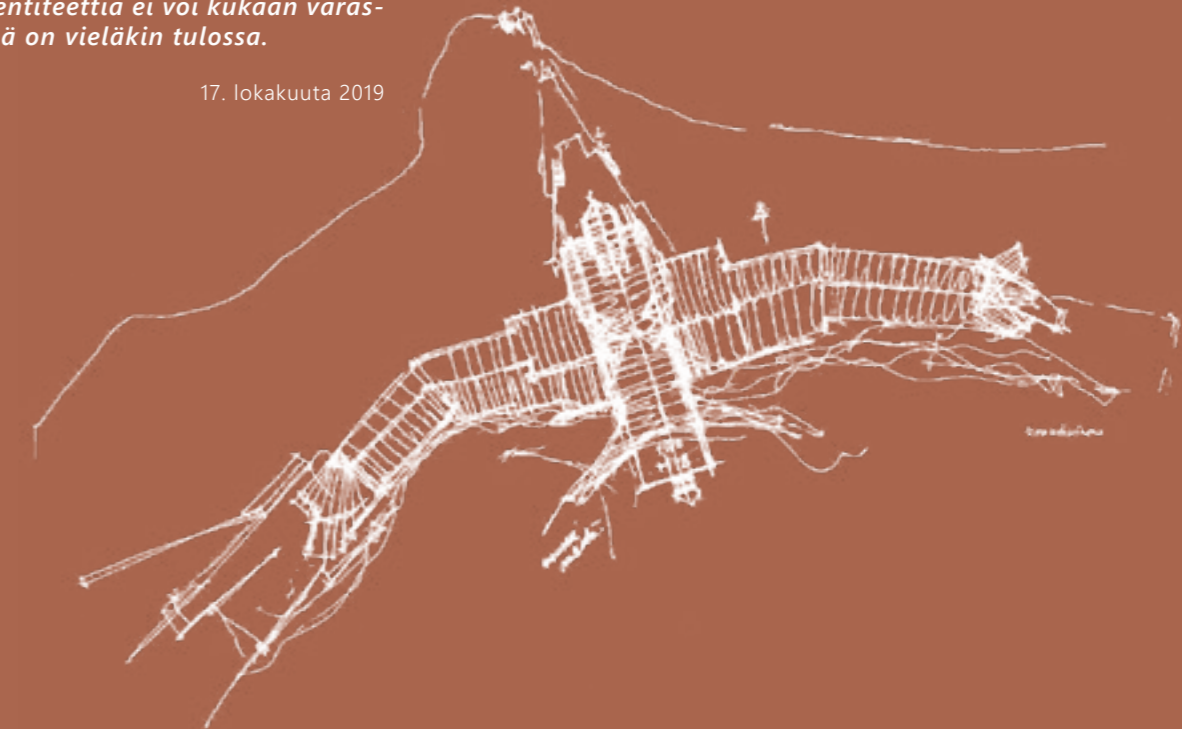
// Oulun koulun identiteettiä ei voi kukaan varastaa. Jotain hyvää on vieläkin tulossa. //

Kurssitoverini Reijo Niskasaari (k. 1988) rutisti romukoppaan Mies van der Rohen ajatuksen siitä, ettei joka maanantai tarvita uutta arkkitehtuuria: " - Me joudumme uusiin tilanteisiin joka päivä. Arkkitehdin tulee pystyä arkkitehtuurin arvojen jatkuvaan uudelleen määrittelyyn. Tulevaisuudessa teknokuluttuurin arkkitehtuuri tulee etenemään valtatieään. Tekniikka karkaa kuitenkin yhä kauemmaksi ihmisen käsityskyvystä. Tämän päivän koulutettu teknokraatti tuskin osaa korjata tietokoneen ohjausyksikköä. Inhimilliset, humanistiset ja kulttuuriset tarpeet korostuvat tulevaisuuden arkkitehtuurissa. Olemme astuneet pluralistiseen yhteiskuntaan."

Arkkitehtuurin Oulun koululla on yhä tunnistettavissa oleva oma identiteetti. Sen näkee helposti, kun selaa kaupungin toimesta nyt laadittua katsausta. Punatiiliarkkitehtuuristaan tunnettu arkkitehti Heikki Taskinen (k. 1992) vastasi Oulun koulu- ilmiön olemassaoloa koskevaan kysymykseen näin: " - On, minkä arvoinen Oulun koulu on, se on eri juttu. Pehmeä liike, joka on vaikuttanut koko maan suunnitteluun. Monipuolisempi näkemys. Jotain hyvää vieläkin tulossa."

Oulun koulun identiteettiä ei voi kukaan varastaa. Jotain hyvää on vieläkin tulossa.

17. lokakuuta 2019

2 Arkkitehtuurin Oulun koulu

2.1 Arkkitehtuurin Oulun koulu

Oulun kouluksi kutsutaan arkkitehtuurisuuntausta, joka syntyi Oulun yliopiston arkkitehtiosastolla 1970-luvun puolivälissä vastareaktion modernismille. Joukko oululaisia arkkitehteja sekä arkkitehtiopiskelijoita alkoi kyseenalaistaa kansainvälisen modernismin ja funktionalismin luomaa yleismaailmallista muotokieltä sekä sen vakiintuneita ratkaisuja. Samankaltaisesti ajattelevien arkkitehtiopiskelijoiden keskuudessa alkoi profiloitua omalaatuinen, paikallisuutta korostava suunnitteluasenne – Oulun koulu.

Aktiivisimmillaan tämä paikallinen ilmiö vaikutti suomalaiseen arkkitehtuuriin 1980-luvulta 1990-luvulle, etsien vaihtoehtoja 1970-luvulla vallinneelle modernistiselle laatikkoarkkitehtuurille. Paikallisen identiteetin löytäminen ja sen tuominen arkkitehtuuriin oli yksi suunnittelijoiden keskeisimmistä tavoitteista.

2.2 Pohjoinen vastavoima

Oulun arkkitehtiosasto on järjestyksessään toinen Suomessa arkkitehtuurin opetusta järjestävä taho Otaniemen Teknillinen Korkeakoulun jälkeen. Arkkitehtuurin opetus Oulussa alkoi samana vuonna kuin Oulun yliopisto perustettiin 1959. Oulun keskustassa, Rantakadun korttelissa toimintansa aloittaneen yliopiston kasvaessa ja laajetessa uusiin tiloihin, sai arkkitehtiosasto jäädä tähän vanhoista rakennuksista koostuvaan idylliseen puutalomiljööseen, lafkalle.

Pienen ja maailman pohjoisimman arkkitehtikoulun oma identiteetti ja traditio oli vielä muotoutumassa 1970-luvulla. Tiiviissä opiskelijayhteisössä rationalistiset ja modernit aatteet ja jäykkä akateemisuus koettiin vieraina ja ulkoa tuotaina. Etäisyys muuhun maailmaan antoi vapautta ja itsenäisyyttä nähdä asiat uudessa, pohjoisen viistossa valossa. Oulun arkkitehtuurin osaston lahjakkaiden, rohkeiden ja normeja uskaliaasti kyseenalaistavien arkkitehtiopiskelijoiden ja nuorten arkkitehtien joukoissa alkoi syntyä uudistavia ajatuksia ja halu tehdä asiat toisin.

Arkkitehti Reima Pietilä kutsuttiin professoriksi Ouluun 1970-luvun puolenvälin tienoilla. Pietilän humaani, keskusteleva ja moniselitteinen tapa opettaa loi opiskelijoiden keskuuteen itsenäiseen ajatteluun kannustavan ilmapiirin, joka osaltaan rohkaisi opiskelijoita työstämään orastavia näkemyksiään. Pohjoista identiteettiä vahvisti professori Esko Järventauksen mittauspiirustuskurssit, joilla tutustuttiin perinnerakentamiseen, maaseudun arkkitehtuuriin, tilakäsitykseen ja rakennustapoihin eli arkkitehtuurin historiaan konkreettisella ja paikallisella tasolla. Omaksi mielletty rakennusperintö koettiin tärkeäksi ja ymmärrettiin arvokkaaksi.

regionalistinen – paikan erikoispiirteitä korostava, kansallisten erityispiirteiden korostaminen

”Reima vapautti meidät tiukoista säännöistä. Aloimme piirtää puhtaalle paperille.”
(*HS* kuukausiliite 11/1984: Talot joita voi taputtaa)

Kuvassa arkkitehti, professori Reima Pietilä ohjaamassa harjoitustöitä. (Oulun yliopiston arkkitehtuurin osasto 1976, esittelyvihkonen)

Juurien ja identiteetin etsiminen eri taiteidenaloilla oli ajankohtaista 1970- ja 1980-luvuilla. Hengettömäksi ja juurettomaksi koettu modernismi alkoi kohdata kritiikkiä jälkitekollisessa yhteiskunnassa. Koettiin, että toimivuuden ehdoilla toteutettu modernismin globaali, ympäristöstä piittaamaton muotokieli sekä rakentamisen standardisointi olivat hävittäneet rakennusten identiteetin ja tunnistettavuuden. Arkkitehtuurin tyylivalikoima alkoi siirtyä postmoderniin suuntaan. Globaalin muotokielen tilalle alettiin etsiä sisältöä paikallisuudesta, jolloin regionalistinen eli paikalliseen perinteeseen tukeutuva ajattelutapa vahvistui.

Suomessa meneillään ollut raju ja repivä rakennetun ympäristön muutos näkyi myös Oulussa. Heinäpään ja Tuiran matalien puukaupunginosien tilalle oltiin rakentamassa uutta betonikaupunkia rationaalisiin periaattein. Torinrannassa oli meneillään monumentaalikeskuksen toteutus, jonka suunnitelmien mukaan Rantakadun ja Aleksanterinkadun väliset korttelit korvattaisiin tehokkaammilla rakennuksilla. Oulun arkkitehtiosastonkin rakennukset olivat uhattuna. Rakennusten puolustaminen herätteli arkkitehtiopiskelijatkin pohtimaan konkreettisella tasolla historiallisen rakennusperinnön arvoja ja paikan henkeä.

genius loci – paikan henki

Norjalaisen arkkitehti ja tutkija Christian Norberg-Schulzin teokset ”Meaning in Western Architecture” (1976) ja ”Towards a phenomenology of architecture” (1980) olivat arkkitehtien keskuudessa ajankohtaisia. Schulzin mukaan ihmisen identiteetti edellyttää paikan identiteettiä, ihmisen ja hänen ympäristönsä välille on tärkeää luoda tarkoituksenmukainen suhde. Suhteen luonteen ja fyysisten puitteiden, paikan hengen eli Genius Locin huomioiminen ja luominen oli arkkitehdin tehtävä.

Kattorakenteita. Harjoitustyö arkkitehtuurin historian laboratoriolle 1974. Ark.yo:t Jaatinen, Piekari, Peltonen. (Oulun yliopiston arkkitehtuurin osaston 20-vuotisnäyttelykatalogi)

Etelä-Suomeen keskittyneissä arkkitehtipiireissä Oulun piestä ja nuorta arkkitehtikoulua saatettiin vähätellä, mutta Oulussa Pohjois-Suomen pitkä fyysinen ja henkinen etäisyys pääkaupunkiseutuun käännettiin kuitenkin voimavaraksi, pohjoiseksi vastavoimaksi. Perifeerinen sijainti ja muualta kohdistunut vähättely nostatti itsetuntoisen uhman. Oululaisten arkkitehtiopiskelijoiden joukoissa modernistiset suunnitteluperiaatteet uskallettiin kyseenalaistaa ja vahva, humaani ja omannäköinen arkkitehtuuri-identiteetti alkoi muotoutua. Tiiviin yhteisön keskusteleva ilmapiiri, voimakkaat persoonat ja taito kuvata ajatuksia sanoin, kuvin ja teoin, tuotti vastaliikkeen, jolla oli tuoreita ajatuksia arkkitehtuurista vahvasti regionalistisessa hengessä.

“Ei ajan henkeä, vaan paikan henkeä.”

“Oulun koulu kolistelee modernismin luurankoa”

2.3 Modernismin kritiikki

Oulunkoululaisten kritiikki kohdistui moderniin, sisällöttömäksi ja anonyymiksi koettuun arkkitehtuuriin, jonka tasakattoinen, suorakulmainen ja monotoninen laatikkoarkkitehtuuri tuntui tuottavan saman vastauksen rakennuspaikasta ja rakennuksen käyttötarkoituksesta huolimatta. Ilmaisultaan abstrakti arkkitehtuuri oli muuttunut vaikealukuiseksi ja sen sielu oli kadonnut järjestelmällisyyteen. Moderni arkkitehtuuri näytti unohtaneen, että rakennukset on tarkoitettu ihmisiä ja käyttäjiä varten. Jäykästi variaatioihin taipuva elementtirakentaminen rajoitti suunnittelua ja muutti ympäristöä liian nopeaan tahtiin. Arkkitehtuurin tuli herätä teorioista todellisuuteen.

Oulunkoululaisilla oli tarjota vaihtoehto kritiikkinsä kohteelle. Universaalien arkkitehtuurin sijaan haluttiin luoda uutta ja ajatonta arkkitehtuuria regionalismin hengessä, paikallisia erityispiirteitä korostaen. Arkkitehtuurin tuli ilmentää rakennuspaikan fyysisiä ja historiallisia ominaisuuksia, paikan henkeä ja käyttötarkoituksen luonnetta ihmisen mittakaavaan sovitettuna. Arkkitehtuurin kielen tuli olla elämyksellistä, kaunista, helposti lähestyttävää ja ymmärrettävää. Rakennusten tuli olla koettavissa rouheasti ja rehellisesti kaikilla aisteilla - elementteinään materiaalin taju, valo, akustiikka, tila, tekstuuri ja tuoksu. Myös rakennukseen sisällytetyt tarinat ja symbolit sitoivat sen paikkaan. Pelkistämisen korvasi monimuotoisuus ja paikalla rakentaminen.

Matti Vesikansa piirtämä ehdotus SAFA:n uusiksi alaastoiksi, joihin kukin saisi liittyä edustamansa tai kannattamansa arkkitehtuurin mukaan. Piirros Arkkitehti -lehdessä 6-7 1985, s. 21.

“Emme tyydy enää esivalmisteiseen. Siinä on sama maku kuin einöksissä. Haluamme palauttaa rakentamiseen pehmeän teknologian, paikalla rakentamisen. Se on kunnianosoitus perinteisille ammattitaidoille.”

Paikallisen perinnerakentamisen tilakäsitystä, materiaalien käyttöä ja massoitteperiaatteita tutkittiin ja niitä hyödynnettiin suunnitelmissa juurevasti. Harjakatto, rakennuksen kapea runko ja ruutuikkunat ilmensivät pohjoisiin olosuhteisiin sopivaa ja hyväksi koettua muotokieltä. Rakennusmateriaaleina paikallisesti saatavilla olevat mänty ja tiili kokivat uuden tulemisen julkisissa rakennuksissa aiemmin arvostettujen marmorin ja eksoottisten puulajien sijaan. Kylmäksi ja keinotekoiseksi koetun elementtitekniikan ja sarjatuotannon sijaan talojen haluttiin ikään kuin kasvavan ja juurtuvan paikoilleen, tiili tiileltä käsin latoen, sillä myös rakennustapa ja paikallinen osaaminen koettiin kulttuurillisen perinteen jatkamiseksi. Haluttiin tehdä jotain todellista konkreettista ja käytännönläheisin keinoin korkealentoisten teorioiden sijaan.

Vaikka Oulun koulun rakennuksissa on tiettyä tunnistettavuutta, puhutaan tyylin sijaan suunnitteluasenteesta. Puheet ja ajatukset muotoutuivat sloganeihin, joihin kiteytettiin iskevästi ja provosoidenkin sanoman ydin. Oulussa 1970- ja 1980-luvulla järjestetyt arkkitehtuurinäyttelyt, arkkitehti- ja arkkitehtiopiskelijapäivät sekä pohjoismaisen yhteydenpito kanavoivat ajatukset laajasti näkyviin ja kuuluville puhutellen myös suurta yleisöä. Iskevä ja kansantajuinen puhe sekä kärkevät kannanotot saivat kannatusta. Muu arkkitehtikunta Suomessa koki oululaisten puheet populistisina ja nimesi joukkion vähättelevään sävyyn Oulun koululaisiksi. Kiuruveden kunnantalon arkkitehtuurikilpailun voitto ja sitä seurannut Oulunsalon kunnantalon suunnittelu- tehtävä kuitenkin todistivat, että teesit olivat toteutettavissa.

Oulunsalon kunnantalon valtuustosalin pääty, kuin majakka.

”Rakennusten tehtävä on tavoittaa mielikuvia menneisyydestä ja tulevaisuudesta. Se katsoo yhtä aikaa eteen, taakse ja sivuille.”

Arkkitehtuurin Oulun koulun kolme pääsuuntaa

- paikallisuutta korostava regionalismi, joka ilmenee erityisesti punatiiliarkkitehtuurina
- kansainvälisiä virtauksia vapaammin seuraileva postmodernismi
- kansallisromantiikan polkuja jatkava karelianismi

Oulun koulun asenteen kypsyttely osui hedelmälliseen rakennusaikaan. Taloudelliset näkymät olivat suotuisat, kouluja ja päiväkoteja rakennettiin ja kehitettiin rakennustyyppeinä. Kunnissa rakennettiin paljon ja oulunkoululaisuus otettiin niissä halukkaasti vastaan, Oulunsalo esimerkkinä. Arkkitehtuuri oli taidetta rationaalisen insinöörityteen sijaan ja rakennukset saatiin suunnitella kokonaisuuksina sisätiloja ja yksityiskohtia myöten. Arkkitehti oli taiteilija joka suodatti tekniset ja tilalliset vaatimukset koettaviksi ja elämyksellisiksi ympäristöiksi, lähes kansallisromanttisessa hengessä. Töitä päästiin tekemään nyrkkiä savesa.

Asenneilmapiiri näkyi myös arkkitehtitoimistoissa, joissa vallitsi tekemisen meininki. Tilauksia riitti ja arkkitehtia kuunneltiin. Piirustustaitoiset arkkitehdit loivat uutta ja paransivat maailmaa skissipapereiden rapinassa, kotoisasti ja maanläheisesti villasukat jalassa. Työ koettiin mielekkääksi, sillä tehtävät olivat innostavia, suunnittelulle oli aikaa ja arkkitehdin näkemystä arvostettiin. Toteutuneet rakennukset todistivat, että sanoma ei ollut vailla konkretiaa.

2.4 1990-luvun lama

1990-luvulle tultaessa lama katkaisi rakentamiselta siivet ja arkkitehtitoimistojen työt loppuivat kuin seinään. Suunnittelutehtävät kapenivat ja kilpailutus painoi palkkiot alas. Tehokkuusajattelu kiristi aikatauluja ja edellytti standardiratkaisuja karsien ns. turhat detaljit kustannuslaskennassa pois. Rakennuttajakonsultit vaimensivat arkkitehdin äänen suunnitteluprosessissa ja ymmärrys arkkitehtuurin tuottamasta lisäarvosta hämärtyi. Tietotekniikka oli alkanut hiipiä piirustuslautojen tilalle ja tuolloin vielä kömpelöt suunnitteluohjelmat turhauttivat taitavia piirtäjiä. Oulunkoululaisuus alkoi liudentua rakennusmestarityyliksi. Asenne kuitenkin säilyi ja sai jatkajia, kun oulunkoululaiset kasvattivat uusia arkkitehtisukupolia Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla.

UNIVERSAALISUUS - REGIONAALISUUS

Modernin arkkitehtuurin standardisoiva universaaliuden tavoittelusta tulee siirtyä korostamaan paikallisia erityispiirteitä. Emme voi rakentaa samanlaista arkkitehtuuria napapiirille ja päiväntasaajalle.

AJAN HENKI - PAIKAN HENKI

Ajan hengen sijasta tulisi pyrkiä luomaan paikan henkeä. Ajan hengen tavoittelu ei ole mielekäästä, jos aika itsessään on sairas.

HISTORIA - TULEVAISUUS

Arkkitehtuurin pitää voida katsoa eteen, taakse ja sivuille. Modernismin pelkäämistä tulevaisuuteen suuntautunut katsantokulma on liian kapea. Kieltäessämme historian katkaisemme samalla omat juuremme ja persoonallisuutemme unohtuu.

KONE - IHMINEN

Tekniikan ihannoiminen sijasta pitäisi arvostaa ihmistä. Tekniikka on apuväline ihmisen elämässä, ei tarkoitus. Koneen ja talon kehitys ei voi kulkea eteenpäin samalla tavalla, koska ihmisen biologinen kehitys ei seuraa kiihtyvää teknologista kehitystä. Usko tekniikkaan alkoi horjua viimeistään silloin kuin atomipommi keksittiin. Ydinvoimat ovat osoittautumassa ydinaseitakin vaarallisemmiksi aikapommeiksi.

AKATEEMISUUS - YMMÄRRETTÄVYYS

Arkkitehti - toisin kuin kuvataiteilija - ei voi tehdä arkkitehtuuria vain itselleen. Arkkitehtuurin käyttäjien tulee voida ymmärtää arkkitehtuuria taiteena ilman spesiaalkoulutusta. Arkkitehtuuri on rakentamista, ei kuvataidemuoksia asianharrastajien olohuoneiden seinille.

Johtopäätökset ja sloganit kirjasta Oulu School of Architecture. Ylimaula, Niskasaari, Okkonen.

ABSTRAKTI - FIGURATIIVINEN

Abstraktin aihe maailman tulee kehittää figuratiivisempaa ilmaisua. Postfunktionalistinen arkkitehtuuri pohjautuu erilaiseen taidekäsitteeseen modernismin kanssa.

ELITISTI - AINEELLISET RESURSSIT

Arkkitehtuuri tulee kalliin hightech-arkkitehtuurin sijaan sopeuttaa paikallisiin resursseihin. Pohjoisen alueen taloudellisilla edellytyksillä ei ole mahdollista toteuttaa öljymiljonäärien unelmia. Hyvän arkkitehtuurin ei tarvitse olla kallista. On osattava tehdä taidetta halvoista paikalle luntuvista materiaaleista.

AGRAARI - URBAANI

Arkkitehtuurin pitäisi kiinnostua urbaanin problematiikan lisäksi myös maaseudun ongelmista. Arkkitehdin tulee toimia luonnon mahdollistamilla hedoilla. Sanotaan, että arkkitehdit tuhosivat sodan jälkeisen maaseudun. Tosi-asiassa he tuhosivat kaupungin. Maaseutu jätettiin oman onnensa nojaan, amatöörisuunnittelijoiden leikkikentäksi.

TALO - TILA - ARKKITEHTUURI

Yhteen rakennukseen pitäytymisen sijaan arkkitehtuuria tulee tarkastella osana ympäristöä. Sisätilakäsitystä pitää laajentaa koskemaan myös ulkotilaa. Rakennuksen ympäristö on pysyvä, ei muuttuva reunaehto.

KOVA - INHIMILLINEN

Kovan standardisoivan sarjatuotantoarkkitehtuurin kylmyys on arkkitehtuuria ihmisestä vieraannuttava tekijä. Arkkitehtuurissa tulisi olla mukana lämmin turvallisuuden tuntu. Käden jälki pitää voida palauttaa arkkitehtuuriin.

2.5 Oulun koulu tänään

Oulun koulun arkkitehtuuri nimetään usein tyyliksi, mutta oulunkoululaiset itse puhuvat mielummin suunnitteluasenteesta. Miten asenne näkyy rakennetussa ympäristössä?

Oulun koulun arkkitehtuurikohteille on yhteistä se, että niiden suunnittelijat ovat opiskelleet arkkitehtuuria Oulun yliopistossa. Oulun koulun arkkitehtuuriasenteen tuloksena ja vähän yli vuosikymmenen aikana syntynyt rakennuskanta on arkkitehtuuriltaan selkeästi 1980-lukuista. Aikansa muusta arkkitehtuurista oulunkoululaisuus erottuu useimmiten harjakattoisina, kapearunkoisina, paikalla rakennettuina ja materiaalinkäytöltään rouheina rakennuksina, joissa on yllätyksellisiä ja viimeistelyä yksityiskohtia, kuten torneja, portteja, pitkiä räystäitä ja ruutuikkunoita sekä kodikkaan kylmäinen ja elämyksellinen miljö. Usein pihansa ympärille kiertyvät rakennukset ovat kerrosluvultaan yleensä enintään kaksikerroksisia.

Arkkitehtonisten ratkaisujen taustalla on yleensä tavoite liittää rakennus osaksi ympäristöään tarinan, symboleiden, mittakaavan, materiaalien ja rakeisuuden keinoin. Suunnittelun lähtökohtana paikan hengen vahvistamisen lisäksi painottui käyttäjälähtöisyys ja käyttäjän asemaan eläytyminen. Rakennuksissa on vahva käsityön leima ja tyyliä viihteellisesti viimeistellyt rakennukset on suunniteltu kokonaisuuksina sisätiloja myöten.

”Jättääkö Oulun koulukunta arkkitehtuurin kartalle muuta kuin tukkisaappaiden jäljet, siihen vastataan vain rakennuksilla.”

Koulu- ja päiväkotirakentaminen oli 1980-luvulla ajankohtainen ilmiö, siksi ne ovat rakennustyyppinä runsaslukuisesti edustettuja. Kokonaisuuksina ja tarkkaan käyttötarkoitustansa varten suunniteltujen tilojen ja rakennusten muunneltavuus voi käytön tarpeiden muuttuessa monesti olla haaste.

Parhaissa kohteissa on saavutettu raikas ajattomuuden tuntu. Humaanin ja ihmisen huomioiva lähestymistapa on tuottanut persoonallista, havainnollista, helppolukuista ja moniselitteistä arkkitehtuurin kieltä.

Arvot suunnittelussa

- käyttäjälähtöinen suunnittelu
- ihmisen mittakaava ja ihmisläheisyys
- paikallisen tradition ja materiaalien kunnioittaminen
- elämyksellisyys
- paikan henkeä korostava ja luova arkkitehtuuri, paikallisia erityispiirteitä korostava arkkitehtuuri
- omaleimaisuus, suomalaisuus
- talot, joilla on tarina

Oulunsalon kunnantalon sisäpiha

Asenteena Oulun koulu

Oulun koulu on nimitys 1980-luvulta alkaen vaikuttaneelle ryhmälle oululaisia arkkitehteja ja arkkitehtiopiskelijoita, jotka jakoivat regionalistisen asenteen ja samansuuntaisia käsityksiä siitä millaista arkkitehtuurin tulisi olla. Arkkitehtuuriin alettiin eri puolilla hakea vaihtoehtoja ja paikallisia lähtökohtia. Noihin aikoihin opiskelin arkkitehtuuria Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla, jaoin tuon regionalistisen asenteen ja olin alusta alkaen myös Arkkitehtitoimisto NVV:n osakkaana. Ennen NVV:n perustamista Reijo Niskasaari, Ilpo Väisänen ja Jorma Öhman olivat töissä Kari Virran arkkitehtitoimistossa, suunnittelemassa Oulun yliopistoa. Minä olin Marjatta ja Martti Jaatisen arkkitehtitoimistossa, ensimmäisessä työpaikassani, jossa suunniteltiin Oulun pääkirjastoa. Sitten olin vuoden myös Marja ja Pekka Laation arkkitehtitoimistossa. Oulunsalon kunnantalon suunnittelun rinnalla Ilpo ja Reijo rakensivat perheilleen Haukiputaan Siikasareen punamullanväriset puutalonsa ja Kaarlo Viljanen, NVV:n perustajia, korjasi perheelleen asunnoksi puolikasta Revonlahden vanhaa koulua.

// Meillä suunnittelun keskeiseksi periaatteiksi kiteytyivät käyttäjälähtöisyys, paikallisuuden ja perinteisten rakentamistapojen arvostaminen sekä näistä lähtökohdista vapaasti muotoutuva arkkitehtuuri. //

Se Oulun koulu, mihin minä Arkkitehtitoimiston NVV:n kautta olin osallisena, sai alkunsa aikansa pelkistetyn suomalaisen teollisen elementtirakentamisen eli tasakattoisen laatikko-

arkkitehtuurin kritiikistä. Meillä suunnittelun keskeisiksi periaatteiksi kiteytyivät käyttäjälähtöisyys, paikallisuuden ja perinteisten rakentamistapojen arvostaminen sekä näistä lähtökohdista vapaasti muotoutuva arkkitehtuuri. Arkkitehtuuriin haluttiin vaihtoehtoisuutta; suorakaiteenmuotoisista taloista ja niiden tasakatoista haluttiin siirtyä monimuotoisiin lapeja harjakattoisiin ratkaisuihin, teollisista teräsbetonielementeistä joustavampaan paikalla rakentamiseen, punatiilen ja puun lämpöisyyteen. Ilmiönä Oulun koulu on paljon laajempi kuin silloinen Oulu lähialueineen; asennetta edustavia rakennuksia löytyy runsaasti eri vuosikymmeniltä ja eri puolilta Suomea, vaikka suurin osa niistä suunniteltiin oululaisissa arkkitehtitoimistoissa. Siitä varmaan johtuu, että Oulun koulun asenteella suunnitellut rakennukset ovat nykysilmin katsottuna kovin erilaisia.

// Asenteella oli kansainvälistä taustaa, mutta tulkinta oli paikallinen, pohjoiseen luontoon ja kulttuuriin sovitettuna. //

Kansainvälisen postmodernismin myötä suomalaisiinkin rakennuksiin alettiin suunnitella monimuotoisuutta, värejä ja perinnerakennusten piirteitä. Oulun koulun varsinaisena lähtökohtana ei kuitenkaan ollut postmodernismi, vaikka perinteiden uusi tulkinta oli keskeistä ja muitakin virikkeitä siltä suunnalta saatiin. Asenteella oli kansainvälistä taustaa, mutta tulkinta oli paikallinen, pohjoiseen luontoon ja kulttuuriin sovitettuna. Noihin aikoihin arkkitehtuuriin alettiin, muuallakin kuin ammattikunnan piirissä, hakea toisenlaisia vaihtoehtoja ja paikallisia lähtökohtia.

Esimerkiksi, Oulunsalon keskustaan oli 1980-luvulla Helsingistä käsin kaavoitettu korkeita tornitaloja. Kunta halusi purkaa kaavan ja lähteä puhtaalta pöydältä etsimään omaa oulunsalolaista identiteettiään arkkitehtuurin keinoin. Vierastan siis Oulun koulun liittämistä kovin vahvasti aikansa kansainvälisiin postmodernismin ilmiöihin. Paremminkin regionalismista ja paikallisten lähtökohtien arvostamisesta oli kysymys. Vannoutuneimpien helsinkiläisten modernistien, silloisen arkkitehtuurieläinten, piirissä amerikkalaisuudeksi, akateemiseksi leikittelyksi ja pinnallisuudeksi leimattua postmodernismia käytettiin lyömäaseena, kun Oulun koulua syytettiin muoti-ilmiöiden seuraamisesta ja populismista. Vaikka kyseessä oli vastaliike modernille paikattomalle laatikko-arkkitehtuurille, oli Oulun koulukin osana ihmisläheistä, omaan kulttuuriin ja luontoon sovitettua modernia suomalaista arkkitehtuuria, sen jatkumoa, kuten keskeisten esikuviemme ja opettajiemme, Alvar Aallon ja Reima Pietilän sekä oululaisista Martti Heikuran ja Heikki Taskisen arkkitehtuuri.

Ajan henki ja ilmapiiri Oulun koulun aktiivinaikoina, sitä on vaikea tavoittaa vuosikymmenten takaa. Vain pieni osa tapahtuneesta, tapahtumien monimuotoisuudesta, tallentuu muisteihimme ja jälkipolville. Menneisyyden muistelu on väistämättä valikoivaa tulkintaa, siihen löytyy erilaisia lähtökohtia ja tulokulmia. Minun tulkintani tässä yhteydessä on henkilökohtainen ja mahdollisesti erilainen kuin jonkun toisen. Oulun koulun tarina on kyllä jollain tavalla olemassa; innokkaana alkuna, pitkään säilyneenä työtelänsä aktiivisuutena ja vähitellen muistelemiseen päätyvänä. Olsi melko keinotekoista rakentaa ehyttä ja yhtenäistä kertomusta näistä vaiheista. Jotain hiipui, toimistot muuttuivat ja hajaantuivat, arkkitehtuurikin muuttui paljon vaikka jotain myös jatkui pitkään.

Meillä toimiston kokoonpano ja nimikin vaihtelivat: Kaarlo Viljanen lähti Vaasaan 1981, Ilpo Väisänen perusti oman toimistonsa 1986, veljeni Reijo Niskasaari, visonääri ja Oulun koulun keulahahmo, kuoli vuonna 1988. Jorma Öhmanin kanssa jatkoimme toimistoa vuoteen 1991 asti. Nykyisin Arkkitehtitoimisto NVÖ Ky toimii Jorma Öhmanin johdolla pääkaupunkiseudulla. Kykenen kertomaan todellisiin tapahtumiin perustuen muutamia valikoituja mieleen painuneita hetkiä ja asioita; ajankuvia rakennuksista joita suunniteltiin, tapahtumia sen toimiston vaiheilta, missä itse olin osallisena. Tämän muistamani rinnalla on kulkenut monta muuta tarinaa.

// Varsinainen regionalistinen Oulun koulu muotoutui meillä Oulunsalon kunnantalon suunnittelun myötä. //

Palaan seuraavassa NVV-toimiston alkuvaiheisiin, keskityn kohokohtiin, joiden kautta myös suunnitteluasenteemme muotoutui ja sai näkyvän muodon rakennuksina. Meillä kaikki sai alkunsa, kun vuonna 1980 maityöpiirijärjestö Kiuruvesi järjesti kunnantalostaan yleisen arkkitehtuurikilpailun. Kokoonnuimme ensimmäistä kertaa ikään kuin toimistoksi ja laadimme ehdotuksen nimimerkillä "Viisi yli kolmen". Kävi ilmi, että voittajaksi ja toteutuksen pohjaksi valittiin materiaaleiltaan punatiileen, valkoisiin rappauspintoihin ja luonnonväriseen mäntyyn perustuva suunnitelmamme. Kilpailun arvostelussa ehdotusta kuvattiin "ympäristön kauniisti huomioivan ottavaksi, hyvin tutkituksi ja korkeatasoiseksi ehdotukseksi". Ehdotuksessamme etupihan aukiolta portti ja pylväsriivi johdattivat kävijän sisätiloihin. Samankaltainen etupiha tiiliportteineen suunniteltiin myös Oulunsalon kunnantalon. Kiuruveden kunnantalon arkkitehtuurikilpailun voitto oli alkuna NVV-toimiston perustamiselle.

Talon suunnittelu ja rakentaminen viivästivät kuitenkin vuosia. Rakennus valmistui vasta vuonna 1984. Väliin ehti Oulunsalon kunta, kun päättäjät innostuivat nähtyään Kiuruveden kilpailun tuloksen ja uskalsivat luottaa vasta aloittavaan arkkitehtitoimistoon. Oulunsalon kunnantalon suunnittelu saatiin siis Kiuruveden kilpailun näytön perusteella, suorana toimimiekkiantona. Kiuruveden kunnantalon punatiiliarkkitehtuurin esikuvii kuuluu suomalainen Alvar Aallon moderni arkkitehtuuri ja erityisesti Säynätsalon kunnantalo. Varsinainen regionalistinen Oulun koulu muotoutui meillä Oulunsalon kunnantalon suunnittelun myötä.

// Suunnittelutoimikunnan kanssa tuli puhetta oulunsalolaisen paikan identiteetin rakentamisesta. //

Lähtökohta Oulunsalossa oli, että vanha kunnantalo ei riittänyt eikä soveltunut nopeasti kasvavan kunnan tarpeisiin. Uutta piti joka tapauksessa rakentaa. Oulunsalon keskustaan oli 1970-luvulla kaavoitettu moderneja 12-kerroksisia tornitaloja. Niitä ei haluttu toteuttaa kaavan mukaisina, vaan toivottiin uutta ja erilaista kaavaa. Oulunsalon kunnantalon luonosteltiin vapain viivojen. Suunnittelutoimikunnan kanssa tuli puhetta oulunsalolaisen paikan identiteetin rakentamisesta. Siitä syntyi ajatus kirkko-kunnantalo -akselista uuden keskustan selkärangana, mihin muu rakentaminen liittyi maanläheisesti, pääasiassa kaksikerroksisena harjakattoisena punatiili- ja puuarkkitehtuurina. Valtuustonsalin korkein osa suunniteltiin näkymäkselin päätteeksi ja toinen päte oli vanhalla kirkolla. Näkymäkselin varrella olivat myös Kukkosen ja Jääskön vanhat talonpoikaiset pihapiirit, aikanaan komeine navettarakennuksineen, joista saatiin virikkeitä uuden oulunsalolaisen identiteetin rakennusaineiksi.

Kaikenlaisen virastomaisuuden häivyttäminen alkoi jo asiakkaan kunnantalon ohjaamista hahmoteltaessa. Vesialtaan ranta kalastajapatsaineen ja matala tiilimuuri valaisimineen piirrettiin tulijan reitiksi kunnantalon kaariportilta sisääntuloaulaan asti. Siellä kävijä kohtaisi ensimmäiseksi näköalaikkunan ja suuren valkoisen aulatakan. Sisätilat suunniteltiin kahteen kerrokseen sisääntuloaulan molemmin puolin. Ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin sosiaali- ja tekninen toimisto, toiseen kerrokseen opetus- ja sivistys- sekä muut toimistotilat. Kaikki kokouksetilat järjestettiin valtuustopäätöksi omaksi kokonaisuudekseen. Korkeaan valtuustonsaliin haettiin perinteistä pirttivalutelmää. Merelliseen historiaan viitattiin majakkamaisella valtuustonsalin päädyn yläikkunalla ja korkeissa tiloissa mastomaisilla pilari-puukimppu-konstruktiolla.

Oulunsalon kunnantalon ja sen myötä meidän Oulun koulumme pohjoisen arkkitehtuurin esikuvia ei tarvitse kovin kauaa hakea. Harjakattoista ja reilusti räystäällistä rakennuskantaa, näissä pohjoisissa ilmasto-olosuhteissa toimiva modernia arkkitehtuuria, löytyi ja vieläkin löytyy runsaasti Oulun kaupungin alueelta. Esimerkiksi Martti Heikuran suunnittelema ihmisläheisiä harjakattoisia tiilisiä ja rapattupintaisia käyttörakennuksia on vieläkin jäljellä, vaikka monia on jo purettu ja monet ovat uhanalaisia. Arvokasta oululaista rakennusperintöä ovat myös Alvar Aallon Typpi Oy:lle suunnittelemat 1950-luvulla valmistuneet asuinkerrostalot. Lähistöllä sijaitsevat silloinen johtajan virka-asunto Villa Lehmus, insinööririvitalot Hintantiellä sekä hieno hirsisauna Oulujoen rannalla. Kun Oulunsalon kunnantaloa alettiin suunnitella, kävimme Laanilassa opiskelemaan kapearunkoisen harjakattoisen, reilusti räystäällisen modernin tiiliarkkitehtuurin perusasioita ja sopivia detaljeja. Aikalaisarkkitehteistä

Ouluun ja Oulunsaloon useita julkisia rakennuksia, muun muassa paljon kouluja suunnitelleen Heikki Taskisen (1940-1992) punatiilen ja puun arkkitehtuuri oli jo silloin arvostettua ja esikuvallista.

// Vanhusten asumisesta, hoivatiiloista ja terveysasemista järjestettiin valtakunnallisia suunnittelukilpailuja ja rajatumpia kutsukilpailuja, joihin toimistostamme innokkaasti osallistuttiin. //

Kunnantalojen valmistuttua, viimeisenä Toholammin kunnantalo, toimistossamme suunniteltiin pääasiassa lukuisia vanhainkoteja, vanhusten palvelukeskuksia ja hoivatiiloja eri puolille Suomea. Tuo aika oli melkoista nousukiittoa; toimistossa oli parhaimmillaan kolmen vuoden tilauskanta ja henkilökunta moninkertaistui. Työmaita kierrettiin valvomassa kahdella autolla yhtä aikaa. Silloin arkkitehtiliiton taksapalkkio oli vielä voimassa, rakennuksia oli aikaa suunnitella ja käsin piirrettiin paljon toteutuskuvia ja detaljeja, koska työstä myös maksettiin kohtuullisesti. Tilaajat kunnioittivat arkkitehtien ammattikuntaa ja tähän suhteeseen väliin kiilautuvien rakennuttajakonsulttien valtakausi oli vasta tulossa. Vanhusten asumisesta, hoivatiiloista ja terveysasemista järjestettiin valtakunnallisia suunnittelukilpailuja ja rajatumpia kutsukilpailuja, joihin toimistostamme innokkaasti osallistuttiin. Toimisto menestyi niissä ja kysyntää tuli myös suoraan maakunnista, missä haluttiin julkisiin rakennuksiin uutta regionalistista arkkitehtuuria. Suunnittelun alla olivat vuorollaan mm. Kiuruveden, Sodankylän, Sotkamon, Toholammin

ja Alavuden vanhainkodit, samaan kokonaisuuteen sijoittuvat Hankasalmen vanhusten palvelukeskus ja päiväkotit, sekä viimeisimpien joukossa Pyhäjärven vanhainkoti, Kiimingin seurakuntakeskus, Merijärven vanhainkoti ja terveysasema, Multian terveysasema sekä Tuusulan ja Oulunsalon muut kohteet. Tuolta ajalta muistan, että kaikki elämä oli toimistossa ja työmailla, iltasella käytiin kotona virkistävyydessä ja sitten takaisin, yötä myöten jatkettiin töitä ja baarin kautta nukkumaan. Silti virtaa riitti ja töihin oli aamuisin mukava mennä. Nousukiito pysähtyi, kun 1990-luvun alussa tuli lama ja tilaukset loppuivat. Samaan aikaan alkoi siirtyminen tietokoneavusteiseen suunnitteluun.

// Maakuntiin suunnittelu yhdessä päättäjien kanssa ja käyttäjien kuuleminen opetti meitä suunnittelijoina kuuntelemaan herkällä korvalla, mitä paikalliset odottivat uusilta rakennuksiltaan. //

Ajan henki vanhuksille suunnittelussa, 1980-luvulta alkaen, oli pyrkiä laitospaisuudesta kohti kodinomaisuutta. Aktiivisuuden taustalla oli tietoisuus sodanjälkeisten suurten ikäluokkien ikääntymisestä 2020-luvulla ja alettiin ennakoida vanhusten palvelutarpeiden lisääntymistä ja sitä myötä kasvavia rakentamistarpeita. Valtiolta tuli tukea vanhuksille suunnatun sosiaalisen rakentamisen kehittämiseen ja suunnittelukilpailujen järjestämiseen. Neuvonnalla ohjattiin suunnittelijoita ryhmäkotien, solu- ja asumisyksiköiden ja niiden yhdistelmien suunnitteluun. Tavoitteena oli saada aikaan mahdollisimman kodinomainen ja liikuntaesteisille soveltuva vanhusten viimeinen koti, johon hoitajat tulevat tekemään työtään.

Oulun Ensi- ja Turvakodin laajennus, Arkkitehti 6/1986.

Maakuntiin suunnittelu yhdessä päättäjien kanssa ja käyttäjien kuuleminen opetti meitä suunnittelijoina kuuntelemaan herkällä korvalla, mitä paikalliset odottivat uusilta rakennuksiltaan. Esimerkiksi Sodankylän vanhainkotiä suunniteltaessa tulevaa henkilökuntaa ja johtajakin tulivat itse toimistoomme opettamaan kädestä pitäen, millaista on vanhuus, miten liikutaan, istutaan, nouseaan ja millaisia haasteita tästä avautuu suunnittelijoille. Pelkästään kodinomaisuudesta ei siis ollut kysymys, vaikka tärkeä asia olikin, vaan vanhusten toimintaympäristöstä kaikkine haasteineen. Meille tuli selväksi, kuinka vanhukset menettävät toimintakykynsä liikaa lääkityinä ja jos heillä ei ole riittävästi sopivia aktiviteetteja tai jos toimintaympäristö eli arkkitehtuuri ei tue ja kannusta aktiiviseen elämään. Otimme haasteet vastaan ja esitimme niihin ratkaisuja arkkitehtuurin keinoin. Huomasimme, että näitä keinoja on paljon, kun hyväksytään tulevaisuuteen katsovan arkkitehtuurin rakennuspuina rikasta perinteeseen nojautuvaa muotokieltä, suunnitellaan monipuolista tilallisuutta ja yhteyksiä luontoon, hyödynnetään kodikkaita materiaaleja ja käytetään värejä sekä suositaan myös paikalla rakentamista ja käsityövaltaista viimeistelyä.

Laitosten kodinomaisuuden kehittäminen jäi Suomessa taka-alalle 1990-luvun laman myötä. Nykyään puhutaan paljon käyttäjälähtöisestä suunnittelusta ja osallisten kuulemisesta. Suunnittelijoita, päättäjiä, käyttäjiä, kaikkia osallisia siihen velvoitetaan. Kuuleminen jää kuitenkin usein yleisen keskustelun ja informaation välittämisen tasolle. Lisäksi, esiin tulleita asioita ei useinkaan vaadita eikä valvota toteutuksiin asti. Tavoitteeksi on tullut, että ihminen asuisi mahdollisimman pitkään omassa kodissaan ja ostaisi tai tuettuna saisi kotiinsa tarvitsemansa palvelut. Monilla vanhuksilla oma asunto on muutettu eräänlaiseksi

esteettömäksi kotisairaalaksi. Vain viimeisenä vaihtoehtona on tuettu palveluasuminen, kun kotonakaan ei enää jaksu. Samalla näyttää siltä, että yksityisen palvelutuotannon ja kustannustehokkuuden nimissä arkkitehtuurin kehitystyö on hiipunut, monesti tyydyttään melko tavanomaisiin ja hengettämiin rivitaloihin tai kerrostalomaisiin ratkaisuihin, joissa toteutuvat vain minimivaatimukset liikuntarajoitteisuuden kannalta katsottuna ja hyvää yhteyttä luonnon ja vuodenaikojen kokemiseen ei ole. Lisäksi, ajankohtainen ongelma on resurssipula, vanhusten kotihoidon ja hoitajamitoitusten riittämättömyys.

Toimistossamme suunniteltiin rakennuksia laajasti eri puolille Suomea, mutta Oulun kaupungin alueelle vain kaksi kohdetta. Ensimmäinen oli Oulun Ensi- ja Turvakodin laajennus. Se suunniteltiin Jorma Öhmanin johdolla. Työn tilaus tuli Oulun kaupungin myötävaikutuksella. Ilmeisesti alkuperäisen suunnittelijan, Erkki Ahvenaisen melko vaatimattoman mutta sympaattisen arkkitehtuurin ja toimistomme suunnittelutavan katsottiin sopivan keskenään hyvin yhteen. Laajennuksen suunnittelun lähtökohtana oli, että emme pyri tekemään yhtä hyvää vaan parempaa lopputulosta, oman aikamme tunnustettavalla tyyllillä. Alkuperäiseen rakennukseen ei tehty laajennusvaiheessa muutoksia, vaan uudisosa liitettiin siihen palomuurin välityksellä. Laajennus suunniteltiin muodostamaan alkuperäisen kanssa sylimäinen etupiha. Toteutuksessa suosittiin ulkona rappauspintoja ja puuosia, lämpimiä värejä, perinteisiä materiaaleja sekä sisätiloissa lapsileikin mielenkiintoista kodinomaisuutta ja turvallista mittakaavaa. Valmistuttuaan rakennus julkaistiin Arkkitehti-lehdessä ja se nostettiin esiin myös Suomi rakentaa -näyttelyssä, johon koottiin viiden vuoden välein aikansa parasta suomalaista arkkitehtuuria.

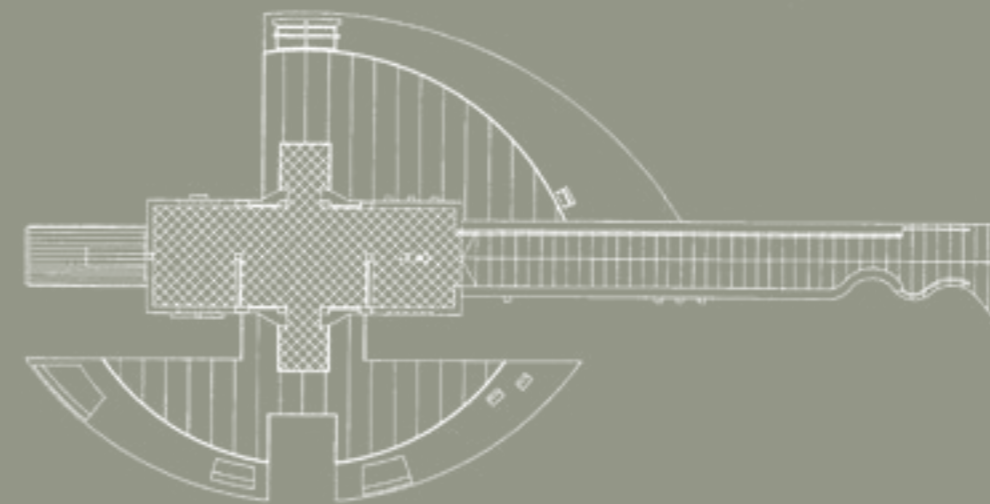
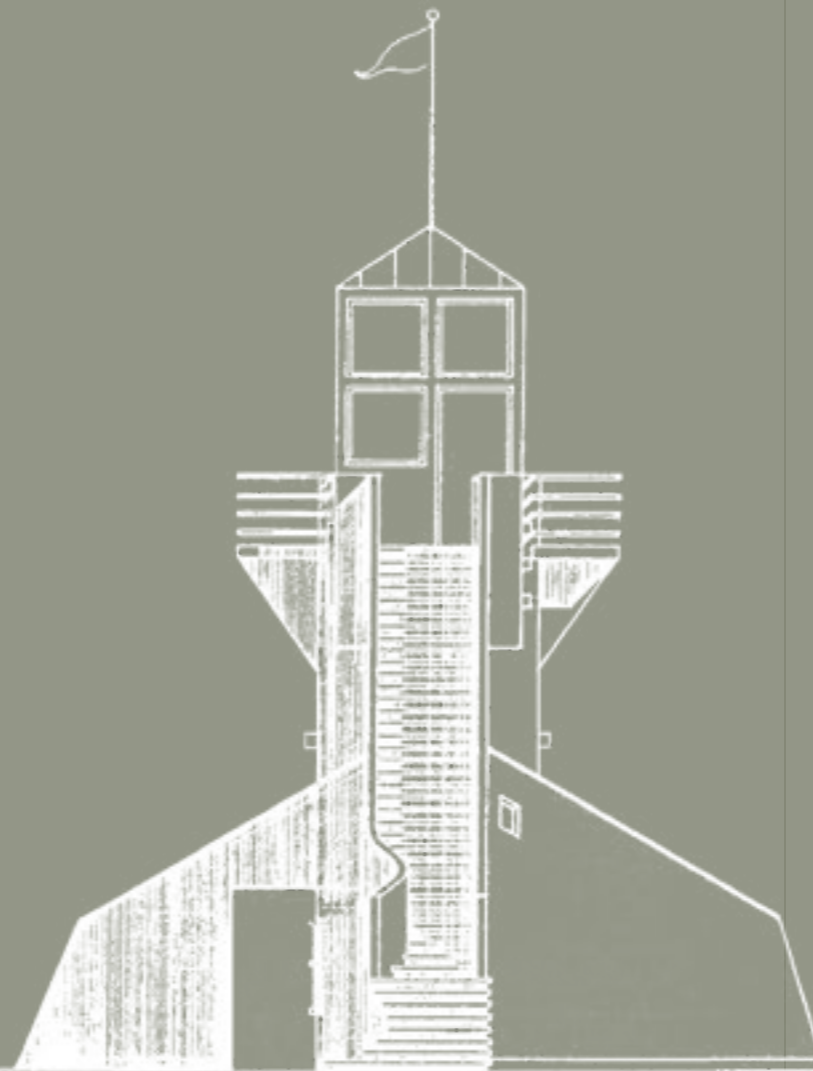
Oulun Ensi- ja Turvakodin laajennuksen jälkeen saimme Oulun kaupungilta yhden kaksiosaisen toimeksiannon, sekä Nallikarin leirintäalueen portin ja aitojen että hiekkarannan pohjoiskärkeen sijoitettavan huoltorakennuksen eli näköalatasanteen ja lainelautavuokraamon suunnittelusta. Jälkimmäisen suunnitteluvaiheessa eläydyimme siihen, miltä syvälle mereen pistävässä niemessä tuntuisi kiivetä avoportaita näköalatasanteelle kokemaan meren ja tuulen voimat. Majakkamaisella rakennuksella haettiin selkeää vertikaalista kiintopistettä hiekkarannan merelliseen maisemaan, nuorten suosimaan rennon kiireettömään ajanviettopaikkaan. Toimistossamme Nallikarin kohteita suunnitteli, pääasiassa Jorma Öhmanin johdolla, myös nuori arkkitehtiopiskelija Kyösti Meilä, joka luonnosteli rakennukseen tuoreita ja nuorekkaita aiheita. Nallikarin majakan kustannuksia kauhisteltiin kaupungin suunnittelutyöryhmässä. Työtämme valvonut arkkitehti kuitenkin uskoi suunnitteluumme, näki siinä vertikaalin kokonaistaideteoksen ja kustannuksia katettiinkin taidehankintamäärärahoista. Saimme kuitenkin toisaalta kuulla että tämä on sitten viimeinen toimeksianto Oulun kaupungilta. Myöhemmin Nallikarin majakasta on tullut kansainvälisessä katsannossa ja varsinkin sosiaalisessa mediassa Oulun kaupungin ja Nallikarin matkailukeskuksen merellisyyden edustaja, yksi kaupungin matkailumainonnassa eniten esillä olevista symbolirakennuksista.

Oulunsalon kunta liittyi osaksi uutta Oulua kuntaliitoksen myötä, tammikuussa 1.1.2013. Oulunsalon kunnantalon alkuperäinen käyttö ei ole enää mahdollista. Vuotta myöhemmin kunnantalo suojeltiin rakennusperinnön suojelusta annetun lain perusteella, myös alkuperäisenä säilyneiden sisätilojen ja rakennusta ympäröivien piha-alueiden osalta. Rakennuksen tuleva pysyvämpi käyttö on vielä tätä kirjoitettaessa epäselvä, toistaiseksi ainakin karaokea lauletaan valtuustonsalissa. Monet muutkin

Oulun koulun asenteella suunnitellut rakennukset ovat suojelemisen ja säilyttämisen arvoisia, parhaimmillaan modernia suomalaista arkkitehtuuria. Modernin rakennusperinnön uhkana on, että se rakentuu, muuttuu ja häviää nopeammin kuin sitä ehditään arvottamaan, tästä Oulussakin on huolestuttavan paljon esimerkkejä. Vaikka Oulunsalon kunnantalo on päässyt pohjoisen modernin suojelun ikoniksi, se ei tarkoita, että Oulun koulu ilmiönä olisi koko laajuudessaan tunnettua, suojeltua tai edes kaikkia sen arvoja olisi tunnistettu. Siksi kaikki tämän suuntainen ilmiötä kartoittava ja dokumentoiva toiminta on nyt erittäin ajankohtaista ja tärkeää.

Olen edellä pyrkinyt tuomaan esiin Oulun koulun esikuvia, suunnittelua ja vaihteita. Yhtä esikuvaa ei vielä ole tullut mainituksi. Huomaan sen, kun kirjoitan tätä kolumnia Pudasjärvelä, suvun vanhan peräpohjalaistalon ison pirtin pöydän ääressä. Lapsesta asti olen täällä seurannut luonnonvoimien käyttäytymistä pihapiirissä ja sitä ympäröivissä rakennuksissa. Miten talvisin lumikinokset pyörivät ja kasaantuvat, miten kesällä vesisateet valuvat harjakoilta kouruihin ja johtuvat syöksytoria pitkin maastoon ja kuinka tarpeellisia täällä pohjoisessa reilut räystäät ovatkaan. Muutamista perusasioista pitää vuosittain huolehtia; kattopintojen kunnosta, perustusten tuuletusreikien avaamisesta keväisin ja sulkemisesta syksyisin sekä aika ajoin pitää myös uusia lahonneita puuosia ja maalata ulkoseiniä punamullalla. Jotain täältä on siirtynyt arkkitehdiksi opiskelun myötä niihin rakennuksiin, joita olen ollut mukana suunnittelemassa. Voi olla, että nämä syrjäiset perinnerakennukset säilyvät, kun niistä pidetään huolta, jopa pidempään kuin Oulun koulun rakennukset, nopeasti muuttuvien kaupunkien ja maaseututaajamien myllerryksessä.

29. syyskuuta 2019

Nallikarin majakan pääpiirustuksia, ORVa.

3 Kohteet

3.1 Kohteet

Tässä teemainventoinnissa käsitellään Oulun koulu -asenteen perusteella 1980-luvulla tai heti sen jälkeen syntyneitä rakennuskantaa Oulun kaupungin alueella. Kohteet ulottuvat entisen kunnan ydinalueesta rakennusryhmiin sekä tyybiltään ja kooltaan monenlaisiin rakennuksiin.

Kohteita tunnistettiin yli 100 kpl, joista 52 nostettiin tähän raporttiin. Ne on luetteloitu inventoinnissa aakkosjärjestyksessä käyttötarkoituksensa mukaisissa ryhmissä. Jokaisesta kohteesta on lyhyen luonnehdinnan ja erityispiirteiden kuvauksen lisäksi valokuva, nimi sekä perustietoja, kuten sijainti, suunnittelija ja valmistumisvuosi. Mikäli kohde sisältyy inventointiin tai se on suojeltu, on tämäkin mainittu. Tämän inventoinnin perusteella erityisiä arvoja sisältävät kohteet on merkitty helmisymbolilla. Arvottamisesta ja arvottamisperusteista on kerrottu tarkemmin sivuilla 28-29.

Aluekohteet

Aluekohteina määriteltiin 3 keskenään hyvin eriluonteista aluetta. Oulun koulun arkkitehtuuriasenne on vaikuttanut Oulunsalon entisen kunnan alueelle nousseiden ja sitä täydentävien rakennusten kautta kunnan yleisilmeeseen, Teknologia kylä ja Maikkula ovat selkeästi suunniteltuja ja kerralla rakennettuja kokonaisuuksia.

Rakennukset

Rakennuksia inventointiin sisällytettiin 49 kpl. Kuntien rakennuttamien julkisten rakennusten osuus on suuri, ja oppilaitosten ja päiväkotien osuus korostuu. Toimitilat ja palvelut -ryhmään on koottu niin kulttuurirakennuksia kuin yritysten toimitilojakin. Seurakuntien rakennuttamat kohteet on koottu omaksi ryhmäkseen. Julkisten rakennusten lisäksi mukana on asuinrakennuksia sekä muutama pienempi kohde eli arkkitektioni.

inventointistatus

Rakennus sisältyy inventointiin (RKY tai MRKY). Inventoinnissa esille nostetut arvot tulee huomioida mahdollisessa asemakaavanmuutoksessa sekä kohteen korjauksissa ja muutoksissa.

RKY

Valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY) kuvaava inventointi on Museoviraston laatima ja valtioneuvoston hyväksymä 2009. Se antaa monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä.

MRKY

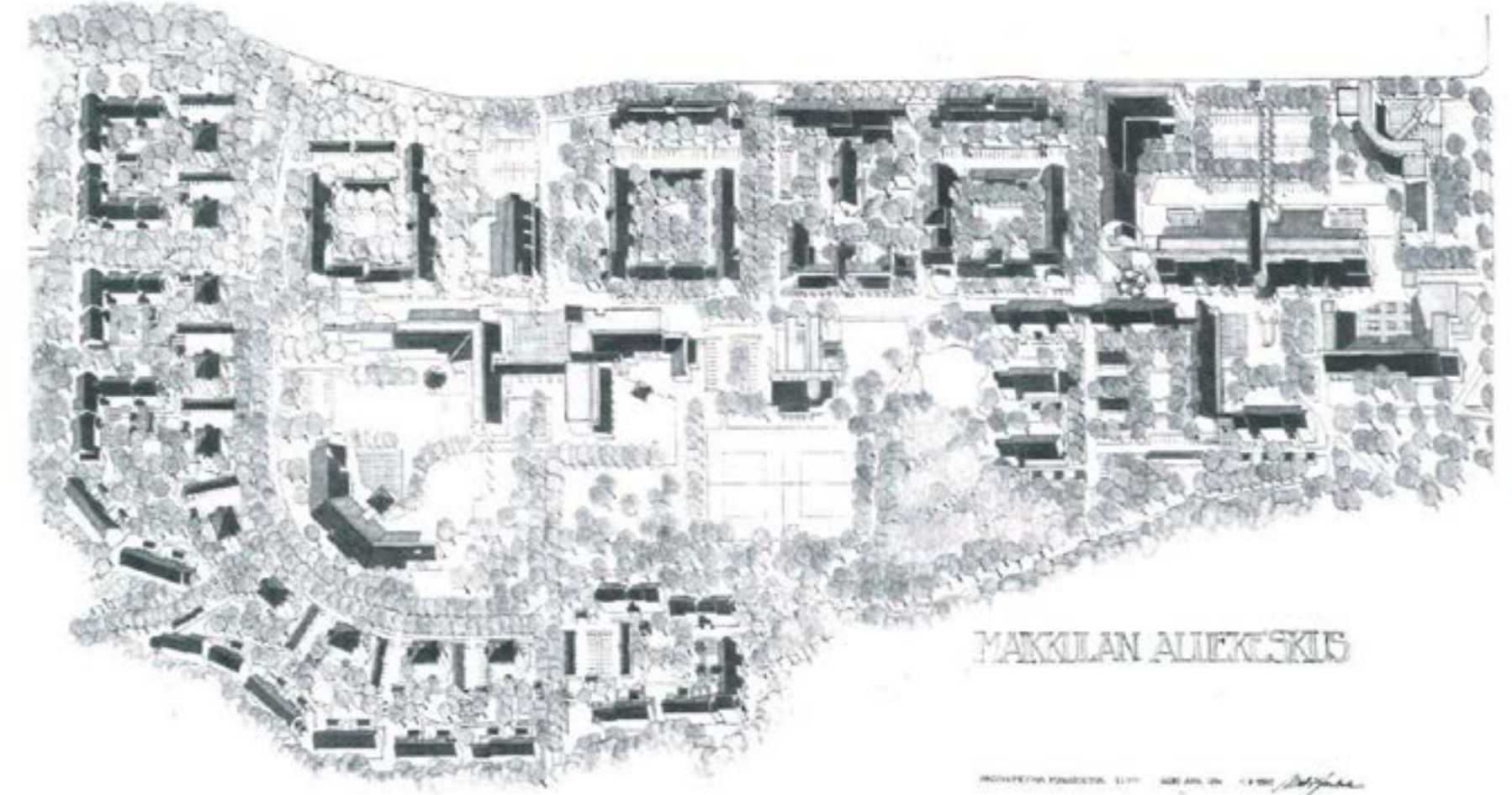
Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (MRKY) on osoitettu Pohjois-Pohjanmaan liiton suorittaman inventoinnin perusteella lainvoimaisessa 2.vaiheen maakuntakaavassa 2015. Inventoinnissa on määritelty MRKY-kohteita ja -alueita.

suojelutilanne

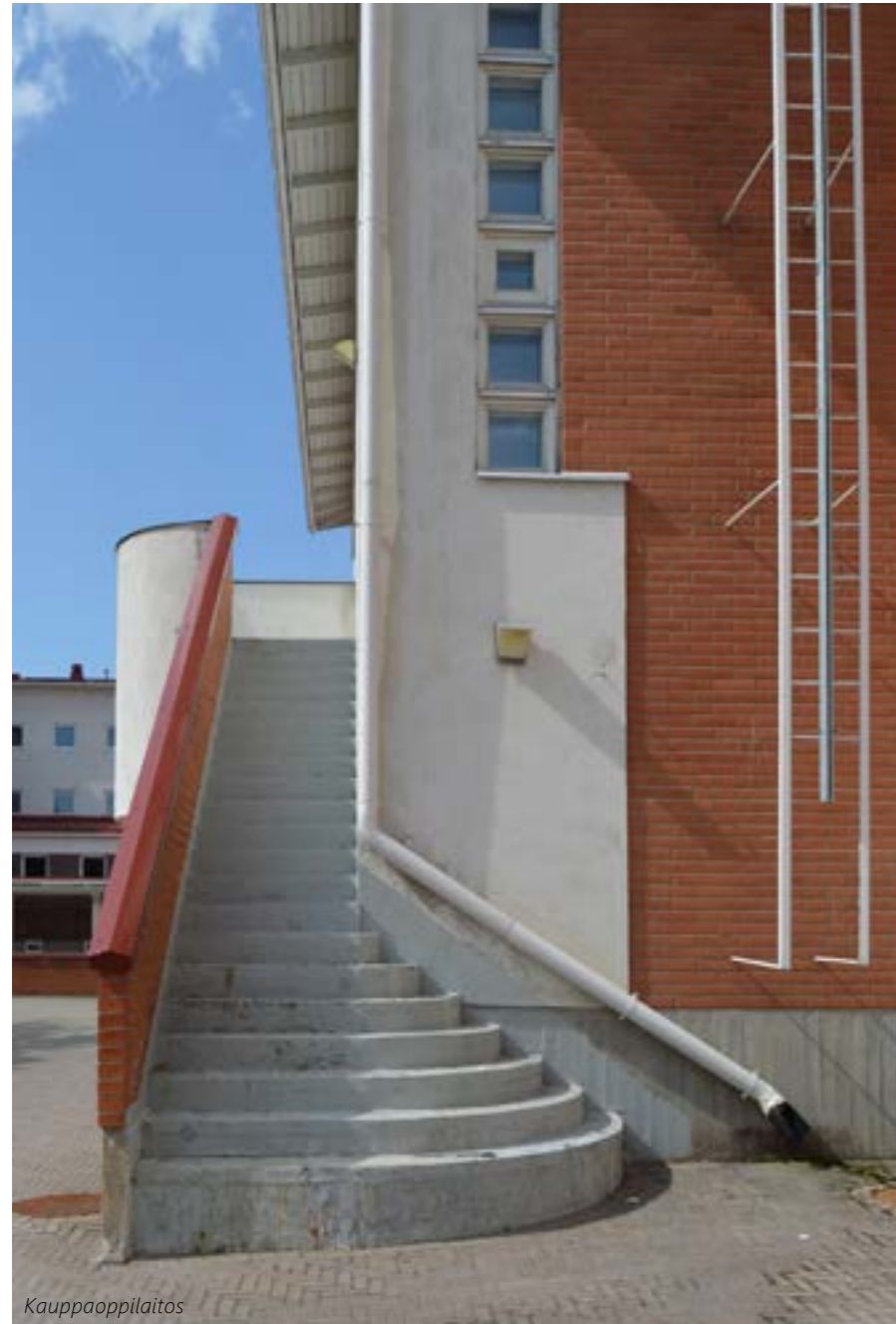
Rakennuksia suojellaan ensisijaisesti asemakaavalla. Asemakaavamerkintä osoittaa suojelun tason. Lakia rakennusperinnön suojelemisesta (LaRS) voidaan käyttää, kun kohteessa on sellaisia piirteitä joiden säilymistä ei kaavoituksella varmistaa.

Ryhmät

- Z aluekohteet
- T toimitilat ja palvelut
- S seurakuntatalot ja kappelit
- O oppilaitokset
- P päiväkodit
- A asuminen
- AR arkkitektioni

Maikkulan keskustan suunnitelma, Matti Karhula

Kauppaoppilaitos

3.2 Arvottaminen

Arvottaminen, sen tunnistaminen mikä kohteessa on arvokasta ja vaalimisen arvoista, tulisi edeltää kaikkia kohteeseen kohdistuvia toimenpiteitä. Rakennettua ympäristöä tarkastellaan kulttuurihistoriallisten arvojen näkökulmasta teknisestä kunnosta riippumatta.

Inventoiduista rakennuksista suurimman osan rakennuttajana on ollut kunta. Kunnan ilmeeseen, ympäristöön ja julkisiin rakennuksiin on 1980-luvulla todella panostettu. Kunta on rakennuttanut kuntalaisilleen parasta ja pieninkin kohde on suunniteltu huolella.

Inventoitu rakennuskanta edustaa modernia arkkitehtuuria ja se on iältään suhteellisen nuorta. Arvottaminen on ajankohtaista, sillä inventoinnin teeman mukainen rakennuskanta on saavuttanut peruskorjauksen, jolloin rakennuksia korjataan ja niiden tulevaa käyttöä, purkua tai mahdollista suojelua punnitaan.

1. KAUPUNKIKUVALLINEN MERKITYS, YMPÄRISTÖARVOT, LIITTYMINEN YMPÄRISTÖÖN

Aluekohde: alue on yhtenäinen, syntynyt lyhyen ajan kuluessa tai samojen historiallisten ja ympäristöllisten edellytysten vallitessa.
Rakennuskohde: kohde tuo ympäristönsä erityistä merkitystä tai liittyy olennaisena osana yhtenäiseen alueeseen. Kohteessa on löydetty paikallinen identiteetti ja sen tuominen arkkitehtuuriin

2. ARKKITEHTONISET ARVOT, IDENTITEETTI

Alkuperäinen arkkitehtuuri on laadukasta ja/tai ilmentää Oulun koulu -asennetta. Arkkitehtonisen laadun lisäksi suunnittelijan tunnettuus, kohteen innovatiivisuus ja kaupunkirakennustaiteellinen laatu sisältyvät kriteeriin. Kohde on ainutlaatuinen oululaisen identiteetin ja erityisesti paikallishistorian kannalta.

3. SÄILYNEISYYS, AUTENTTISUUS

Kohde on säilyttänyt olennaiset syntyhistoriaansa liittyvät piirteensä. Muutokset ovat vähäisiä tai luontevia.

4. SYMBOLIKOHDE

Kohteella tai alueella on merkitystä historian tulkinnassa tai havainnollistamisessa. Se on ollut vaikutuksiltaan heijastava tai välittänyt innovaatioita.

Arvottamisperusteet

Arvottamiskriteerijä muokattiin työn ja arvottamisen edetessä juuri tämän inventoinnin kohteiden arvottamiseen soveltuviksi. Näiden kriteerien tavoitteena oli rajata inventointiin laadukasta arkkitehtuuria, joka edustaa arkkitehtuurin Oulun koulua. Valikoituja kohteita tarkasteltiin kokonaisuuksina, joita tutkittiin sen perusteella, miten ne istuvat ympäristöönsä, mikä niiden arkkitehtoninen laatu on ja ilmeneekö niissä erityisesti Oulun koulun asenne. Lisäksi pohdittiin onko kohde mahdollisista muutoksista huolimatta säilyttänyt erityispiirteensä, ovatko muutokset luontevia tai kokonaisuuden huomioiden vähäisiä. Rakennuksia tarkasteltiin ulkopuolelta, sisätiloissa ei käyty.

Arvottamistyössä kohteiden arvoja määriteltiin erityisesti paikallisella tasolla ja oululaisen identiteetin näkökulmasta, vaikkakin tietyt kohteet ovat merkittäviä myös maakunnallisessa tai valtakunnallisessa tarkastelussa. Inventointikriteerijä parhaiten edustavat kohteet, "helmet", merkittiin pallosymbolilla.

Helmet

- julkiset rakennukset 14 kpl
- asuminen 4 kpl
- arkkitehtonit 2 kpl

Nallikarin majakka

Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto vsk 1975
Tekniikan tohtori,
Rakennusopin dosentti Oulun yliopisto
Oulun kaupunginarkkitehti 2007-2018

Oulun koulun arkkitehtuuri, rakennustekniikka ja korjaus

Rakennustekniset ratkaisut

Oulun koulun arkkitehtuuri näkyy etupäässä rakennuksen muodoissa sekä pintojen jäsentelyssä ja materiaaleissa. Oulun koulu ei johtanut minkään runkomateriaalin suosimiseen. Rakennusten runkomateriaali on optimoitu kulloisenkin kohteen mukaan. Pienen mittakaavan kohteet ovat useimmiten puurunkoisia ja suuremmat kohteet betonirunkoisia. Oulun koulun rakennuksissa saattaa olla myös tiilirunko ja joillakin osin teräsrunko. Oulun koulu suosi ratkaisuisaan perinnettä, käsityötä ja paikallarakentamista. Siksi elementtiratkaisuja ei taloista juuri löydy. Runsaan muotomaailman vuoksi talojen kantavassa rungossa on usein sekaratkaisuja, ja talon eri osissa saattaa olla erilainen runko. Koska lähtökohtaisesti suositettiin paikallarakentamista, ei taloissa useinkaan ole systematiikkaa eikä moduuleja. Rakennukset ovat yksilöllisiä ja niissä on vähän toistoa. Julkisivumateriaalina on hyvin usein paikalla muurattu punatiili. Paljon on rappauspintoja ja paljon myös puuverhouksia.

// Koska lähtökohtaisesti suosittiin paikallarakentamista, ei taloissa useinkaan ole systematiikkaa eikä moduuleja. Rakennukset ovat yksilöllisiä ja niissä on vähän toistoa. //

Oulun koulun puurunkoisissa taloissa on rakentamisajankohdalle tyypilliset rakenteet vailesokkeleineen. Puurunko voi siksi olla varsin huonokuntoinenkin. Kiviaineisissa rungoissa ei liene erityisiä ongelmia.

Sekarungoissa käytettyjen teräsrakenteiden suojaus perustuu maalaamiseen, kuumasinkitys ei tuohon aikaan ollut vielä tavallista. Siksi teräsrungoissa voi olla korroosiovaurioita.

// Tämän hetken näkökulmasta 1980-luvun rakentamiselle tyypillistä on huono lämmöneristys ja heikko energiatalous. //

Rakenteelliset riskit

Ulkovaipan riskejä on aiheuttanut rakennusten monimuotoisuus, joka näkyy vesikattojen ja julkisivujen runsaina epäjatkuvuuskohtina ja monina detaljeina. Vaikka Oulun koulu suosi perinteisiä rakennus- ja vesikattomuotoja, saattaa taloissa olla myös riskialttiita tasakattorakenteita.

Tämän hetken näkökulmasta 1980-luvun rakentamiselle tyypillistä on huono lämmöneristys ja heikko energiatalous. Rakennusten energiankulutus voi olla erittäin suuri. Myös rakenteissa olevat kylmäsillat ovat saattaneet aiheuttaa lämpövuotoja ja paikallista kosteusvaurioita. Rakennusfysiikan tuntemus oli 1980-luvulla puutteellista. Monet tuon ajan rakenneratkaisut ovat osoittautuneet uuden tiedon pohjalta virheellisiksi. 1980-luvun talot ovat poikkeuksetta liian syvällä maassa. Tämä on johtanut ns. vailesokkelin käyttöön.

Tuon ajan julkisivujen puuverhoukset ovat liian ohuita. Verhoukset halkeilevat ja väentyilevät riittämättömän materiaalipaksuuden takia. Tiiliverhotuista seinistä puuttuu tuuletusväli usein kokonaan. Milloin tuuletusväli on jätetty, se on täyttynyt laastipurseista, jotka syöttävät vettä pitkinä sadejaksoina lämmöneristekerrokseen.

1980-luvulla kokeiltiin uudentyyppisiä ratkaisuja, jotka eivät ole osoittautuneet kestäviksi. Esimerkiksi kellarinseinistä saattoi puuttua kokonaan vedeneristys, joka korvattiin salaajittavalla lämmöneristyksellä. Höyrynsulut ja niiden asennustyö olivat puutteellisia, mistä on aiheutunut paikallisia ilmavuotoja rakenteisiin. Nämä ovat saattaneet aiheuttaa ulkoseinä-rakenteiden sisään kosteuskertymiä.

1980-luvun tasakattojen materiaalit olivat heikkoja. Kumilla modifioituja bitumikermejä, jotka kestävät talviolosuhteita paremmin kuin perinteiset kermit, ei vielä 1980-luvulla ollut käytössä. Tuon ajan peltikatteista puuttuu aluskate. Salaojitus saatettiin jättää kokonaan tekemättä. Samoin sadevesijärjestelmät puuttuvat, minkä vuoksi kattovedet kuormittivat perusmuuri- ja kellarinseinärakenteita. Ikkunoiden puuosat olivat 1980-luvulla varsin huonolaatuisia. Alumiiniverhottuja puuikkunoita ei ollut vielä käytössä. Myös metalli-ikkunajärjestelmät olivat kehittymättömiä. Metalliprofiilit saattoivat olla kokonaan ilman lämpökatoa. Märkätilojen vedeneristeet olivat heikkolaatuisia tai puuttuivat kokonaan. 1980-luvulla puhuttiinkin kosteuseristeestä. Kosteusmääräykset ovat uudistuneet vasta 1990-luvun puolivälin jälkeen.

// Tyypillistä on, että kukin tila räätälöitiin suunniteltuun tarkoitukseen. //

Toiminnallisesti arvioiden 1980-luvun tilaratkaisujen muunneltavuus on heikko. Tyypillistä on, että kukin tila räätälöitiin suunniteltuun tarkoitukseen. Tilaratkaisun jousto ja systemaattisuus puuttuvat. Tämä on johtanut siihen, että rakennukset taipuvat huonosti uusiin käyttötarkoituksiin ja niiden edellyttämiin tilamuutoksiin.

// Suotuisissa oloissa ja hyvän ylläpidon avulla rakennukset voivat olla edelleen toimivia ja kohtuukuntoisia. //

Rakennusten kunto

Oulun koulun aikakauden talot ovat hyvin vaihtelevassa kunnossa 30 vuoden käytön jälkeen. Edellä kuvatut riskit ovat voineet toteutua ja johtaa vakaviin vaurioihin. Suotuisissa oloissa ja hyvän ylläpidon avulla rakennukset voivat olla edelleen toimivia ja kohtuukuntoisia. Jos rakennusten ylläpito ja huolto on laiminlyöty, vauriot ovat usein laajoja ja vakavia. Taloissa voi olla ilmanvuotojen ja rakenteiden kostumisen aiheuttamia kosteusvaurioita ja niistä johtuvia sisäilmaongelmia. Osa tuon ajan rakennuksista onkin jo purettu huonon kunnan vuoksi.

Kaikissa 1980-luvun taloissa erityisesti talotekniikka on auttamattoman vanhentunutta. Monissa rakennuksissa on pelkkä koneellinen poistoilmanvaihto ja puutteita tuloilman sisäännotossa. Painesuhteet rakennuksissa voivat vaihdella laajastikin. Ilmanvaihtojärjestelmistä puuttuu lämmöntalteenotto poistoilmasta. Huonekorkeudet voivat olla pieniä, mistä aiheutuu rajoituksia ilmanvaihdon tehostamiselle tai uudistamiselle, kun kanaville ei löydy tilaa. Myös ilmanvaihtokonehuoneiden koko on järjestelmän uusimista ajatellen liian pieni.

// Korjauksissa on usein houkuttelevana pelkistää alkuperäisiä ratkaisuja ja vähentää runsaita detaljeja. Kuinka paljon suoraviivaistamista Oulun koulun arkkitehtuuri kestää? //

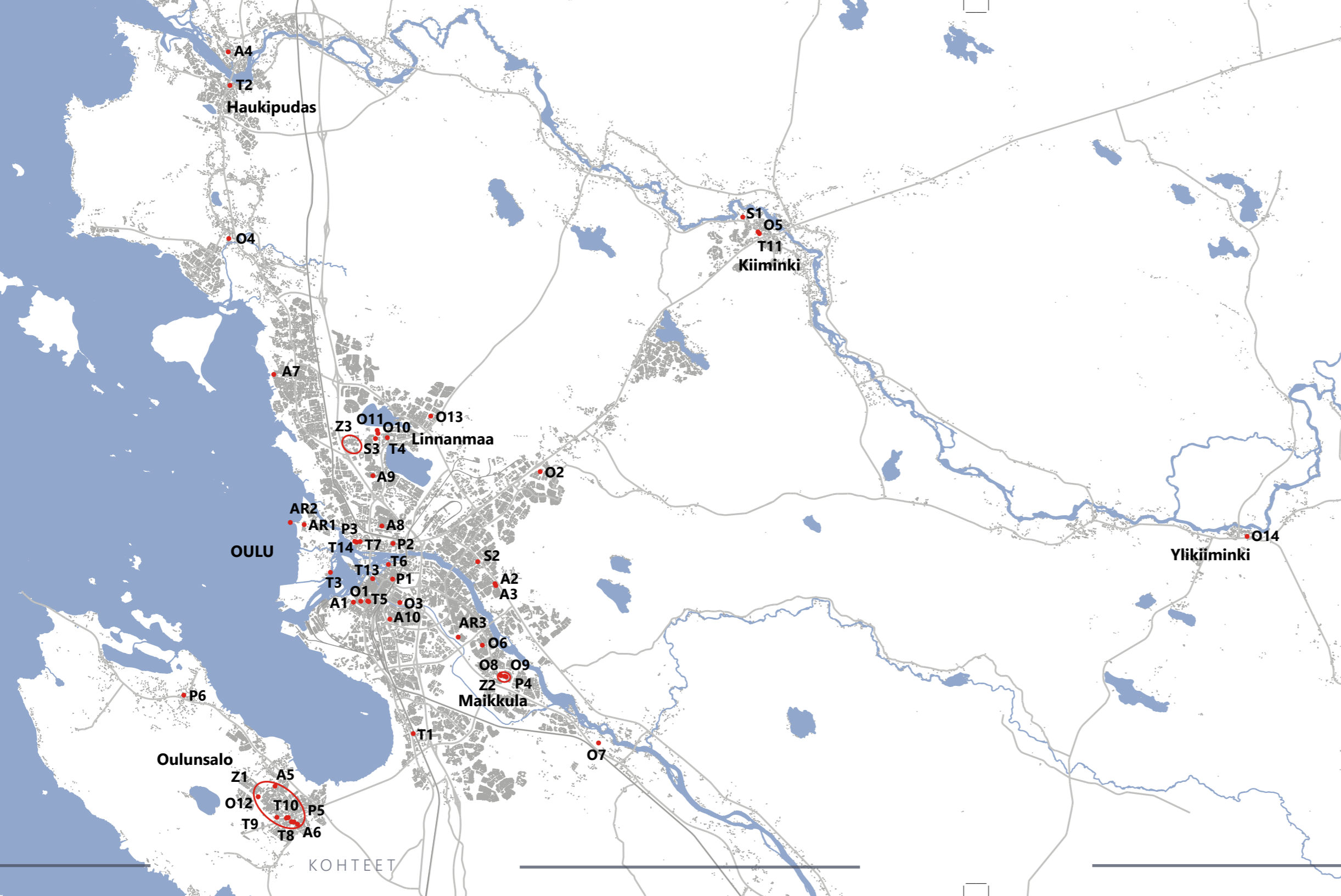
Rakennusten korjaus

Oulun koulun aikakauden rakennusten korjaukset saattavat olla edellä kerrotuista syistä erittäin vaativia, laajoja ja perusteellisia. Korjaussuunnittelu vaatii sekä kokemusta että osaamista. Korjaussuunnittelun pohjaksi tarvitaan poikkeuksetta laajat kuntoselvitykset ja tutkimukset.

Korjauksissa on usein houkuttelevana pelkistää alkuperäisiä ratkaisuja ja vähentää runsaita detaljeja. Kuinka paljon suoraviivaistamista Oulun koulun arkkitehtuuri kestää? Myös riskejä halutaan vähentää ja leventää esimerkiksi niukkoja suojapellityksiä. Milloin ulkonäkö muuttuu kömpelöksi ja rakenteen alkuperäinen luonne katoaa? 1980-luvulla haluttiin julkisivuihin usein puunväristä pintaa. Huonokuntoiset verhoukset haluttaisiin jälkepäin suojata maalaamalla. Muuttuuko maalattaessa luonnonmateriaalin luonne liikaa? Menetetäänkö arkkitehtuurin äitius? Oulun koulu suosi usein valkoista väriä. Erityisesti valkoiset vesikattopinnat ovat voineet ajan myötä likaantua epämiellyttävästi etenkin, jos rakennuksen ympärillä on puustoa. Voiko pellin vaihtaa paremmin likaantumista kestävään harmaaseen sävyyn, vai menetetäänkö jotain oleellista? Voiko ikkunat vaihtaa puu-alumiini-ikkunoiksi? Tämän tyyppisiä kysymyksiä korjaussuunnittelijat joutuvat pohtimaan ja punnitsemaan.

Arkkitehtuurin ominaispiirteiden säilyttäminen vaatii näkemystä ja kekseliäisyyttä. Kaikista riskeistä ei hyvänkään suunnittelun avulla koskaan päästä vapaaksi. Siksi talojen jatkuva ylläpito ja huolto on aivan välttämätöntä.

Oulun koulun kohteet 2020

ALUEKOhteet

- Z1 Oulunsalo
- Z2 Maikkulan raitti
- Z3 Teknologia kylä

TOIMITILAT JA PALVELUT

- T1 Automuseo
- T2 Haukiputaan aluekirjasto
- T3 Johteenpooki, Hietasaaren veneilykeskus
- T4 Kaijonharjun monipalvelukeskus
- T5 ODL:n kuntotalo
- T6 Oulu taidemuseo
- T7 Oulun Ensi- ja turvakoti laajennus
- T8 Oulunsalon kunnantalo
- T9 Oulunsalo -talo
- T10 Suunnittelukylä -yritystalot
- T11 SYKE -talo, Kiimingin pääkirjasto
- T12 Tuiran palvelukeskus ja -talot
- T13 Valve, kulttuurikeskus

SEURAKUNTATALOT JA KAPPELIT

- S1 Kiimingin seurakuntakeskus
- S2 Myllyojan seurakuntatalo
- S3 Pyhän Luukkaan kappeli

OPPILAITOKSET

- O1 Heinätorin koulun liikuntasali
- O2 Hönttämäen koulu ja päiväkotit
- O3 Kauppaoppilaitoksen laajennus
- O4 Kellon koulun laajennus
- O5 Kiimingin lukio
- O6 Knuutilankankaan koulu ja päiväkotit
- O7 Madekosken koulun laajennus
- O8 Maikkulan ala-aste
- O9 Maikkulan yläaste

- O10 Oulun yliopiston normaalikoulun ala-aste
- O11 Oulun yliopiston normaalikoulun yläaste ja lukio
- O12 Pitkäkankaan koulu
- O13 Pöllönkankaan koulu
- O14 Ylikkiimingin koulun liikuntasali

PÄIVÄKODIT

- P1 Ainolan päiväkotit
- P2 Kalliolan päiväkotit
- P3 Kisakentän päiväkotit
- P4 Maikkulan päiväkotit ja neuvola
- P5 Saloilan päiväkotit
- P6 Salonpään päiväkotit

ASUMINEN

- A1 As Oy Juhopuisto
- A2 As Oy Nykäsenpolku 1
- A3 As Oy Nykäsenpolku 3-5
- A4 As Oy Siikavirma, Talo Niskasaari
- A5 Honkakujan pientalot
- A6 Kauppiaantie 3
- A7 Korttitie 24
- A8 Talo Kaikkonen
- A9 Talo Pasanen
- A10 Talo Ängeslevä

ARKKITEKTONIT

- AR1 Nallikarin leirintäalueen entinen porttirakennus
- AR2 Nallikarin majakka
- AR3 Mäystinpihan piharakennus

Aluekohteet

Muuttoliike Ouluun ja lähiseudun kuntiin kasvatti kuntien väkilukua 1980-luvulla. Tämä heijastui kaupunkirakenteessa uusien asuinlähiöiden kaavoittamisena ja vanhojen asuinalueiden täydentymisenä ja työpaikka-alueina. Uudet alueet rakentuivat verrattain lyhyen ajan sisällä, jolloin niiden ilme muotoutui suhteellisen yhtenäiseksi. Kouluja ja muita julkisia rakennuksia sijoitettiin uusien pientalovaltaisten lähiöiden ytimeen, usein luoden alueille sen identiteetin ja kiintopisteet. Rakennetun ympäristön laatuun panostettiin taloudellisen tilanteen ollessa suotuisa.

Oulun koulun asenne näyttäytyi punatiilisten, enintään kaksikerroksisten, harjakattoisten ja hauskaasti detaljoitujen rakennusten alueina, joissa on kylämäinen mittakaava ja positiivinen ilme. Onnistuneimmat alueet onkin suunniteltu ja toteutettu kokonaisuusina kaavasta rakennuksiin ja katu ympäristön detaljeihin saakka. Maikkulan raitti ja Teknologiakylä ovat selkeitä, alusta loppuun huolella suunniteltuja ja toteutuneita alueita, joilla on vahva identiteetti. Alueina ne ovat hyvin tunnistettavia.

Oulunsalon kunnantalon vahvassa me -hengessä tapahtunut rakennuttamisprosessi säteili lähes kaikkeen sitä seuranneeseen rakentamiseen, niin julkiseen kuin yksityiseenkin. Oulunsalo on Suomessa ilmeiltään harvoja, rakennuskannallaan omaleimaisesti erottuvia alueita.

Maikkulanraitti.

Oulunsalo

- Z1** kaupunginosa: Oulunsalo
 tyyppi: taajamaympäristö
 arvottaminen: useita MRKY-kohteita ja alueita
 alueen sisältämät kohteet:
Korttelin 52 asuinliikerakennukset	Honkakujan pientalot
Oulunsalon kunnantalo	Saloilan päiväkot
Oulunsalo-talo	Suunnittelukylä-yritystalot

Oulun koulun vaikutus on selvästi havaittavissa Oulunsalon keskusta-alueella sekä sen lähiympäristössä kuten Pitkäkankaalla. Oulunsalon kuntakeskuksen kehittäminen sekä uusien asuintonttien sijoittuminen tulivat ajankohtaiseksi 1980-luvun taitteessa. Lähtölaukauksena oli Oulunsalon kunnantalon rakentaminen, jonka mukaansatempaava suunnittelun lähestymistapa ja onnistunut toteutus heijastui kunnan rakennetun ympäristön kehittämiseen sekä kunta-laisten omaan rakentamiseen Oulun koulun hengessä. Kunnantalon osoittamaa esimerkkiä noudattaen tuloksena oli mittakaavaltaan suhteellisen yhtenäistä, omaleimaista ja oulunsalolaiseksi koettua rakennuskantaa. Oulunsalon kunnantalon suunnittelun yhteydessä lanseerattu ”Henkisen ja maallisen vallan akseli” kunnantalolta kirkolle pyrki olemaan keskustasuunnitelman selkäranka.

Oulunsalon keskustan 1980-luvun arkkitehtonisesti laadukas ja omaleimainen julkisten rakennusten kerrostuma on muodostunut kunnan tietoisien valinnan tuloksena. 1970- ja 80-lukujen arvokkaita kohteita ovat punatiiliset kunnantalo, terveysasema ja asuinliikerakennukset sekä puurakentamisperinnettä jatkava Saloilan päiväkot.

Oulunsalon terveysasema.

Yhdyskuntatekniikan insinööri 1974, LTO
Diplomi insinööri, Oulun yliopisto 2007,
ympäristötekniikka
Oulunsalon kunnan tekninen johtaja 1980-2012
Liikelaitos Oulun Tilakeskus, johtaja, 2012-2019

Oulun koulun arkkitehtuuri rakennuttajan näkökulmasta

Me oulunsalolaiset olemme katsoneet, että Oulunsalo on Oulun koulun arkkitehtuurin ensimmäinen (ja viimeinen) "näyteikkuna", koska sen ensimmäinen rakennus, Oulunsalon kunnantalo, rakennettiin sinne ja viimeistään Oulun koulu glorifioitiin silloin, kun Oulunsalon kunnantalosta tehtiin suojelupäätös.

Kun aloitin vuonna 1980 Oulunsalon kunnansinöörinä, sain ensimmäiseksi tehtäväkseni rakennuttaa kuntaan sen ensimmäisen oman kunnantalonsa. Talon mallia lähdettiin etsimään maakunnasta. Kiersimme bussilla luottamusmiesten kanssa kaikki pohjoiseen rakennetut uudet kunnantalot kuvitellen, että sieltä löytisimme valmiin mallin Oulunsaloon. Vasta kun törmäsimme juuri ratkaistuun Kiuruveden kunnantalonsa arkkitehtuurikilpailuun ja tapasimme kilpailun voittaneen opiskelijaryhmän, tiesimme, että tässä se on.

// Oulunsalon kunnantalo rakentaminen oli projekti, joka johdatti minut näkemään rakennuttajana, että talo pitää toteuttaa huomioiden ajan ja paikan henki. //

Oulunsalon kunnan ongelma oli, ettei kuntaa tunnettu Oulua kauempana, ja kun sitten Kiuruveden kunnantalonsa arkkitehtuurikilpailun voittajat itsevarmana lupasivat, että he suunnittelevat Oulunsaloon kunnantalonsa, josta puhutaan koko maassa ja Helsingissäkin tiedetään, missä Oulunsalo sijaitsee, ei päättäjiä tarvinnut houkutella. Suunnilleen siltä istumalta arkkitehtitoimisto NVV palkattiin suunnittelemaan Oulunsaloon kunnantalo.

Suunnitteluprosessi oli minullekin matka arkkitehtuuriin ja olen sanonutkin sen jälkeen, että sisälläni asuu pieni arkkitehti. Oulunsalon kunnantalo rakentaminen oli projekti, joka johdatti minut näkemään rakennuttajana, että talo pitää toteuttaa huomioiden ajan ja paikan henki.

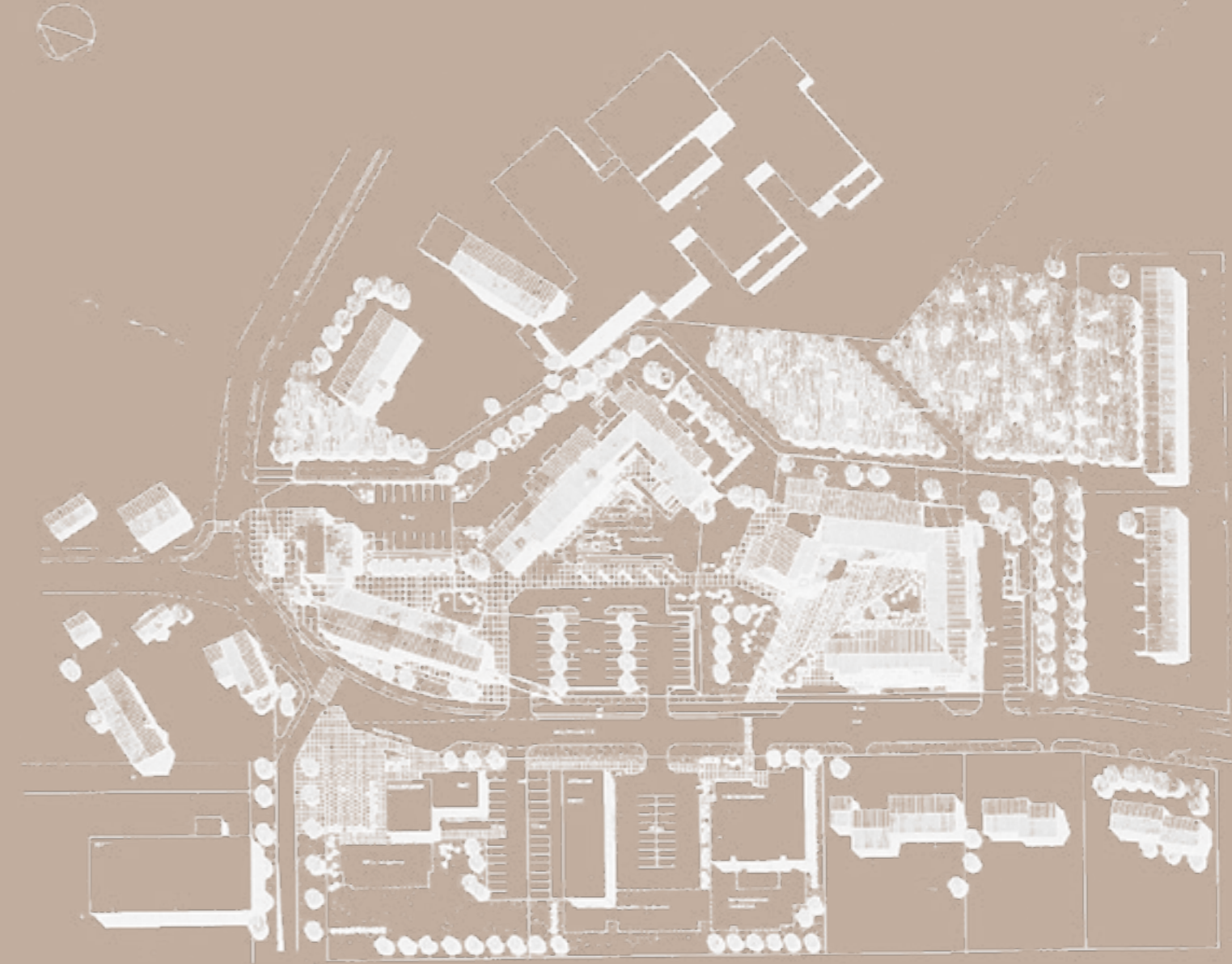
// Oulunsalolaisille oli tärkeää, että talo näyttää ja tuntuu omalta, ja sellainen siitä tulikin. //

Oulunsalon kunnantalosta tuli paljon enemmän, mitä nuoret suunnittelijat lupasivat. Ensimmäisenä vuonna valmistumisen jälkeen talossa vieraili kymmenittäin delegaatioita, kirjoitettiin palstametreittain juttuja ja päätettiin televisioonkin.

Oulunsalolaisille oli tärkeää, että talo näyttää ja tuntuu omalta, ja sellainen siitä tulikin. Oulun koulun arkkitehtuurissa oli paljon kaikille tuttua; harjakatto, materiaalina tiili ja puu, ruutuikkunat, ihmisen mittainen mittakaava, käden taidon jälki suunnittelupöydältä valmiiseen rakennukseen ja perinteen kunnioittaminen. Tämä perinne tarkoittaa niin materiaalin kuin paikkakunnan tuntemistakin. Oulun koulun arkkitehtuuri aiheuttaa ongelmiakin; kun talon pitää olla juureva (rakennuspaikkaan juurtunut), niin se johti liian matalalle perustettuihin rakennuksiin ja siitä aiheutuneisiin kosteusongelmiin. Myöskään taloja ei ole suunniteltu esim. siivoojien ehdoilla. Samoin aikoinaan NVV:n vieroksunta silloiseen talotekniikkaan johti talotekniikaltaan alimitoitettuihin taloihin, joita jouduttiin korjaamaan jälkikäteen.

Kunnantalonsa jälkeen pidin itseäni "arkkitehtuurin asiantuntijana", ja niinpä (mielestäni) sen jälkeen kaikki Oulunsaloon rakennuttamani talot edustivat "Oulun koulua".

8.lokakuuta 2019

Oulunsalon korttelisuunnitelma.

Maikkulanraitti

- Z2** kaupunginosa: Maikkula
 tyyppi: kaupunkiympäristö
 suunnittelija: Oulun Studio Arkkitehdit
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas
 alueen sisältämät kohteet:
 Maikkulan alakoulu
 Maikkulan päiväkotiki ja neuvola
 Maikkulan yläkoulu

Maikkulan keskus on monessa mielessä harvinaislaatuinen 1980 -luvun kokonaisuus. Sen yleissuunnitelman ja asemakaavan laati vuonna 1985 Oulun Studio Arkkitehdit, jonka johdolla alueelle suunniteltiin asuin- ja liikerakennukset sekä julkiset rakennukset. Maikkulanraitti toimii keskuksen toiminnallisena ja kaupunkikuvallisena runkona. Omaleimaisen, noin kilometrin pituisen kylämäisen kevyenliikenteen väylän varrella vuorottelevat palvelut ja asuminen. Raitin länsipäässä on liikekeskus, keskellä rakennettu lampi puistoineen ja idässä koulut ja kappeli. Pitkän katunäkymän katkaisee kellotorni kappelin ja koulujen rajaaman torin keskellä. Maikkulanraitin asuinrakennukset ovat kahdesta kolmeen kerroksisia.

Regionalismin ajatusmaailma on vahvasti läsnä. Inhimillinen mittakaava, lämmenhenkisyys ja moni-ilmeisyys ovat alueen tunnusmerkkejä. Punatiili päämateriaalina, harjakatot sekä rakennusmassojen ja julkisivujen vapaa jäsennöinti luovat Maikkulan pikku kaupungille oman, paikallisen identiteettinsä. Alueen ilmettä voidaan luonnehtia arjen arkkitehtuuriksi.

ALUEKOhteet

Teknologiakylä

- Z3** kaupunginosa: Linnanmaa
 tyyppi: toimitilaympäristö
 suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Laatio Oy
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas
 alueen sisältämät kohteet:
 Teknologiatien rivitalomaiset yritystalot
 Teknologiakylän päärakennus

1980-luvun alussa Ouluun keskittyi elektroniikkateollisuuden tutkimusta ja tuotantoa. Vuonna 1982 perustettu Oulun Teknologiakylä Oy alkoi rakennuttaa keskitetysti alan yrityksille edullisia toimitiloja. Luontaiseksi sijoituspaikaksi valikoitui yliopiston viereinen alue Linnanmaalla. Harkiten alkuun saatettu idea oli lopulta mahdollistamassa ns. Oulun ihmeen syntyä.

Rakentaminen alkoi Arkkitehtitoimisto Laatio Oy:n 1985 laatiman yleissuunnitelman mukaan. Koska hanke oli ensimmäinen laatuaan ja teknologiateollisuuden tulevaisuus tuntematon, alueen rakentamisen lähtökohtana oli, että rakennukset voitaisiin muuttaa asunnoiksi mikäli tiloihin ei saataisi riittävästi yrittäjiä.

Teknologiakylän tunnusomaisin osa on punatiilipäytyisten ja rivitalomaisten yksikerroksisten yritystalojen reunustama Teknologiantie. Ensimmäinen yritystalo valmistui 1986 ja päärakennus vuonna 1988.

ALUEKOhteet

Toimitila- ja palvelurakentaminen

Toimitila- ja palvelurakennukset ovat joko julkisen tai yksityisen tahon rakennuttamia julkisia rakennuksia. Inventointiin kootut toimitila- ja palvelurakennukset ovat käyttötarkoitukseltaan kirjava joukko. Käyttötarkoitus määrittää vahvasti minkä luonteisesta rakennuksesta kulloinkin on kyse.

Kuntien rakennuttamat julkiset rakennukset käsittävät monenlaisia kuntalaisille tarkoitettuja palveluita terveydenhoidosta virastoihin ja kulttuurilaitoksiin. Näistä arkisten palveluiden rakennukset ovat helposti lähestyttäviä ja kodikkaita, kun taas kulttuurilaitosten rakennukset viestivät usein edustuksellisuutta. Rakennukset ovat kunnan tai yrityksen imagokijöitä, joihin on panostettu.

Yhteistä rakennuksille on Oulun koulun suunnitteluasenne, jonka tuloksena syntyneet rakennukset on pyritty suunnittelemaan rakennuspaikan lähtökohdista paikalle henkeä luoden. Julkisivumateriaaleina on käytetty tiili- muurauksia, rappauksia ja panelointeja paikalla rakentaen. Harjakatot ja matalalle kurottuvat räystäät, rikas detaljointi ja monimuotoisuus ovat osaltaan yhteisiä piirteitä. Rakennusten suunnittelua on ohjannut eläytyminen käyttäjän asemaan ja mittakaavaan, mutta myös oman toiminnan tai rakennuksen käyttötarkoituksen esilletuomiseen. Parhaimmillaan on päästy ajattomaan ilmaisuun ja arkkitehtuurikielen jota on helppo lukea.

Oulunsalon kunnantalo.

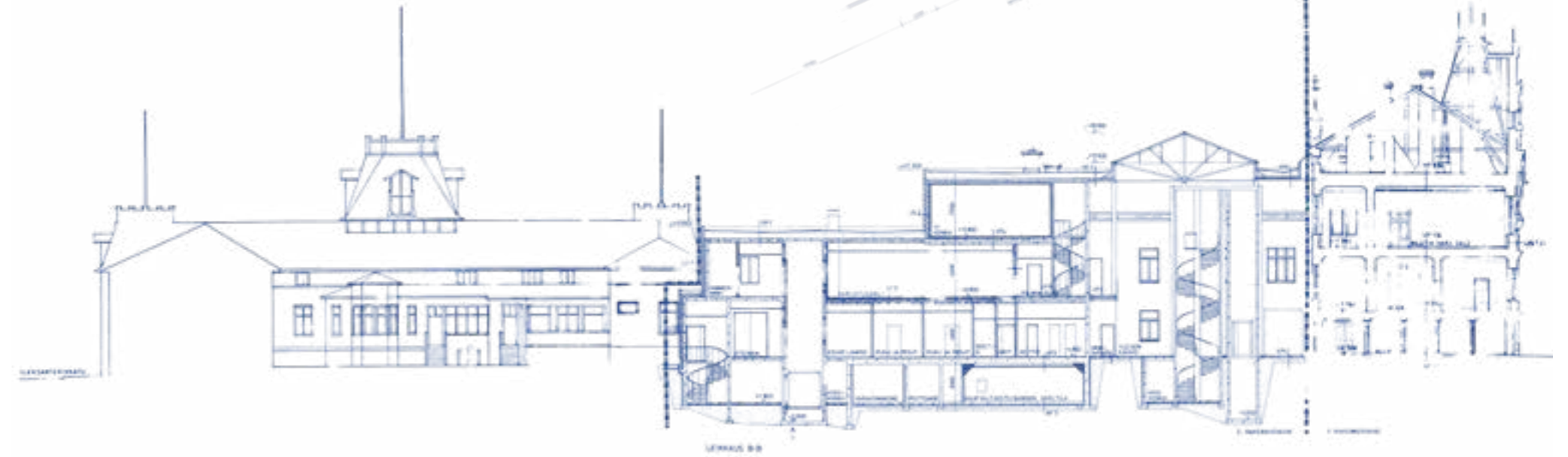
Oulun Ensi- ja turvakoti laajennus.

ODL:n kuntotalo.

Tuuran palvelukeskus.

Kulttuurikeskus Valven (ent. Nuku) pääpiirustuksia, Arkkitehtitoimisto Laatio Oy (OTPa)

T1 AUTOMUSEO

osoite: Automuseontie 1, 90420 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Risto Syväniemi
valmistumisvuosi: 1986
inventointistatus: MRKY

Oulun Automuseo on yksi harvoista alunperin automuseoksi suunnitelluista rakennuksista Suomessa. Rakennus muistuttaa ylhäältä päin Fordin auton rengasta ja rakennuksen käyttötarkoitus näkyy selvästi. Julkisivua kiertävät nauhamaiset ikkunat ja toista päätyä koristaa erikoisen muotoinen ikkuna.

Rakennuksen kaikki alkuperäiset postmodernistiset piirteet ovat säilyneet, vaikkakin värit ovat haalistuneet.

T2 HAUKIPUTAAN ALUEKIRJASTO

osoite: Jokelantie 1, 90830 Haukipudas
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Veikko Juntunen Ky
valmistumisvuosi: 1989
inventointistatus: MRKY

Haukiputaan aluekirjasto on osa Haukiputaan Palvelukulma Oy:ta. Kohde koostuu kahdesta erillisestä rakennuksesta, joita yhdistää pyöreä katosmainen rakennelma. Kohteen toisessa osassa on liiketiloja ja toisessa alunperin Haukiputaan Osuuspankin toimitilat, asuntoja ja liiketiloja. Vuodesta 2000 lähtien Osuuspankin tilat ovat olleet Haukiputaan kirjaston käytössä.

Kohde sijaitsee keskeisellä paikalla Haukiputaan keskustassa ja se on sovitettu ympäröivään mäntymetsään. Oulun koulun piirteitä löytyy tummanpuhuvan tiilimuurauksen vaakaraidoituksesta. Kirjaston suuri kaari-ikkuna erottuu ympäristöön tunnistettavana maamerkinä.

T3 JOHTENPOOKI, HIETASAAREN VENEILYKESKUS

osoite: Kansankentäntie 11, 90500 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Harju & Co
valmistumisvuosi: 1991

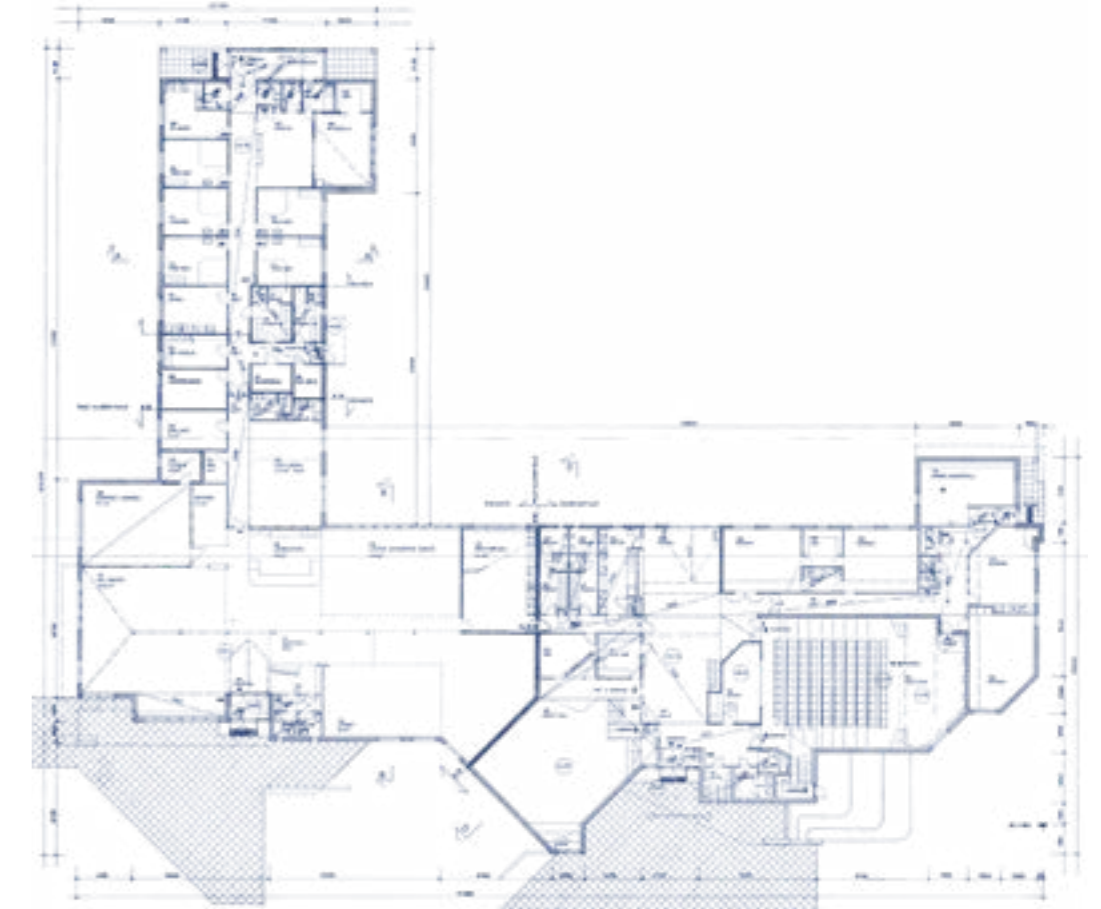
Johteenpooki on rakennettu Oulun purjehdusseuran ja Oulun merenkävijäin telakkasäätiön vapaa-aikakeskukseksi. Polveilevan rakennusmassan eteläpäädyssä sijaitsee pohjaltaan kolmion mallinen torni, jonka yhdelle sivulle on sommiteltu neliön muotoisia ikkunoita leikkisästi. Pystylaudoitettu julkisivut on maalattu siniseksi ja katto on valkoinen.

T4 KAIJONHARJUN MONIPALVELUKESKUS

osoite: Kalevalantie 5, 90570 Oulu
suunnittelija: Arcton Suunnitteluryhmä Oy
valmistumisvuosi: 1984, laajennus 1987

Monipalvelukeskus Kaijonharjun keskustassa on Oulun koulun tyylipiirteitä sisältävää, ihmisen mitakaavaan huolella suunniteltua punatiiliarkkitehtuuria. Monitoimitalo kokoaa yhteen Kaijonharjun keskustan julkisia palveluita, antaen alueelle myös erityistä kaupunkikuvallista merkitystä. Kajontorin reunalla sijaitseva, eri suuntiin aukeava ja juureva monipalvelukeskus on pääosin yksikerroksinen rakennus, jonka punatiilisiä julkisivuja jäsentävät valkoiset puuosat. Sisäpihan ympärille kiertyvän rakennuksen moniulotteinen katto on konesaumattua, valkoiseksi maalattua peltiä.

Kaijonharjun monitoimitalo, 1.vaihe. Arcton Suunnitteluryhmä Oy (OTPa)

T5 ODL:N KUNTOTALO

osoite: Isokatu 63, 90120 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy
valmistumisvuosi: 1. vaihe 1981, 2. vaihe 1986
inventointistatus: MRKY

ODL:n kuntotalo on vuonna 1980 pidetyn kutsukilpailun toteutus. Kokonaisuus on rakennettu kahdessa vaiheessa. Rakennukset on liitetty ODL:n Uudenkadun rakennuskantaan käyttämällä materiaalina punatiiltä niin julkisivuissa kuin sisääntuloporteissa sekä pihaa kiertävissä muureissa. Jykevää perushahmoa jäsentävät kulmikkaat ja pyöreät porrastornit, jotka luovat rakennukseen linnamaisen vaikutelman. Torniaiheissa on käytetty pystysuuntaisia lasitiilivivistöjä luomaan jokaiseen porrashuoneeseen omanlaisensa tunnelman.

ODL:n kuntotalo on edustava esimerkki Oulun koulun regionalististen suunnitteluperiaatteiden soveltamisesta ruutukaavakeskustaan.

T6 OULUN TAIDEMUSEO

osoite: Kasarmintie 7, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Ky
valmistumisvuosi: 1989-1990
inventointistatus: RKY
suojelutilanne: Asemakaava 5641275 (18.04.1989) sr3

Åströmin nahkatehtaan entinen liimatehdas (ark. Federley 1922) laajennettiin Oulun kaupungin taidemuseoksi 1990.

Punatiilinen ja ensimmäiseltä kerrokseltaan rapattu tehdasrakennus laajeni Ainolan puiston puolelle sekä sai runsaasti leikillisiä ja postmodernistisia yksityiskohtia vanhan rakennuksen ympärille.

T7 OULUN ENSI- JA TURVAKODIN LAAJENNUS

osoite: Kangastie 9, 90500 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto NVØ
valmistumisvuosi: 1984
inventointistatus: paikallisesti arvokas
suojelutilanne: ak-muutos vireillä: sr-20

Ensi- ja turvakodin kokonaisuuden jälleenrakennusaikakautta edustava osa valmistui 1948 Kangastien varteen. Laajennus valmistui 1984 täydentämään kaksikerroksista, keltaiseksi rapattua ja harjakattoista rakennusta pihan puolelle. Massoittelultaan, materiaaleiltaan ja väreiltään se täydentää vanhaa rakennusta muodostaen sille viihtyisän ja miellyttävämittakaavaisen pihapiirin ja luoden ensi- ja turvakodin rakennuksista arkkitehtonisesti kauniin ja eheän kokonaisuuden. Laajennusosan korkeatasoinen arkkitehtuuri edustaa Oulun koulu -asenteen periaatteita puhtaimmillaan.

T8 OULUNSALON KUNNANTALO

osoite: Kauppiantie 5, 90460 Oulunsalo
suunnittelijat: Arkkitehtitoimisto NVØ Ky
valmistumisvuosi: 1982
suojelutilanne: LaRS

Ensimmäinen ja kirkkain Oulun koulu -asenteen tuloksena syntynyt rakennus, joka toimi niin kunnantalojen, Oulunsalon muun rakentamisen kuin Oulun koulu -asenteenkin esikuvana.

Huolella suunniteltu ja paikalla rakennettu harjakattoinen ja kaksikerroksinen punatiilirakennus kiertyy sisäpihansa ympärille. Kokonaistaideteoksena suunniteltu rakennuksen toteutus on mitakaavaltaan, materiaaleiltaan ja suunnitteluperiaatteeltaan onnistunut ja ajaton kokonaisuus. Rakennuksen käyttö kunnantalona päättyi 2013 kuntaliitoksen toteuduttua. Aikanaan se muodosti Oulunsalon kunnan rakennetun sydämen sisältäen symboliikkaa paikallisuudesta ja kunnan historiasta.

T9 OULUNSALO -TALO

osoite: Mäntypellonpolku 10, 90460 Oulunsalo
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Ilpo Väisänen Oy
valmistumisvuosi: 1993
inventointistatus: MRKY

Oulunsalon kuntaan rakennettu koulutus- ja kulttuurikeskus edustaa postmodernistista arkkitehtuuria. Monimuotoisen rakennuksen vaaleankeltaista tiilipintaa elävöittää vaakaraidoitus, joka tuo julkisivuihin materiaalin tuntua.

Postmodernistinen rakennus edustaa 1980- ja 1990- lukujen vaihteen laadukasta Oulunsalon kunnan julkista rakentamista ja kuuluu koulukunnan myöhempään rakennuskantaan.

T10 SUUNNITTELUKYLÄ -YRITYSTALOT

osoite: Lummintie 11, 13 ja 15, 90460 Oulunsalo
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Seppo Huttu-Hiltunen
valmistumisvuosi: 1986-1991
inventointistatus: MRKY

Rakennus edustaa 1980-luvun Oulunsalon Lentokentäntien varrelle sijoittuvan teknologiarakentamisen ensimmäistä vaihetta. Suunnittelukylänä tunnetun yritystalon viereen kohosi myöhemmin uusia toimirakennuksia. Kolmen kohtisuoraan Lentokentäntien sijaitsevan toimisto- ja liikerakennuksen ryhmä sijoitsee maisemallisesti näyttävällä paikalla ja muodostaa historiallisesti vanhimman kerrostuman Lentokentäntien varren teknologiarakentamisesta.

Maakunnan mittakaavassa rakennus on arkkitehtonisesti kunnianhimoinen esimerkki maaseutukunnan 1980-luvun yritysrajoitettorakentamisesta. Kolmen rakennuksen ryhmä voidaan myös lukea osaksi Oulunsalon keskustan 1980-luvulla rakennettua rakennuskantaa.

T11 SYKE -TALO, KIIMINGIN PÄÄKIRJASTO

osoite: Urheilutie 12, 91300 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Saurama Oy
valmistumisvuosi: 1989
inventointistatus: MRKY
suojelutilanne: sr-10

Kiimingin kirjaston, koulun ja vapaa-ajankeskuksen arkkitehtuurikilpailun (1985) voittajaehdotuksen "Kolmas aalto" perusteella toteutettu kirjasto on viereisen lukiorakennuksen pari. Yhdessä ne muodostavat erottamattoman kokonaisuuden, jonka oleellinen osa on rakennusten väliin jäävä tila.

Pitkän ja matalan rakennuksen dominantiksi nousee sisääntulotorille suuntautuva monitoimisali. Punatiilen ja puun käyttö on taidokasta ja mitta-kaavan taju on erinomainen.

Rakennuksessa on meneillään remontti, jossa osa tiloista muutetaan taidemuseon käyttöön.

T12 TUIRAN PALVELUKESKUS JA -TALOT

osoite: Kangastie 1, 90500 Oulu
suunnittelija: Arkkitehdit Juha Pasanen ja Lasse Vahtera
valmistumisvuosi: 1987
inventointistatus: MRKY

Pitkä ja polveileva Tuiran vanhusten asuin- ja palvelutalo on kolmikerroksinen. Rakennus on taitavasti sijoitettu kangasmaastoon ja antaa ilmettä kaupunginosalle. Postmodernin harjakattoisen rakennuksen vaakaraidallisessa julkisivuissa on käytetty vaaleankeltaista ja harmaata tiiltä. Julkisivuja hallitsevat valkoisiksi maalatut puurakenteiset parvekkeet. Asunto-osassa parvekkeet tulevat ulos rakennuksen rugosta noppamaisina laatikoina. Kolmen parvekkeen sarjat on kannatettu maasta yhden pyöreän pilarin avulla.

Julkisivussa korostuvat myös pyöreä porrastorni sekä sisäänkäynti. Rakennus muodostaa 1980-luvulla rakentuneen laadukkaan kokonaisuuden yhdessä viereisten Kisakentän päiväkodin ja Ensi- ja turvakodin kanssa.

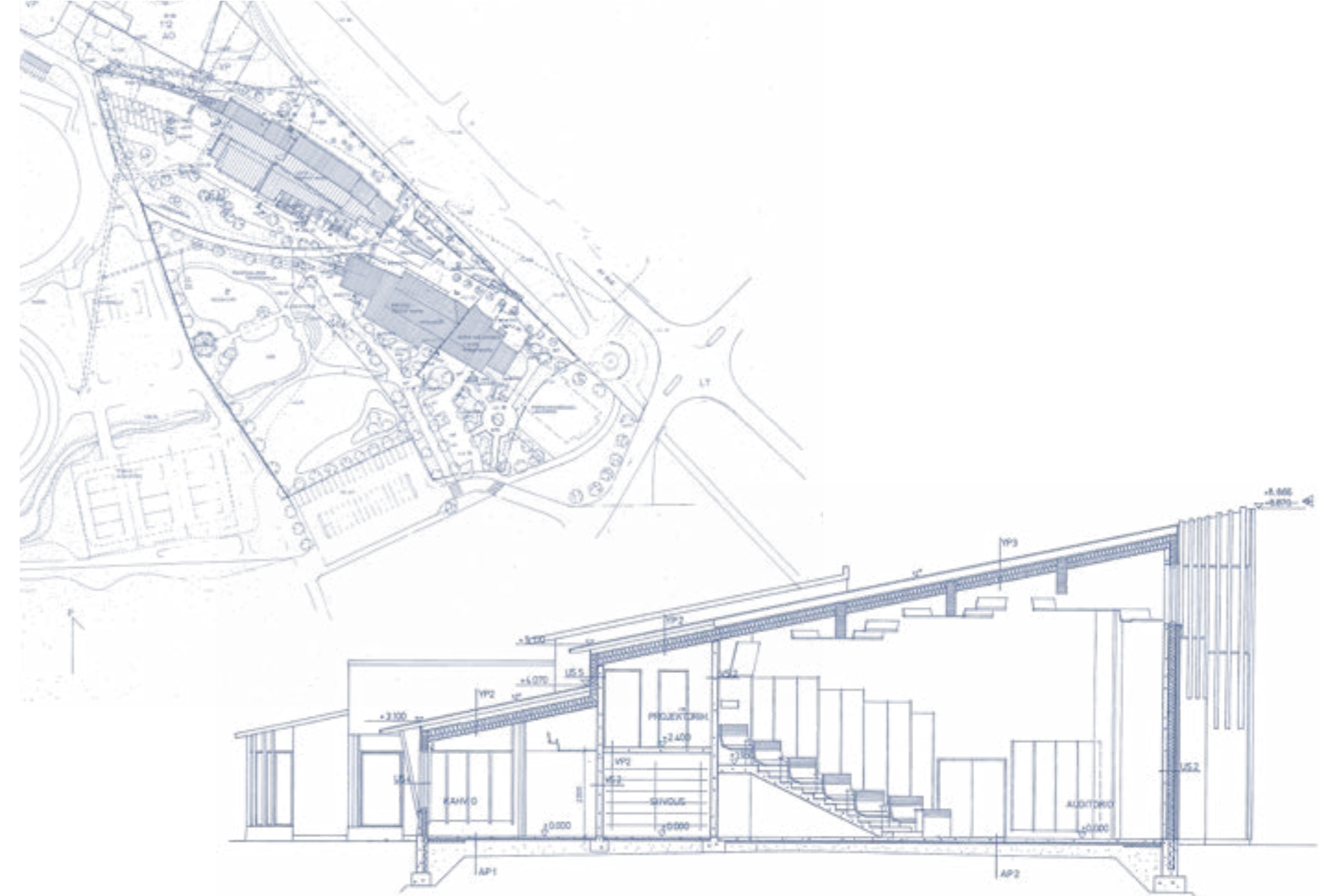
T13 VALVE, KULTTUURIKESKUS

osoite: Hallituskatu 7, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Laatio Oy
valmistumisvuosi: 1992
inventointistatus: MRKY

Kulttuuritalo Valveen vanhin osa on pitkän historiansa aikana ehtinyt palvella mm. kauppakartana, virasto- ja kaupungintalona sekä poliisitalona. Rakennuksen vanhin vaihe on valmistunut 1884, ensimmäinen laajennus 1894. Nuoris- ja kulttuurikeskukseksi se muutettiin vuonna 1987-1990 peruskorjauksessa, joka jatkui laajennusosan rakentamisella 1992.

Historiallisen kaupunkimiljöön huomioon ottava uudisosa sopeutuu vanhaan rakennuksen mitta-kaavaan ja muotokieleen, kuitenkin selkeästi edustan oman aikakautensa arkkitehtuuria.

Oulun kaupungille on myönnetty Viisikanta -palkinto 1991 onnistuneesta rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksesta.

Syke-talon työpöirustuksia, Arkkitehtitoimisto Saurama Oy (OTPa)

Oulunsalon kunnantalo

Oulunsalon kunnantalo on ensimmäinen ja kenties puhtasoppisin toteutus Oulun koulun edustamasta suunnitteluasenteesta. Kunnantalon suunnittelu- ja rakennusprosessissa sekä varsinaisessa rakennuksessa kiteytyvät Oulun koulun arkkitehtuuriajattelun teesit fyysisessä muodossa.

1970-luvun loppupuolella voimakas väestönkasvu ja lisääntynyt kunnallinen byrokratia aiheuttivat Oulunsalon kunnassa tarpeen rakentaa kunnanvirastoa varten oma rakennus. Pienen maalaiskunnan suuri itsetunto poiki halun luoda kunnalle omannäköinen symboli etäiseksi koetun modernin laatikkoarkkitehtuurin sijaan. Kiuruveden kunnantalon arkkitehtuurikilpailu ratkettua rakennuttaja päätyi valitsemaan kunnanviraston suunnittelijaksi nuoren ja samankaltaista täältä pesee -asennetta hukuavan arkkitehtiryhmän. Paikallisista olosuhteista kumpuava muotokieli oli kummankin tahon lähtökohta heijastuen jo kaikki osapuolet mukaansatempaavaan suunnitteluprosessiin.

Modernistiseen ja kasvottomaksi koettuun laatikkoarkkitehtuuriin sekä teolliseen talotuotantoon haluttiin tietoisesti tehdä eroa. Pyrkimyksenä oli luoda yhteisöllinen ja tunnelmaltaan ja muotokieleltään ajaton rakennus, josta välittyisi sellainen tunne kuin se olisi ollut aina paikoillaan. Kuvaavaa on kunnanvirasto -nimen vaihtuminen kotoisammaksi koetuksi kunnantaloksi. Rakennusosiin liitettiin symboliikkaa paikkakunnan historiasta ja tarinoista. Tiilestä, mäntypuusta ja betonista paikalla rakentaen saavutettiin vahva kädenjäljen tuntu. Rakennus ikäänkuin kasvoi paikalleen tiili tiileltä, yhdessä

tarinansa myötä. Paikalliset ja arkiset materiaalit kuten mänty, tiili ja slammatut pinnat saivat paikan arvot rakennuksessa. Rakennus on suunniteltu kokonaisuutena sisätiloja myöten.

Juurevan lähestymistapansa ansiosta rakennus ravisteli totuttuja näkemyksiä suunnittelun lähtökohdista, rakentamisesta sekä arkkitehdin ja rakennuttajan välisestä yhteistyöstä. Ennakoluultomasti toteutunut rakennus herätti maanlaajuisesti arvokeskustelua ja siitä tuli nähtävyys heti valmistuttuaan 28.12.1982. Oulun läänin taidetoimikunta myönsi läänin taidepalkinnon Oulunsalon kunnantalon suunnittelijoille vuonna 1983.

Kunnantalosta tuli kunnan sydän. Sisäpihan ympärille kiertyvä rakennus oli kotoisa työpaikka ja keskus, jota kuntalaisen oli helppo lähestyä virastoasioissa. Rakennus palveli kuntalaisia hyvin luoden paikalle ja kunnalle omaleimaista ja tunnistettavaa henkeä suunnittelutavoitteidensa mukaisesti. Tietoinen pyrkimys kunnan identiteetin luomiseen rakennetun ympäristön kautta toteutui. Kunnantalon arkkitehtuuri säteili Oulunsalon kunnan muihin rakennushankkeisiin, mittakaavaan ja materiaaleihin. Kunnantalo uudisti kunnantalojen rakennustyyppiä ja toimi esikuvana usealle kunnantalo-suunnitelmalle sekä muulle rakentamiselle erityisesti kunnissa.

Arkkitehtitoimisto NVV:n suunnittelema kokonaistaideteos on säilyttänyt ilmeensä, alkuperäisyytensä ja ajattomuutensa tunniakkaasti. Rakennukseen tehdyt muutokset on tehty huolella ja taiten, alkuperäisiä suunnittelijoita kuunnellen.

Oulunsalon kunnantalon sisäntuloaulassa sijaitseva avotakka kutsuu viivähtämään. (EE)

Valtuustosali. (EE)

Henkilökunnan kahvio. (EE)

Kunnantalo Kauppiaantieltä.

Sisäntuloaula. (EE)

Vuonna 2013 tapahtuneen kuntaliitoksen jälkeen rakennuksen toiminta kunnantalon päättyi. Rakennus on nuorin lailla suojeltu rakennus Suomessa.

Kappelit ja seurakuntatalot

Seurakuntien rakennuttamia monipuolisessa käytössä olevia sakraaleja tiloja sisältäviä rakennuksia on tässä inventoinnissa kolme.

Seurakunta on seurakuntatalon tai kappelin kautta läsnä lähiössä. Kellojen lyönnit luovat lähiseudulle myös äänimaisemaa.

Kappeli eli sivukirkko on pienehkö sakraali tila, joka sisältää pääsalinsa ohella muita pienempiä kokoontumistiloja sekä toimistotiloja. Tilojen käyttöä eri tarkoituksiin tukee keittiö.

Seurakuntatalo voi olla vanhaa ja arvokasta kirkkorakennusta palveluilla täydentävä lisärakennus tai siitä erillinen seurakuntapalveluiden keskus. Kokoontumistilan lisäksi seurakuntatalo tarjoaa palveluja niin arkeen kuin juhlaan si-

sältäen virastopalveluiden ja diakonian työtiloja, keittiön sekä erikokoisia kokoontumistiloja mm. kerhoille. Konsertit, pyhäkoulut, partiot ja piirit tekevät siitä monille tärkeän ja helposti lähestyttävän toiminnallisen keskuksen.

Pyrkimys pienimuotoisen, merkityksellisen ja paikalle identiteettiä luovan rakennuksen luomiseen vastasi Oulun koulun suunnitteluperiaatteisiin oivallisesti. Sakraali tunnelma, rituaalit ja paikasta toiseen siirtyminen ovat tärkeitä arkkitehtuurin keinoin toteutettavia elementtejä. Arkkitehtonisiin aiheisiin ja detailjeihin on ujutettu symboliikkaa.

Kaikki kolme kohdetta on toteutettu arkkitehtuurikilpailun voittajaehdotusten perusteella.

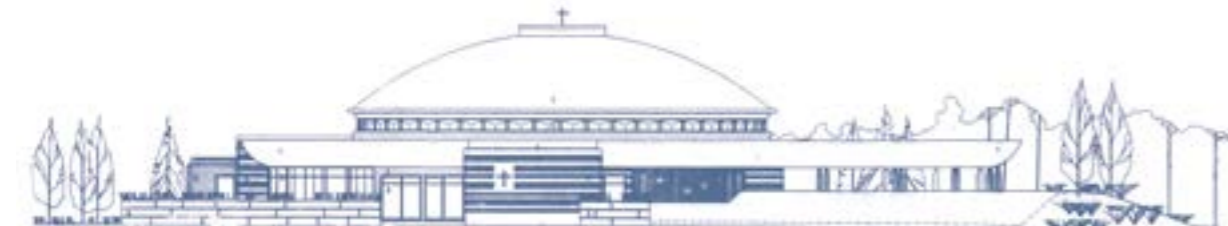
Myllyojan seurakuntatalo.

Pyhän Luukkaan kappeli.

Kiimingin seurakuntakeskus.

Pyhän Luukkaan kappeli.(ORVa)

Myllyojan seurakuntatalo.

S1 KIIMINGIN SEURAKUNTAKESKUS

osoite: Kirkkotie 26, 90900 Kiiminki
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto NVØ Ky
valmistumisvuosi: 1992
inventointistatus: MRKY

Mäntymetsikössä sijaitseva seurakuntakeskus on osa ajallisesti ja tyylillisesti kerroksellista Kiimingin kirkkoympäristön muodostamaa kokonaisuutta. Seurakuntasali täydentää viereisten kansakoulujen pihapiiriä ja on sovitettu ympäristön mittakaavaan hyvin. Yksikerroksisen rakennuksen selkälinjalta laskeutuvat räystäät ulottuvat matalalle. Julkisivut ovat rapattuja ja ikkunapinnat suuria; pihapiiri on läsnä myös rakennuksen sisällä. Polveilevaa julkisivua jäsentää katosten pilarit. Vanhat kansakoulurakennukset heijastuvat kauniisti seurakuntakeskuksen laajoista lasipinnoista. Rakennus sisältää seurakuntasalin aputiloineen sekä virasto- ja hallintotilat.

Seurakuntakeskuksesta järjestettiin suunnittelukilpailu, jonka voitti Arkkitehtitoimisto NVØ Ky. Toiteutuksessa suunnittelijoina olivat arkkitehdit Kari Niskasaari ja Aulikki Herneoja.

S2 MYLLOYOJAN SEURAKUNTATALO

osoite: Koivumaantie 2, 90650 Oulu
suunnittelija: Arkkitehdit Lasse Vahtera ja Juha Pasanen
valmistumisvuosi: 1983
inventointistatus: MRKY

Oulu koulun regionalismia edustava, punatiilinen seurakuntatalo sijaitsee männikön keskellä Myllyojan lähiön keskuksessa. Pääsisäänkäynnille johdattaa valkoinen kaariporttien kuja ja sisäpihaa rajaa tiilimuuri. Rakennuksen sisätilaa hallitsee voimakkaan tilallinen keskeiskäytävä, jonka holvikaaret ja pylväät tuovat mieleen varhaiskristillisen kirkkorakennuksen basilikan. Juhlasali on sijoitettu rakennuksen korkeimpaan osaan, jonka päätyä korostaa puolikaaren muotoinen ikkuna. Ajalle tyypillisesti rakennuksessa on runsaasti huolella mietittyjä detaljeja.

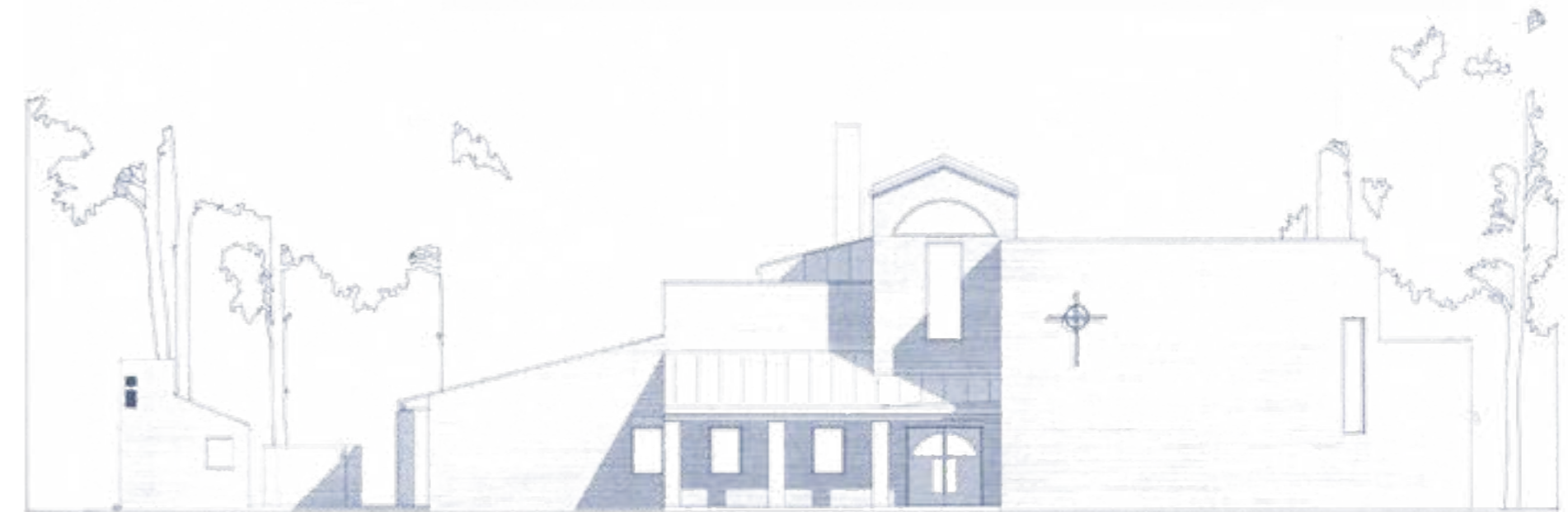
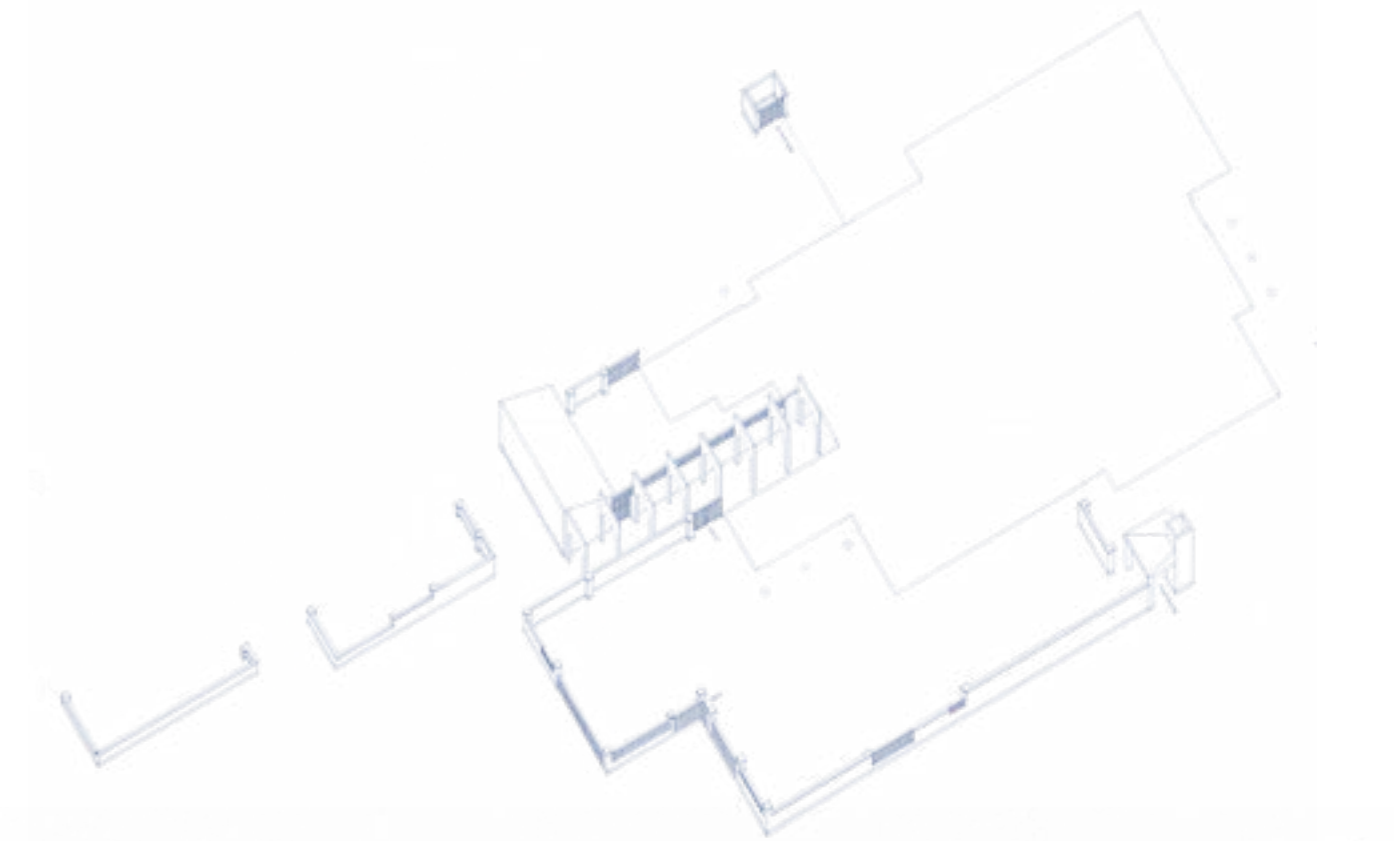
Seurakuntamestarin asunto muutettiin 2006 kerhotiloiksi ja vuonna 2015 rakennuksessa tehtiin korjaustöitä. Muutoksista huolimatta rakennuksen ominaispiirteet ovat säilyneet hyvin. Myllyojan seurakuntalosta järjestetyn suunnittelukilpailun voittivat arkkitehti Juha Pasanen sekä arkkitehtiylippiilas Lasse Vahtera.

S3 PYHÄN LUUKKAAN KAPPELI

osoite: Yliopistokatu 7, 90570 Oulu
suunnittelija: Arkkitehdit Seppo Kähkönen ja Markku Kuhalampi
valmistumisvuosi: 1988
inventointistatus: RKY

Pyhän Luukkaan kappelin suunnittelijat valittiin vuonna 1985 pidetyn valtakunnallisen arkkitehtuurikilpailun perusteella. Rakennus on Suomessa harvinainen pyöreäpohjainen kirkko, jonka kupolin alle sijoitettu kirkkosali hallitsee voimakkaalla geometrisella muodollaan kappelia. Matalat ikkunat kiertävät kupolin alaosa. Kappelin päämateriaaleina on käytetty ajatonta kuparia ja teräsbetonia. Vaalea betonipinta on voimakkaasti strukturoitu vaakasuuntaisesti urittamalla. Maaston muotoilu, puusto ja istutukset kiinnittävät rakennuksen rakennuspaikalleen. Kappelia on laajennettu vuonna 2003 seurakuntasalilla ja kerhohuoneella.

Myllyojan seurakunnan julkisivu ja aksonometria, Juha Pasanen ja Lasse Vahtera arkkitehdit (ORVa)

Oppilaitokset

1970-luvulla toteutunut peruskoulu-uudistus oli vaikuttanut koulurakennusten suunnittelu-periaatteisiin ja oppiympäristön vaatimuksiin uudistavasti. 1980-luvulle tultaessa järjestelmällisyys, värikkyys ja muunneltavuus jalostui periaatteiltaan käyttäjälähtöisemmäksi ja koululaisen mittakaavan tunnistavaksi. Tulevaisuuden näyttäytyessä valoisana koulurakennuksiin ja koululaisiin haluttiin ja oli varaa satsata. Koulujen suunnittelu oli ajankohtainen teema 1980-luvulla. Oululaiselle arkkitehti Heikki Tasikiselle myönnettiin 1984 Rakennustaiteen ja yhdyskuntasuunnittelun valtionpalkinto ansiostaan koulurakennusten suunnittelijana.

Kouluja nousi uusiin lähiöihin niihin identiteettiä luoviksi toiminnallisiksi keskuksiksi, joissa tulevaisuuden tekijät ja kaupungin palvelut kohtasivat. Oulun koulun suunnitteluasenne

vastasi tähän tarpeeseen paremmin kuin hyvin. Uusiin lähiöihin rakennetuilla kouluilla on asema selkeästi julkisena, alueelle paikan henkeä muodostavana ja elämäniloa huokuvana rakennuksena.

Toteutuneille koulurakennuksille on ominaista vahva eläytyminen oppilaan asemaan ja mittakaavaan. Materiaalin tekstuuri ja yksityiskohdat luovat kosketuspintaa ja virikkeellisyttä suuriinkin yksiköihin. Ala-asteen, yläasteen ja lukiolaisen mittakaava on huomioitu ja laajennukset on sovitettu vanhaan rakennuskantaan sille lisäarvoa tuoden.

Hönttämäen koulu ja päiväkotii.

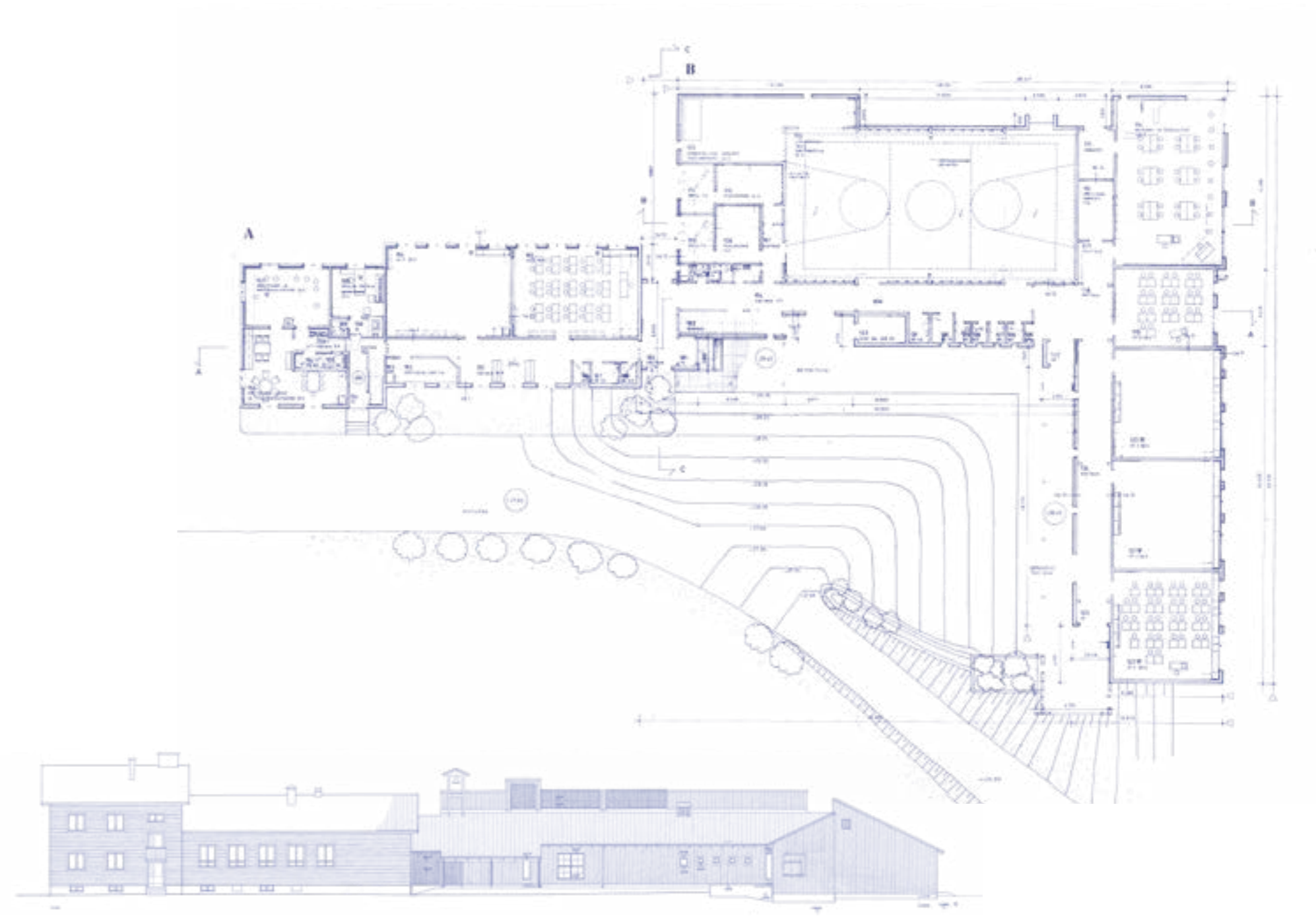
Maikkulan yläaste ja lukio.

Oulun yliopiston normaalikoulun ala-aste.

Pitkäkankaan koulukeskus.

Madekosken koulun laajennus, pääpiirustukset, O.T.P.a.

O1 HEINÄTORIN KOULUN LIIKUNTASALI

osoite: Torikatu 45, 90120 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Jouni Koiso-Kanttila Oy
valmistumisvuosi: 1985
inventointistatus: MRKY

Heinätorin koulun liikuntasali on toteutettu 1876 valmistuneen koulukokonaisuuden laajennukseksi erillisenä rakennuksena 1985.

Massaltaan suuri liikuntasali on sovitettu koulumiljöön mittakaavaan onnistuneesti keskelle korttelia. Julkisivun materiaalit, runsas detaljointi ja porrastettu harjakatto ovat saaneet aiheistonsa vanhasta koulurakennuksesta, joskin hieman päälleliimatun tuntuisesti.

O2 HÖNTTÄMÄEN KOULU JA PÄIVÄKOTI

osoite: Ruotukuja 1, 90630 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen Ky
valmistumisvuosi: 1983

Hönttämäen keskuksen ytimessä sijaitseva lähiön monitoimitalo on sisältänyt koulun, päiväkodin, neuvolan sekä seurakunnan toiminnot.

Pitkä, yksikerroksinen ja kampamaisesti massoitellun rakennuksen selkä rajaa polveillen raittimaista kevyenliikenteen väylää. Sormimaiset siipirakennukset suuntautuvat pihalle jakaen sen pienempiin osiin. Pulpettikatkojen, ikkunoiden, katosten ja muita detaljeja on käytetty harkiten, mittakaavantaju on erityisen hallittua.

O3 KAUPPAOPPILAITOKSEN LAAJENNUS

osoite: Teuvo Pakkalan katu 19, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Laatio Oy
valmistumisvuosi: 1980-luvun loppu
inventointistatus: MRKY

Kaupunkikuvallisesti tärkeällä paikalla sijaitsevaa, 1958 rakennettua Normaalikoulua laajennettiin 1980 -luvun lopulla Oulun kauppaoppilaitoksen käyttöön. Harjakattoinen laajennus on sovitettu vanhan koulurakennuksen jatkeeksi sen mittakaavaa ja massoittelevu luontevasti täydentäen.

Harjakattoinen ja polveileva massoittelevu, julkisivun aukoitus sekä julkisivumateriaaleina käytetyt punatiili ja valkoinen rappaus erottavat laajennuksen vanhasta rakennuksesta. Laajennus on detaljoitu monipuolisesti mm. sisääntulon tiilimuuriaiheinen istuskelupenkki, sisäpihan portaikkoaihe sekä päädyn harjakattoinen erkkeri.

Rakennus on osa Teuvo Pakkalan kadun oppilaitosten kokonaisuutta.

O4 KELLON KOULUN LAAJENNUS

osoite: Kylätie 6, 90820 Haukipudas
suunnittelija: Arcton Oy
valmistumisvuosi: 1987

Kellon koulun kokonaisuus on alkanut rakentua 1950-luvulta lähtien. Koulu- ja neuvolarakennusten laajennukset ovat kasvattaneet alunperin erilliset rakennukset yhteen. Matalista, punatiilivoittoisista rakennuksista vaaleana ja kaksikerroksisena erottuva yläasteen laajennus kohoaa kompleksin kiintopisteeksi arkkitehtonisesti itsenäisenä kokonaisuutena. Kooltaan suuri laajennus on onnistuttu toteuttamaan pienimittakaavaisena. Keskusaulan puolipyöreä ikkuna hallitsee pääjulkisivua. Räystään, julkisivujen ja katosten käsittely on rikasta mutta hallittua. Yläaste on suunniteltu arkkitehtuurikilpailun voittajaehdotuksen perusteella.

O5 KIIMINGIN LUKIO

osoite: Urheilutie 12, 90900 Kiiminki
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Saurama Oy
valmistumisvuosi: 1987
inventointistatus: MRKY

Lukio on vuonna 1985 järjestetyn arkkitehtuurikilpailun voittajaehdotuksen tuloksena toteutettu ratkaisu, jonka suunnittelusta vastasivat arkkitehdit Erkki Saurama ja Päivi Mikola.

Pitkän, kaksikerroksisen koulun julkisivujen punatiilimuuraukset ja paneloinnit on detaljoitu paneutuneesti. Rakennuksen ulkoarkkitehtuuria jäsentävät pergolat, katokset ja portit, luoden rakennetusta ympäristöstä kokonaisuuden. Teräsputkista muotoiltu värikäs leija pilkistää kaakon päädystä.

Rakennus muodostaa kokonaisuuden viereisen Kiimingin kirjaston (Syke-talo) kanssa. Rakennusten väliin jäävä tila on oleellinen osa kompositiota.

O6 KNUUTILANKANKAAN KOULU JA PÄIVÄKOTI

osoite: Knuutilankankaantie 10, 90240 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Jouni Koiso-Kanttila Ky
valmistumisvuosi: 1987

1980-luvulla rakennetun lähiön keskustassa sijaitseva julkinen rakennus, jonka pitkä pääjulkisivu suuntautuu Knuutilankankaantielle kohoten alueen keskustaa kohti. Päiväkodin julkisivu on vaaleaksi maalattua puuta, kun taas koulu on rakennettu punatiilestä. Rakennuksen edustalla on kirjastopaviljonki. Pihan puolella kampamainen massa jakaa pihan pienempiin vyöhykkeisiin. Rakennuksen detaljointi on ylenpalttista luoden osin hieman levottoman vaikutelman.

07 MADEKOSKEN KOULUN LAAJENNUS

osoite: Konttisentie 100, 90310 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy
valmistumisvuosi: 1982
inventointistatus: MRKY

Madekosken koulu on eri aikoina rakennettujen osien muodostama kokonaisuus, joista vanhin on vuodelta 1919. Eri aikoina toteutuneista laajennuksista huolimatta kukin rakennusvaihe erottuu omalla kokonaisuutenaan.

Vuonna 1953 valmistunutta rakennusta on jatkettu vuonna 1982 valmistuneella, arkkitehti Heikki Taskisen suunnittelemana L:n muotoisella laajennuksella, joka muodostaa suojaisen piha-alueen koululle. Yksikerroksisen laajennuksen katon harjan yläpuolelle kurottuu ainoastaan koulun kello. Julkisivu on vaaleaksi maalattua pystylaudoitusta. Aikaisempaan koulurakennukseen verrattuna suuri laajennus on saatu vaikuttamaan mittakaavaltaan pieneltä sijoittamalla korkeammat massat koulun taakse. Lapsen mittakaavaa on luotu pihan puolen matalilla räystäillä sekä jatkamalla punaista harjakattoa mataliksi sisäänkäyntikatoksiksi.

08 MAIKKULAN ALA-ASTE

osoite: Maikkulanraitti 11, 90240 Oulu
suunnittelija: Oulun Studioarkkitehdit Oy
valmistumisvuosi: 1989
inventointistatus: MRKY

Maikkulan ala-aste rajaa Maikkulanraittia, joka on alueen asemakaavaratkaisun selkäranka.

Ala-aste luo raitin puolelle julkisen rakennuksen tuntua kaksikerroksisena, punatiilisenä massana. Pihan puolelta symmetrinen rakennus on yksikerroksinen ja paneloidulta julkisivultaan valkoiseksi maalattu. Pihalle päin laskeutuvat pulpettikatot soveltuvat mittakaavan alakoululaisille.

Arkkitehtuurin Oulun koululle tunnusomaista detaljiikkaa löytyy julkisivun tiilimuurausten vaakaraidoituksissa, päätyjen korostuksissa ja sisäänkäyntien pilari aiheissa. Rakennus on kokonaisuutena eheä ja säilyneisyys hyvä.

09 MAIKKULAN YLÄASTE

osoite: Jatulikivenkatu 3, 90240 Oulu
suunnittelija: Oulun Studioarkkitehdit Oy
valmistumisvuosi: 1991
inventointistatus: paikallisesti arvokas (Pohjois-Pohjanmaan liitto)

Yläaste on olennainen osa Maikkulanraitin aluekokonaisuutta. Rakennuksen pääsisäänkäynti on sijoitettu raitin puoliväliin pienelle aukiolle, jota rajaa yläkoulun lisäksi alakoulu ja kappeli. Harjakattoisen koulun julkisivut ovat pääosin punatiiltä. Valkoiseksi maalatut pystypaneelit koulun yläosissa sekä sisäänkäyntien yhteydessä olevat siniset laatoitukset tuovat vaihtelua julkisivuihin. Rakennuksen sisäänkäyntien yhteyteen on sijoitettu erilaisia pilari aiheita. Koulun pihaa rajaavat porttiaihe, pyöräkatos ja porttimainen kylmä porras, jotka on liitetty osaksi kokonaissommitelmaa. Raitin päätteenä on yläkoulun paviljonkimainen rakennus, jonka aumakaton huipulla on valolyhty. Rakennus on kokonaisuutena eheä, tarkkaan suunniteltu ja säilyneisyydeltään hyvä.

010 OULUN YLIOPISTON NORMAALIKOULUN ALA-ASTE

osoite: Yliopistokatu 48, 90570 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy
valmistumisvuosi: 1982
inventointistatus: MRKY

Oulun normaalikoulun ala-aste edustaa koulukunnalle tyypillistä punatiiliarkkitehtuuria ja muodostaa parin Kaitoväylän pohjoispuolella sijaitsevan Oulun normaalikoulun yläasteen kanssa. Polveileva rakennusmassa ja pienet massoja yhdistävät välipihat luovat lapsen mittakaavan lisäksi vaihtelevaa ja virikkeellistä ulkotilaa. Harjoittelukoulun ja sen pihan yhtenäisyyden lisäksi rakennuksessa on huomioitu tilallinen joustavuus ja muunneltavuus. Näin on toteutettu ansiokkaasti 1970-luvun peruskouluuudistuksen myötä tulleet tavoitteet.

Perinteisiä rakennuskeinoja hyödyntäen on saavutettu omaleimainen koulukokonaisuus, joka nousee yhdessä normaalikoulun yläasteen kanssa yhdeksi arkkitehtuurin Oulun koulun merkkirakennuksiksi.

011 OULUN YLIOPISTON NORMAALIKOULUN YLÄASTE JA LUKIO

osoite: Kaitoväylä 7, 90570 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy
valmistumisvuosi: 1983
inventointistatus: MRKY

Yliopistokadun päätteenä sijaitsevan koulun pääsisäänkäynnin porttiaihe mataline muureineen johdattaa julkisen pihan kautta koulun ovelle. Rakennuksen päärunon muodostaa suurten yhteistilojen sarja, josta keskikäytävälliset luokkasiivet haarautuvat. Opetustilat on suunnattu varjosiin ilmansuuntiin ja niiden väliin on jätetty miellyttäviä viheralueita puustoineen. Julkisivuiltaan punatiilinen rakennus on selkeästi isompien koululaisten mittakaavaan suunniteltu.

Rakennus muodostaa yhdessä viereisen normaalikoulun ala-asteen kanssa merkittävän koulukokonaisuuden.

012 PITKÄKANKAAN KOULUKESKUS

osoite: Opintie 6, 90460 Oulunsalo
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy
valmistumisvuosi: 1983-1985
inventointistatus: MRKY

Pitkäkankaan koulukeskus on rakennettu kahdessa vaiheessa. Ensimmäisenä valmistui Oulunsalon yläaste vuonna 1983 ja sen jälkeen Pitkäkankaan ala-aste vuonna 1985.

Kaksikerroksisten rakennusten massat haarautuvat kokoavien keskustilojen ympäriltä ristimäisenä luoden mittakaavaltaan viihtyisiä ulkotiloja. Rakennusten julkisivut ovat punatiiltä, ja sitä on jäsennellyt pystypaneelilla sekä vaaleaksi rapatuilla pinnoilla. Detaljointi on rikasta ja vaaleiden, konesaumattujen peltikattojen käsittely monimuotoista. Päätyjä ja sisäänkäyntejä on korostettu erilaisin torni- ja katosaihein. Koulun piha-alueella sijaitsevat varastot, leikkimökit, paviljongit ja katokset on kaikki tarkkaan suunniteltuja ja tärkeä osa koulukokonaisuutta.

O13 PÖLLÖNKANKAAN KOULU

osoite: Kuovitie 13, 90540 Oulu
suunnittelija: Rakennusvirasto, Marja-Liisa Teppo
valmistumisvuosi: 1987

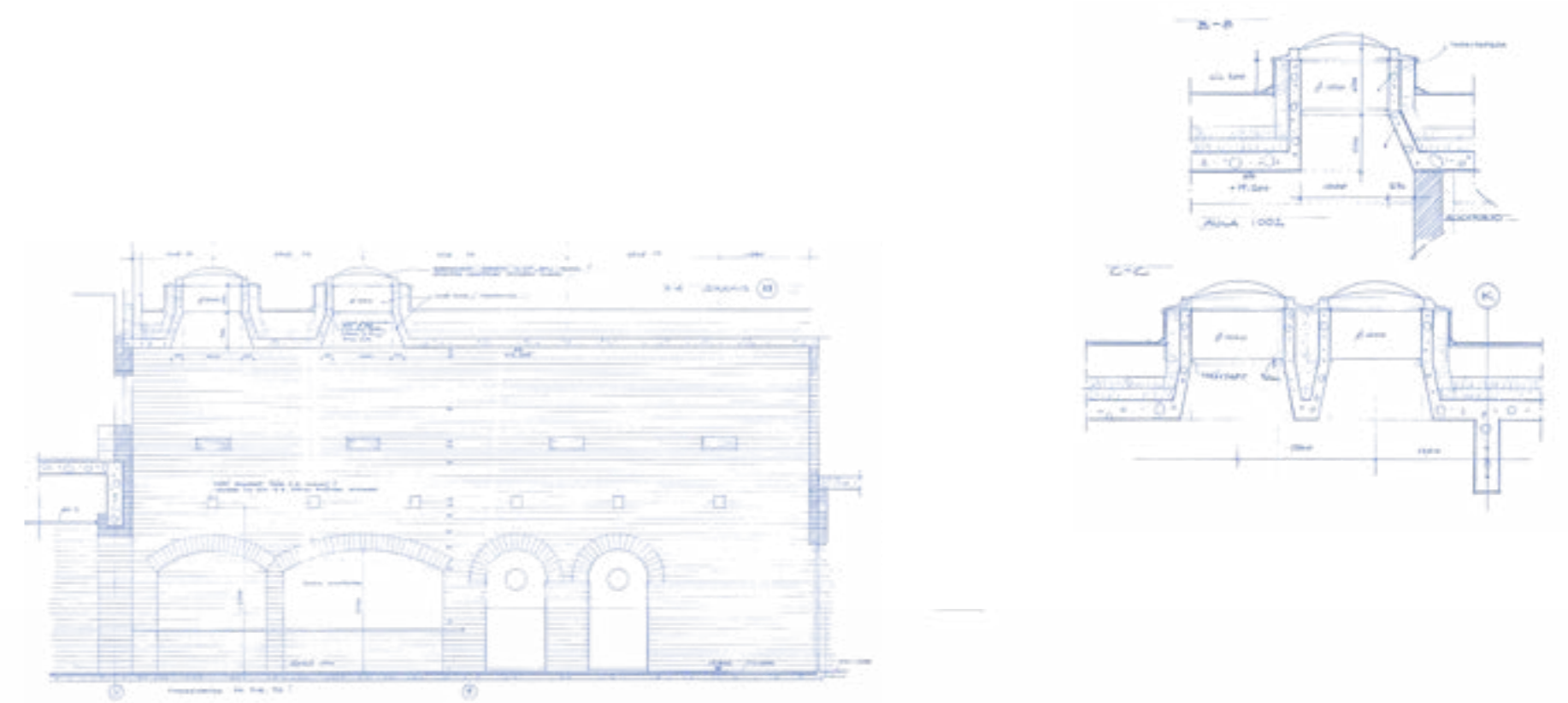
Pöllönkankaan 1980-luvun alussa rakentuneen rivitalovaltaisen alueen keskukseen sijoittuva punatiilinen, pääosin koulurakennus asettuu samaan mittakaavaan ympäristönsä kanssa. Yksikerroksinen rakennus levittäytyy laajalle. Sen eri suuntiin suuntautuvien siipien suojaan muodostuu vaihtelevia ja pienimittakaavaisia piha-alueita sekä sisäpiha. Sopuhtainen rakennuksen detajjikka on runsasta, mutta hallittua sisältäen mm. matalalle ulottuvat räystäät ja katokset pilaireineen, ruudutetut ikkunat vaihtelevat kattomuodot sekä sisääntulojen ympäristöjen sinistä klinkkeriä. Koulu on suunniteltu kaupungin omana työnä ja se on rakennettu kahdessa vaiheessa.

O14 YLIKIIMINGIN KOULUN LIIKUNTASALI

osoite: Opinkuja 4, 91300 Ylikiiminki
suunnittelija: Arkton Oy
valmistumisvuosi: 1985

Koulun laajenuksena toteutettu liikuntasali on kompakti, itsenäinen rakennus muista Ylikiimingin koulun rakennuksista. Punatiilisen ja harjakattoisen rakennuksen julkisivuissa on harkittua detaljointia, kuten päädyn puolipyöreä apsis, pitkien julkisivujen vinot pilasterit ja vaalea raidoitus. Vastikään tehdyssä remontissa kattoikkuna on poistettu ja toiseen pätyyn on tehty pieni laajennus. Katemateriaalin ja -värin vaihdos vaaleasta tummaksi on muuttanut rakennuksen ilmettä.

Pitkänkankaan koulu, Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy (OTPa)

Päiväkodit

Lapselle subjektiivisen päivähoito-oikeuden takaava päivähoitolain uudistus astui voimaan 1985. Viimeistään tuolloin alkoi voimakas päiväkotien rakentamisen kausi, jolloin päiväkotia rakennettiin ja suunniteltiin lapsilähtöisestä näkökulmasta. Päiväkotiarkkitehtuuri oli ajan-kohtaista ja hyvin esillä mm. arkkitehtilehden teemanumerossa. Voimakkaasti päiväkotisuunnitteluun vaikuttanut esikuva oli Raili ja Reima Pietilän Poriin 1984 suunnittelema Taikurinhatu-päiväkoti.

Oulun koulun asenne toteutui vahvasti näissä rakennuksissa. Päiväkotien suunnittelu oli mieluisa tehtävä, sillä sen puitteissa oli mahdollista toteuttaa yllätyksellisiä, leikkisiä ja lasten mittakaavan huomioivia rakennuksia.

Tuloksena oli uniikkeja, paikkaan vahvasti sijoittuvia ja identiteetiltään vahvoja rakennuksia, joiden detaljointi sisätiloja myöten oli rikasta. Eläytyminen lapsen asemaan oli vahvaa ja sen varjolla pystyttiin toteuttamaan erilaisia kokeiluja. Systeemiarkkitehtuurista päästiin etäälle. Ilottelussa lähestyttiin jo postmodernia muotokieltä.

Päiväkodit suunniteltiin kokonaisuuksina pihoja ja sisätiloja myöten. Eri käyttötarkoituksiin tarkkaan sovitut huonetilat detaljeineen, pintoineen, väreineen ja kalusteineen loivat rakennuksista kokonaistaideteoksia. Nykyisessä muuntojoustavuuteen pyrkivässä ajattelussa haasteena on, kuinka nämä sisätilat saadaan taipumaan uusiin näkemyksiin tilojen käytöstä.

Kisakentän päiväkoti.

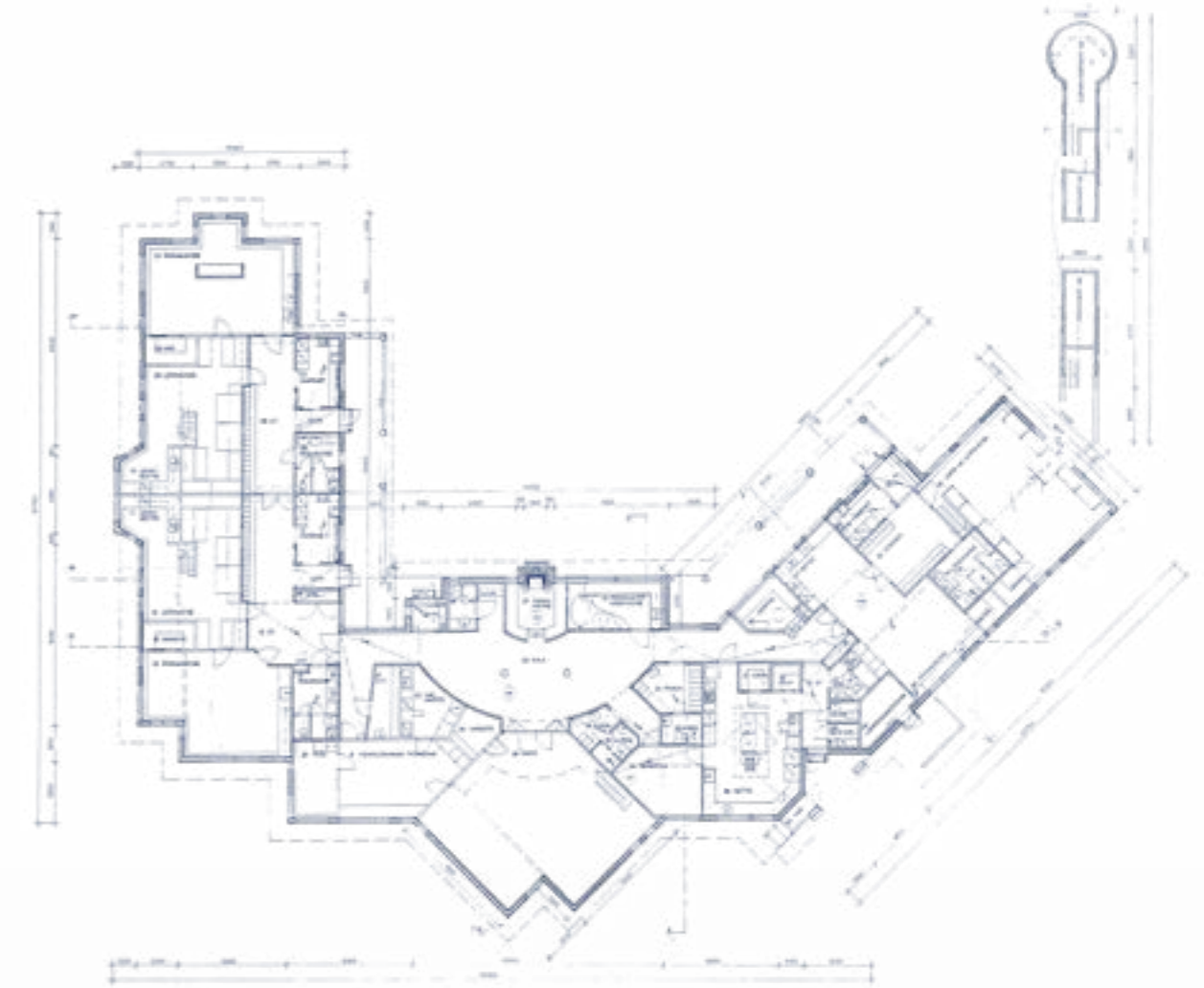
Kalliolan päiväkoti.

Ainolan päiväkoti.

Saloilan päiväkoti.

Saloilan päiväkoti, Arkkitehtitoimisto NVV (OTPa)

P1 AINOLAN PÄIVÄKOTI

osoite: Koulukatu 1, 90100 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Juha Pasanen Ky
valmistumisvuosi: 1990
inventointistatus: paikallisesti arvokas (Pohjois-Pohjanmaan liitto)

Ainolan päiväkodin laajennuksena toteutettu uudisosa täydentää vanhaa 1964 valmistunutta päiväkotia. Selkeästi itsenäinen, osittain kaksikerroksinen rakennus sijoittuu tontin pohjoisosaan muodostan kevyenliikenteenväylälle miellyttävää raittia sekä suojaten leikkipihaa.

Vaihteleva massoittelu tukeutuu rakennuksen selkälinjaan. Rakennuksen detaljointi on runsasta mutta hallittua. Polveilevat julkisivut on vuorattu valkoiseksi maalatulla pystylaudoituksella ja vaaleanvihreäksi maalatulla vaakalaudoituksella. Päiväkodin peruskorjauksen on suunnitellut vuonna 2005 Arkkitehtitoimisto Väisänen Oy.

P2 KALLIOLAN PÄIVÄKOTI

osoite: Valtatie 69, 90500 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Jouni Koiso-Kanttila Oy
valmistumisvuosi: 1983
inventointistatus: MRKY

Kalliolan päiväkodin suunnittelun lähtökohtana oli lapsiystävällinen päiväkoti, jossa lapsen omat elämykset, kokemukset ja tuntemukset ovat toiminnan pohjana. Ulospäin muurimaisena ja rapattuna näytettyvä rakennus suojaa lasten mittakaavaan toteutettua puujulkisivuista leikkipihaa.

Kalliolan päiväkoti on peruskorjattu vuonna 2012.

P3 KISAKENTÄN PÄIVÄKOTI

osoite: Koskitie 9, 90500 Oulu
suunnittelija: Ark.tsto Juha Pasanen, Ark. Lasse Vahtera
valmistumisvuosi: 1986
inventointistatus: MRKY

Pitkä ja rytmikkäästi kaartuva rakennus on itsessään kuin pieni kylä. Koskitien varrelle sijoitettu harjakattoinen ja polveileva rakennusmassa jakaa tontin selkeästi julkiseen ja yksityiseen osaan. Rakennuksen edustalle on sijoitettu saattoliikenne ja pääsisäänkäynti, takana avautuu leikkipiha. Massoittelua on korostettu värein ja laudotuksin.

Suunnittelussa on otettu huomioon leikkipihan järjestely lapsille mieluisaksi erilaisin portti- sekä leikkimökkiaiheihin. Monimuotoisessa rakennuksessa on runsaasti yksityiskohtia ja sopukoita leikille ja rauhoittumiselle lasten mittakaavaa huomioiden.

P4 MAIKKULAN PÄIVÄKOTI JA NEUVOLA

osoite: Jättikivenkatu 5, 90240 Oulu
suunnittelija: Oulun Studioarkkitehdit Oy
valmistumisvuosi: 1986
inventointistatus: MRKY

Keskeisesti Maikkulanraitin varrella sijaitseva Maikkulan päiväkoti on peruskorjattu vuonna 2002. Symmetrinen rakennus kiertyy kodanmallisen juhlasalin ympärille, mikä tuo sisäpihan puolelle leikkimielestä vaihtelevuutta ja rajaa piha-aluetta. Suorakaiteen muotoinen neuvolarakennus sijaitsee päiväkotiin nähden eteläpuolen rinteellä. Julkisivuiltaan monimuotoiset rakennukset ovat vaaleita, rapattuja, klinkkeripintaisia ja lautavuorattuja.

P5 SALOILAN PÄIVÄKOTI

osoite: Tolvasenkuja 1, 90460 Oulunsalo
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto NVV/
Arkkitehtitoimisto Ilpo Väisänen Oy
valmistumisvuosi: 1987
inventointistatus: MRKY

Päiväkodin arkkitehtuurin lähtökohtana oli sovittaa pienen julkisen rakennuksen ilme perinteiseen puurakentamiseen ja lasten mittakaavaan. Rakennuksen toiminnot kiertyvät yhteisen, suojaisan sisäpihan ympärille. Rakennuksen tunnistettavin osa on sen porttirakennus, jonka päässä on leikkisästi kallistettu pyöreä torni. Rakennuksella on vahva identiteetti, kaunis mittakaava ja paikalle henkeä luova tunnelma.

Saloilan päiväkodin laadukkaasta 1980-luvun päiväkotisuunnittelusta vastasi alkuvaiheessa Arkkitehtitoimisto NVV ja loppuvaiheessa Arkkitehtitoimisto Ilpo Väisänen Oy.

P6 SALONPÄÄN PÄIVÄKOTI

osoite: Keskipiirintie 27, 90470 Oulunsalo
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Ilpo Väisänen Oy
valmistumisvuosi: 1991

Entinen Salonpään terveysasema muutettiin päiväkodiksi vuonna 1998. Muodoltaan muuten puikkomaisen rakennuksen valkoinen sisäänkäynti on hammastettu ja osittain kaareva. Rakennuksen ulkoarkkitehtuurista on karsittu väistyvän postmodernismin koristeelliset ja historiaan viittaavat muodot.

Rakennuksen mittakaava on inhimillinen ja sitä korostavat matalalle laskeutuvat katokset sekä matala ikkunalinja. Perheasiakkaat huomioon ottava rakennus on suunniteltu lapsen mittakaavaan ja toimii sen vuoksi luontevasti myöhemmässä käytössä päiväkotina.

Rakennusta on korjattu ja laajennettu vuonna 2005.

Asuminen

Asumisen kohteet ovat syntyneet sekä yksityisten että rakennusliikkeiden rakennuttamina. Kohteita on omakotitalosta pienkerrostaloihin.

Tontille tarkaan sovitettu uniikki omakotitalo oli vastakohta aikansa pelkistetyille pakettitaloratkaisuille. Pientalorakennuttaja saattoi itse valita mieleisensä arkkitehdin. Vaikka tilaajan mieltymykset ja toiveet on otettu suunnittelussa huomioon, on arkkitehti saanut toteuttaa rohkeitakin ja tavanomaisesta pientalorakentamisesta erottuviakin ratkaisuja. Arkkitehdin itselleen suunnittelemat kohteet ovat olleet ajatusten testausalustoja.

Oulun koulun arkkitehtuurin asumisen kohteille ominaisia piirteitä ovat pihapiirit, kaksikerroksisten rakennusten luhtikäytävät, tornit, portit, harjakatot, hallittu detaljointi ja lämminhenkinen materiaalin käyttö, joilla on pyritty paikan hengen luomiseen ja intiimiin tilankäsittelyyn. Omakotitalon sisääntulo on kuin kädenojennus.

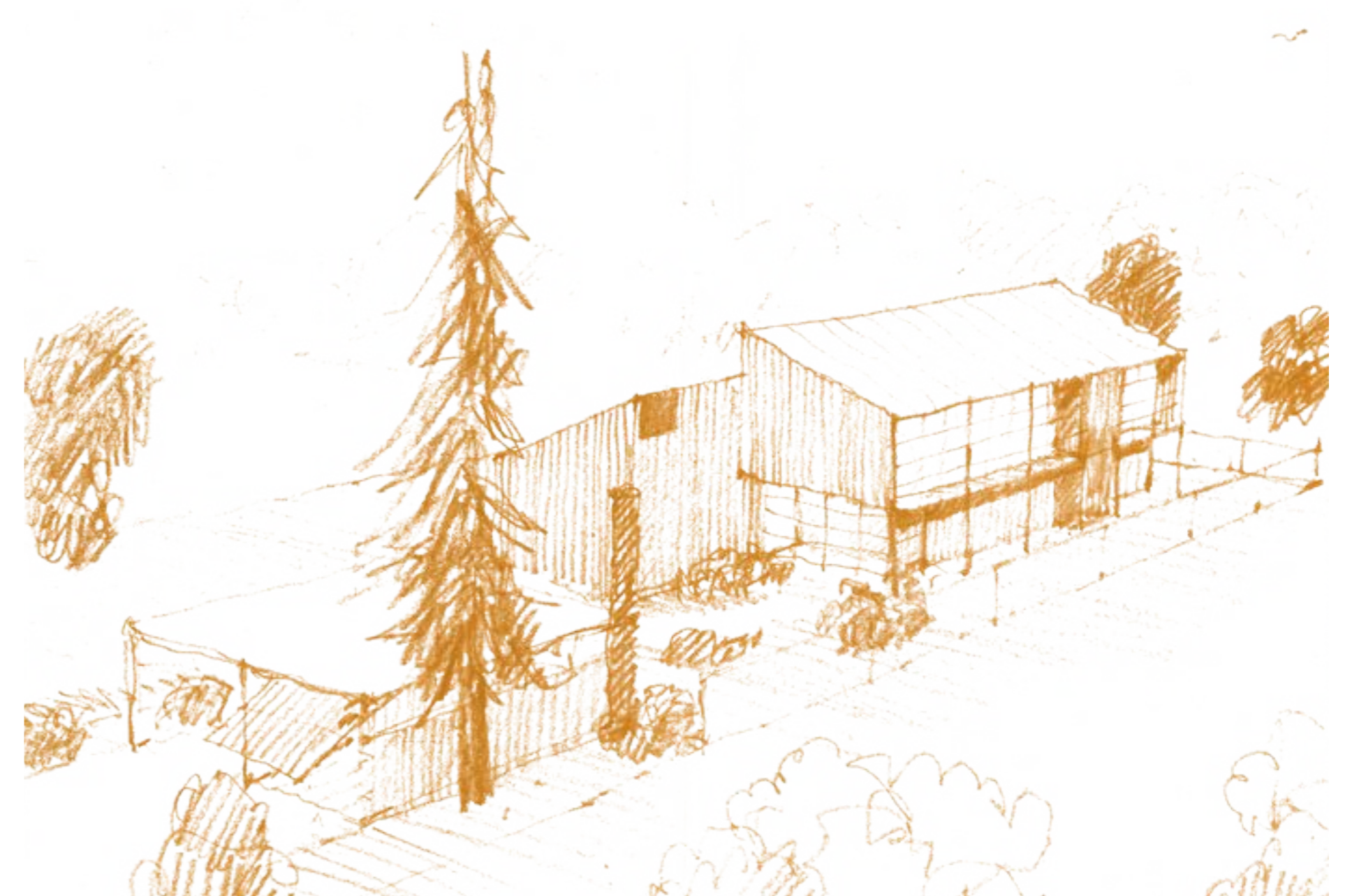
As Oy Nykäsenpolku 3-5

Kauppiaantie 3.

Asunto-osakeyhtiö Siikavirma.

Talo Kaikkonen, perspektiivi, Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen (ORVa)

A1 AS OY JUHONPUISTO

osoite: Aleksanterinkatu 42, 90120 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Ky
valmistumisvuosi: 1989

As Oy Oulun Juhonpuisto käsittää kaksi puurivitaloa, jotka sijaitsevat Koiton korttelissa. Kaksikerroksisten rakennuksien massoittelu on sovitettu korttelin vanhempien rakennusten arkkitehtuuriin ja täydentää luontevasti vanhan korttelin rakennetta ja pihapiiriä. Julkisivujen runsas detalointi ja väritys kuvastavat 1980-luvun suunnitteluihanteita ja puurivitalot edustavat siten arkkitehtuurin Oulun koulun postmodernistista suuntaa.

Rakennusten loma- ja vaakalautaiset puuverhoukset on maalattu vaalean vihreiksi, detaljit valkoisiksi. Väritys on säilynyt alkuperäisenä myös viimeisen julkisivumaalauksen jälkeen. Tonttia ja piha-alueita rajaavat niin ikään valko-vihreiksi maalatut lautaidat.

A2 AS OY NYKÄSENPOLKU 1

osoite: Nykäsenkankaantie 1, 90650 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen Ky
valmistumisvuosi: 1984
inventointistatus: MRKY

Nykäsenkankaantien 1980-luvun asuinkorttelit sisältävät kaksi toisistaan poikkeavaa rivitalokorttelia. Nykäsenkankaantie 1:n asuinrakennukset ovat 1- ja 2-kerroksisia punatiilisiä rivitaloja. Korttelin pohjoisosassa kaksikerroksiseen rakennusmassaan liittyy pyöreä porrastorni, joka on lähiympäristön katukuvassa maamerkki. Sisäpihan puolelta Nykäsenkankaantie 1 on tavanomaisempaa aikansa arkkitehtuuria.

A3 AS OY NYKÄSENPOLKU 3-5

osoite: Nykäsenkankaantie 3 ja 5, 90650 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen Ky
valmistumisvuosi: 1984
inventointistatus: MRKY

Nykäsenkankaantie 3-5 porttiaiheinen on edustava esimerkki Oulun koulun regionalistisesta asuntoarkkitehtuurista. Kortteli koostuu 1- ja 2-kerroksisista rivitaloista, jotka ovat julkisivuiltaan valkeaksi slammattua tiiltä ja luonnon väristä puuta. Rakennuksissa on selvästi esillä juurevuus ja regionalistiset materiaalit. Asunto-osakeyhtiö muodostaa oman yhtenäisen kokonaisuuden Nykäsenkankaantielle.

A4 AS OY SIIKAVIRMA, TALO NISKASAARI

osoite: Virnantie 7, 90830 Haukipudas
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto NVV
valmistumisvuosi: 1981

Punamullan värisiksi maalattujen puutalojen kortteli muodostaa rakennuksien väliin kotoisan pihapiirin. Rakennukset muodostavat pihoiheen varhaista Oulun koulun regionalismia edustavan kokonaisuuden, joka sopeutuu hyvin ympäristöönsä.

Maanläheisten omakotitalojen vinokatot ovat lähes räystäättömiä. Rakennusmassat ovat selväpiirteisiä kappaleita, jotka muodostavat ihmisen mittakaavan mukaisia tarkoin harkittuja kokonaisuuksia. Detalointi on viimeisteltyä ja ajatonta.

A5 HONKAKUJAN PIENTALOT

osoite: Honkakuja 16, 90460 Oulunsalo
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Seppo Huttu-Hiltunen
valmistumisvuosi: 1990

Honkakuja 16:n pientalot ovat kolmen asuinrakennuksen laadukas kokonaisuus. Muuten valkoiseksi maalattuja pystylautaisia julkisivuja koristaa erivärisiksi maalatut betonipinnat sekä samansävyiset kaiteet ja kattoja kannattelevat sirot vinotuet. Kadun puolen autokatokset toimivat porttiaiheena ja rajaavat yksityistä pihaa. Niiden yksityiskohdat on sovitettu kunkin pientalon väriihin.

Kokonaisuutena Honkakujan pientalot täydentää kauniisti asuinalueita ja ovat osa Oulunsalon arkkitehtuurin Oulun koulun aluekokonaisuutta. Pientalot edustavat pihoiheen Oulun koulun siirtymävaihetta regionalistisista piirteistä postmodernistiempaan suuntaan.

A6 KAUPPIAANTIE 3

osoite: Kauppiantie 3, 90460 Oulunsalo
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto NVV
valmistumisvuosi: 1984
inventointistatus: MRKY

Kortteli 52:ssa sijaitseva asuinliikerakennus on osa arkkitehtitoimisto NVV:n vuonna 1981 laatimaa keskustasuunnitelmaa ja se muodostaa Oulunsalon kunnantalon kanssa kokonaisuuden keskusta-alueelle.

Punatiilisen ja tiilikatteisen rakennuksen pihan puolen julkisivu on suunniteltu pitkälti kunnantalon ehdoilla ja näyttää rakennuksena julkisemmalta kuin se käyttötarkoitukseltaan on.

Asuinliikerakennus ei ole pysynyt aivan alkuperäisenä, takapihan alkuperäinen lautaverhoilu on jouduttu vaihtamaan.

A7 KORTTITIE 24

osoite: Korttitie 24, 90800 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Jussi Tervaoja Oy
valmistumisvuosi: 1980

Puurakenteinen, selkeähahmoinen, kaksikerroksinen paritalo, jonka kattoaiheet ovat voimakkaat. Harjakattoisen rakennuksen kadunpuoleiset kattojen lappeet juurruttavat rakennuksen tontilleen. Pystysuuntainen julkisivuvuoraus on siniharmaa.

Rakennuksen aukotus on joiltain osin muuttunut.

A8 TALO KAIKKONEN

osoite: Tarmontie 11, 90530 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy
valmistumisvuosi: 1975
inventointistatus: MRKY

Talo Kaikkonen on kaksikerroksinen omakotitalo, jossa on räystäätön murrettu harjakatto. Puurakenteinen talo on pystylaudoitettu ja ulkoväriytykseltään pähkinänruskea. Arkkitehti Heikki Taskisen suunnittelemassa talossa voidaan nähdä Charles Mooren Sea Ranch'in innoitus: pystylauditus, lähes räystäätön vinokatto ja selväpiirteisiä kappaleita suosiva massoittelu.

Talo Kaikkonen muodostaa pihoineen varhaista Oulun koulun regionalismia edustavan kokonaisuuden, joka on säilynyt hyvin.

A9 TALO PASANEN

osoite: Matemaatikontie 2, 90570 Oulu
suunnittelija: Arkkitehti Juha Pasanen
valmistumisvuosi: 1989

Kulmatontilla oleva omakotitalo, jonka kaksikerroksinen päärakennus ja yksikerroksiset siipi- ja varastorakennukset kiertyvät sisäpihan ympärille. Harjakattoisen rakennuksen punatiiliset julkisivut on jäsennellyt vaihtelevin muurauksin ja valkoiseksi maalatuin paneloinnein.

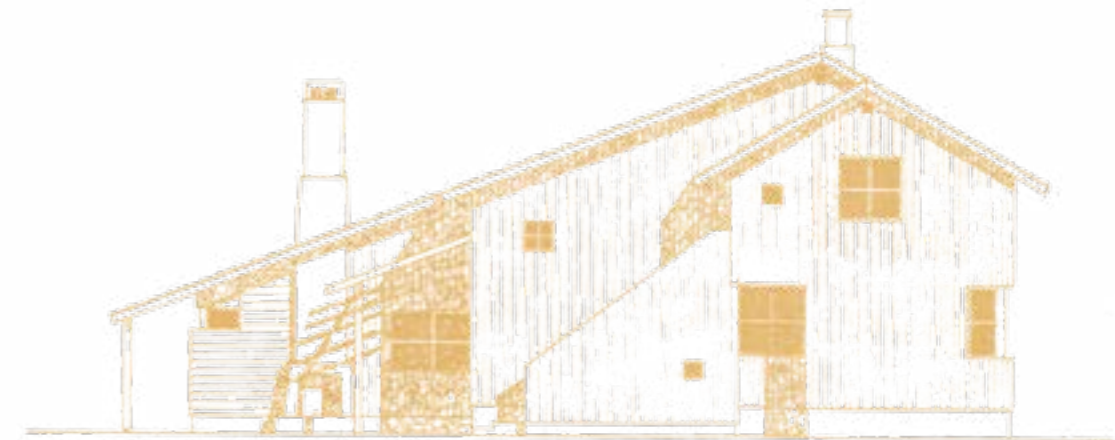
Tyylikäs kokonaisuus, jonka materiaalintaju, yksityiskohdat ja mittakaava ovat arkkitehtonisesti hallittuja. Laadukasta ja ajatonta arkkitehtuuria edustava omakotitalo on yksi koulukunnan merkikohteista.

A10 TALO ÄNGESLEVÄ

osoite: Ketokatu 32, 90140 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Raila ja Tapio Rönköharju Oy
valmistumisvuosi: 1982

Karjasillalla sijaitseva omakotitalo on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan ja on yksi tunnetuimmista Oulun koulun omakotitalokohteista. 1982 suunniteltu omakotitalo istuu Karjasillan ympäristöön itseään korostamatta. Julkisivumateriaaleina on käytetty konstaillemattomia materiaaleja. Harjakatolla on tiilikate ja julkisivut ovat valkoiseksi maalattua pystylomalaudoitusta. Lähemmin tarkasteltuna rakennuksesta löytyy runsaasti sopusuhtaista detajiiikkaa.

Talo Ängeslevä, Raila ja Tapio Rönköharju (ORVa)

Arkkitehtonit

Arkkitehtonista veistosta, eli joskus vailla varsinaista funktiota olevaa rakennelmaa, joka usein sijoittuu maiseman kiintopisteeksi tai osaksi rakennuskokonaisuutta, kutsutaan arkkitehtoniksi.

Nallikarin majakka on hieno esimerkki siitä, miten käyttötarkoitukseltaan vähäisestä rakennuksesta voi tehdä hyvällä suunnittelulla jotain kokoaan suurempaa niin, että sen vaikutus säteilee laajalle. Yksittäisten kohteiden lisäksi arkkitektoneita on toteutettu myös osana rakennuskokonaisuutta. Oulunsalon kunnantalo tunnustetaan kadun varteen sijoittuvasta porttirakennelmasta, joka johdattaa kulkijan sisäpihan kautta varsinaiseen rakennukseen, Saloilan päiväkodin porttirakennelma vinoine leikkimökkitorneineen, ja muut päiväkotien ja koulujen pihoilla sijaitsevat leikkimökit ovat hauskaasti mieleenpainuvia. Tähän inventointiin on nostettu kolme itsenäistä, arkkitehtoniksi luettavaa kohdetta.

Arkkitehtonin suunnittelu on vaikea laji. Ominaisista sille on veistoksellisuus, iloittelevuus ja kokeilunhalu, joilla vähäpätöisenkin asian voi suunnitella komeasti, vähän kuin tikusta asiaa tehden. Epäonnistuessaan se voi toki lässähtää turhuudeksi, mutta onnistuessaan se on arkkitehdin mieleenpainuva taidonnäyte.

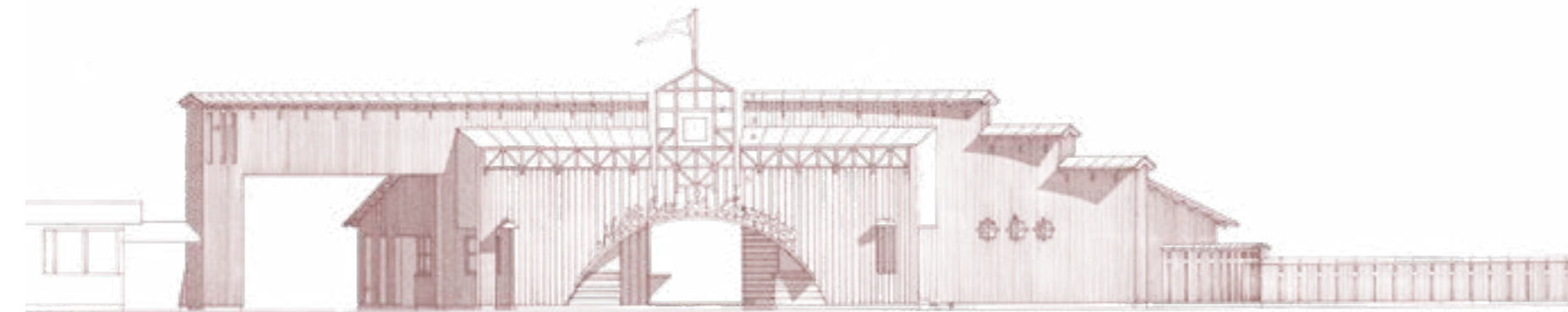
1980-luvun nousukauden vaihduttua 1990-luvun lamaan arkkitehtonit ynnä muut detaljit karsiutuivat suunnitelmista kustannustekijöinä. Nallikarin majakka lienee kuitenkin Oulun valokuvatuinpana kohteena ja merkittävänä imagotekijänä maksanut itsensä jo monin kerroin takaisin.

Oulunsalon kunnantalon sisääntuloportti.

Kisakentän päiväkodin leikkimökki.

Nallikarin leirintäalueen entisen porttirakennuksen julkisivu, pääpiirros 1986, Arkkitehtitoimisto NVØ (ORVa)

AR1 NALLIKARIN LEIRINTÄALUEEN ENTINEN PORTTIRAKENNUS

osoite: Nallikarinranta 10, 90510 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto NVØ
valmistumisvuosi: 1986
inventointistatus: MRKY

Nallikarin leirintäalueen porttirakennus edustaa 1980-luvun matkailualueisiin liittyvää imagorakentamista. Leirintäalueen laajentamisen myötä porttirakennus on jäänyt keskelle leirintäaluetta, jolloin sen tehtävä alueen sisääntuloporttina on heikentynyt.

Rikkain yksityiskohdin huoliteltu rakennus toimii edelleen ympäristön maamerkinä ja edustaa reipashenkistä Oulun koulun regionalismia niin detaljien kuin värimaailmansa puolesta.

AR2 NALLIKARIN MAJAKKA

osoite: Nallikarinranta, 90510 Oulu
suunnittelija: Reijo Niskasaari, Kari Niskasaari, Jorma Öhman, Kyösti Meinilä
valmistumisvuosi: 1988
inventointistatus: MRKY
suojelutilanne: sr-3

Nallikarin majakka eli näkötorni sijaitsee Nallikarin aallonmurtajan kärjessä, ja on alueen tärkeä ja tunnistettava maamerkki. Majakka on yksi Oulun koulun regionalismin tunnetuimmista rakennuksista. Runsain yksityiskohdin viimeistellyn majakan tornimaista huippua korista viiri.

Majakka on Oulun koulun symbolikohde, joka on säilynyt erittäin hyvin alkuperäisessä ulkoasussaan.

AR3 MÄYSTINPIHAN PIHARAKENNUS

osoite: Mäystintie 21, 90230 Oulu
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen Ky
valmistumisvuosi: 1982-1987

Hyvin tavanomaisten valkoiseksi rapattujen tiilitalojen keskeltä nousee Mäystintien päätteeksi omalaatuinen rakennelma. Korttelin asuinrakennuksista hieman irrallinen autokatosryhmittymä edustaa ominaispiirteiltään Oulun koulua. Asunto-osakeyhtiön autokatokset yhdistyvät viistetyillä porttiaheilla tornimaiseen keskiosaan. Torniaiheen pihan puolelle laskeutuvan liukumäen alle on sijoitettu roskakatos.

Lähdeluettelo

Kirjallisuus

Alvar Aallon jälkeinen Suomi: Arkkitehtuurin kuva 1973-1987, Koho, Timo. Rakennustieto, Tampere 1996.

Heikki Taskisen arkkitehtuuri – arkkitehdin elämäntyö, Kaikkonen, Heikki. Väitöskirja, Oku Publishing Oy, Helsinki 2012.

Kymmenen virran varrelta – muuttuva kulttuuriympäristö Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaan liitto, toimittanut Kaisa Mäkinieniemi. Greystone Oy, 2017.

Oulunsalon arkkitehtuuria, Raimo Ahonen, Jouko Leskinen, Ilpo Väisänen. Oulunsalo kunta, Oulu 2012.

Oulunsalon arkkitehtuuria 2, Raimo Ahonen, Jouko Leskinen. Oulunsalo kunta, Kirjapaino Erweko Oy, 2012.

Oulunsalon historia, Hiltunen, Mauno. Oulunsalon kunta, Kemi 1987.

Oulunsalon kunnantalo. Oulunsalon kunnantalon esite.

Päätöksen paikka. Kunnantatolot ja kaupungintalot. Euroopan rakennusperintöpäivät 2009. Putkonen, Lauri, toim. Helsinki 2009.

The Oulu School of architecture – Arkkitehtuurin Oulun koulu, Ylimäula, Anna-Maija; Niskasaari, Reijo ja Okkonen, Ilpo. Rakennustieto, Helsinki, 1993.

Reima Pietilä "Kaipasin muunlaista ajan tunnetta", Koho, Timo. Painatuskeskus, Helsinki 1995.

Pohjoinen arkkitehtuuri 1, vastaava toimittaja Lauri Louekari. Kustannus pohjoinen, Kirjapaino Osakeyhtiä Kaleva, Oulu 1994

Lehdet

Arkkitehti | Finnish Architectural Review 1/1981

Arkkitehti | Finnish Architectural Review 7/1983

Arkkitehtitoimisto NVV: Ajankohtaisia suunnitelmia. Tiili-lehti 2/1985

Arkkitehtitoimisto NVV: Oulunsalon kunnantalo. Tiili-lehti 1/1983.

Arkkitehtuurikilpailuja. Kiuruveden kunnanvirastotalon suunnittelukilpailu. Arkkitehti 5-6/1980 irtoliite.

Arkkitehtuuri on kansainvälistä – tulkinta tekee suomalaiseksi. Rakennuslehti 12.10.1984

Liike ja vastaliike: Vaikutelmia suomalaisesta postmodernismista, Anni Varto-la. ark 6 / 2011 - postmodernismi

North winds, Jääskeläinen, Päivi. Exhibition catalogue. PS SAFA 1986. Pohjois-Suomen arkkitehdit SAFA.

Nuoret oululaisarkkitehdit haluavat puhua suomea. Suomen Kunnallislehti 11/1983

Omaleimaisen rakentamisen ei tarvitse olla kallista. Rakennuslehti 1/1983

Omaperäinen linna on vastalause laatikoille. Pirjo Tuusa. Suomen kunnat 6/1983.

Oulun Ensikoti. Arkkitehti 6/1986

Oulun koulu kolistelee modernismin luurankoa. Arkkitehti 1/1981. Reijo Niskasaaren, Mauri Tommilan, Kalle Viljasen, Jorma Öhmanin ja Ilpo Väisänen haastattelu.

Oulunsalon kunnantalo: Kritiikkiä modernismille. Reijo Niskasaari. Suomen kunnat 6/1983.

Oulunsalon kunnantalo on regionalismia. Paikan ja ihmisen arkkitehtuuria. Etelä-Suomen Sanomat 15.1.1983.

Oulunsalon kunnantalo: Kritiikkiä modernismille, Niskasaari, Reijo. Suomen kunnat 6/1983.

Punatiililinnasta tuli kuntien uusi symboli. Kaleva 13.11.1984

Talot, joita voi taputtaa, Helsingin Sanomien kuukausiliite, 11/1984.

Sähköiset lähteet

E-KIRJAT

Kuritonta monimuotoisuutta: postmodernismi suomalaisessa arkkitehtuurikeskustelussa, Vartola, Anni, 2014

<https://docplayer.fi/3209711-Kuritonta-monimuotoisuutta-postmodernismi-suomalaisessa-arkkitehtuurikeskustelussa-nim-anni-vartola.html>

PAINAMATTOMAT LÄHTEET JA SÄHKÖINEN AINEISTO

"Rakentamisen draama" Ylen elävä arkisto. Reijo Niskasaaren haastattelu, Eeli Aalto

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/02/15/rakentamisen-draama>

Arkistot

Oulun Tilapalvelut

Aineisto: Oulunsalon kunnantalon hanketta koskeva aineisto.

Pää-, työ- ja osapiirustukset sekä rakennus selvitykset.

Oulun kaupunki, Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Aineisto: karttoja ja ilmakuvia.

Oulun kaupunki, Rakennusvalvonta

Aineisto: Oulunsalon kunnantaloon liittyvä aineisto.

Oulunsalon rakennuslautakunnan pöytäkirjat.

Oulun kaupunki, Kaavoitus

Aineisto: Oulunsalon asemakaavat.

MUUT:

Arkkitehdit kaupunkisuunnittelijoina Pohjois-Suomessa 1965-2015, Timo Takala:

<http://www.arkkitehtiasema.fi/Kartat/imuroitavat/Julkaisut/Kaupunkisuunnittelu%20Pohjois-Suomessa%201965-2015.pdf>

Arkkitehtipäivät 82. Reijo Niskasaari: Kunta ja rakennustaide

Kuvalähteet

EE Esa Eirola

T13 kuva Miina Tolonen

T11 kuva Pia Krogus

Pitkäkankaan koulu

